

Ungdomskommuneforsøget

- evaluering af forsøg med
ungdomskommuner 1998-2000

Regeringens samlede ungdomspolitiske udspil med de 10 ungdomspolitiske målsætninger blev præsenteret i 1997. Da kommunerne er tættest på de unge, tegner de også hovedparten af ungdomspolitikken i forhold til de unge. Derfor valgte regeringen at lægge vægt på en lokal realisering af de 10 ungdomspolitiske målsætninger. På den måde blev forsøg med ungdomskommuner en hjørnesteen i ungdomspolitikken.

17 kommuner blev udvalgt til ungdomskommuner for perioden 1998-2000. Denne publikation beskæftiger sig med de mange forskellige projekter, der blev iværksat i forsøgskommunerne, og erfaringerne herfra.

Evalueringen er gennemført i samarbejde mellem Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse (DEL) og Udviklingscenteret for folkeoplysning og voksenundervisning

Ungdomskommuneforsøget

Ungdomskommuneforsøget

**- evaluering af forsøg med ungdomskommuner
1998-2000**

**Helle Bennekou
Marlene Berth Nielsen
Jørgen Brems
Udviklingscenteret for folkeoplysning og
voksenundervisning**

Ungdomskommuneforsøget - evaluering af forsøg med ungdomskommuner 1998-2000

Forfattere: Bachelor Helle Bennekou, forskningsmedarbejder Marlene Berth Nielsen
og forsøgskonsulent Jørgen Brems, Udviklingscenteret for folkeoplysning og voksenundervisning

Andre medarbejdere ved Udviklingscenteret har bidraget med mindre afsnit, opsætning af grafik
og hjemmeside: Forskningsmedarbejderne Niels Clemmensen og Marianne Søgaard Sørensen
samt studentermedarbejderne Malene Dalgaard Hansen og Ib Jensen. Desuden har følgende
medarbejdere fra DEL deltaget i dataindsamling, interviewrunder mv.: projektchef Peder Kjøgø,
PhD-studerende Morten Smistrup og studentermedarbejder Stine Reintoft.

Serieredaktion og produktion: Werner Hedegaard, DEL

Opsætning af tekst: Udviklingscenteret for folkeoplysning og voksenundervisning

Omslag: Grafisk Himmel

Omslagsfoto: Pia Hansen, BAM

1. udgave, 1. oplag, oktober 2001: 2100 stk.

ISBN 87-603-2068-0

ISBN (WWW) 87-603-2070-2

Udgivet af Undervisningsministeriet, Uddannelsesstyrelsen, Område for de erhvervsfaglige uddannelser

Bestilles (UVM 7-342) hos:
Undervisningsministeriets forlag
Strandgade 100 D
1401 København K
Tlf. nr. 3392 5220
Fax nr. 3392 5219
E-mail: forlag@uvm.dk

eller hos boghandlere

Grafisk tilrettelæggelse og repro: Malchow A/S, Ringsted

Trykt på Svanemærket papir med vegetabiliske farver.
Trykt af Malchow A/S, Ringsted, som har licens til brug af Svanemærket

Printed in Denmark 2001

Forord

Den overordnede ungdomspolitiske målsætning er, at alle unge skal have mulighed for en indholdsrig ungdom, der kvalificerer til en selvstændig og perspektivrig tilværelse med aktiv deltagelse i samfundsudviklingen.

Under udarbejdelsen af ungdomspolitikken var tilbagemeldingerne fra unge, at de mest vedkommende elementer i ungdomspolitikken handler om det konkrete og det nære. Da kommunerne er tættest på de unge, tegner de også hovedparten af ungdomspolitikken i forhold til de unge. Derfor valgte regeringen at lægge vægt på en lokal realisering af de 10 ungdomspolitiske målsætninger. På den måde blev forsøg med ungdomskommuner en hjørnesteen i ungdomspolitikken.

17 kommuner blev udvalgt til ungdomskommuner for perioden 1998-2000. Denne publikation beskæftiger sig med de mange forskellige projekter, der blev iværksat i forsøgskommunerne, og erfaringerne herfra. Evalueringen er gennemført i samarbejde mellem Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse (DEL) og Udviklingscenteret for folkeoplysning og voksenundervisning.

Foreløbige resultater fra og oplysninger om forsøgene er tidligere publiceret i "Evaluering af forsøg med ungdomskommuner - Midtvejsrapport" (udarbejdet af projektchef Peder Kjøgøx, DEL, og PhD-studerende Morten Smistrup, DEL). Denne kan hentes fra den website, der er oprettet i forbindelse med evalueringen: www.ungpolitik.dk.

Nærværende publikation er udarbejdet for Undervisningsministeriet af Udviklingscenteret for folkeoplysning og voksenundervisning. Undervisningsministeriet har finansieret udgivelsen. Afslutningsvis skal bemærkes, at meninger og synspunkter i publikationen står for forfatterens egen regning.

Pernille Skou Brønner Andersen
Undervisningsministeriet
Uddannelsesstyrelsen
Område for de erhvervsfaglige uddannelser
Oktober 2001

Indhold

<u>A. INDLEDNING</u>	7
<u>1. Regeringens ungdomspolitik</u>	7
<u>2. Ungdomskommuneforsøget</u>	7
<u>B. KONKLUSIONER</u>	9
<u>1. Realiseringen af regeringens ungdomspolitiske målsætninger</u>	9
<u>2. Aktivitetstyper i ungdomskommuneforsøget</u>	9
<u>3. Forvaltningsmæssig forankring</u>	10
<u>4. Bæredygtige aktiviteter</u>	10
<u>5. Bæredygtige elementer</u>	10
<u>6. Organiserings- og mødeformer</u>	10
<u>7. Unges erfaringer, udbytte og læring</u>	11
<u>8. Aktører og roller i ungdomskommuneforsøget</u>	11
<u>9. Til sidst...</u>	12
<u>C. FORSØGSVIRKSOMHEDENS AKTØRER OG DE OVERORDNEDE RAMMER</u>	13
<u>1. Hvilke aktører tog initiativet til forsøget?</u>	13
<u>2. Organiseringen af den lokale forsøgsvirksomhed</u>	14
<u>3. Den overordnede forsøgsramme for ungdomskommunerne</u>	20
<u>4. Sammenfatning</u>	22
<u>D. REALISERINGEN AF REGERINGENS UNGDOMSPOLITISKE MÅLSÆTNINGER</u>	26
<u>1. De centrale målsætninger i ungdomskommunernes ungdomspolitiske arbejde</u>	26
<u>2. Realisering af de ungdomspolitiske målsætninger</u>	27
<u>3. Hvordan indgår regeringens målsætninger i ungdomskommuneforsøget?</u>	32
<u>4. Målsætningernes synlighed for deltagerne</u>	33
<u>5. Kommunernes arbejde med lokal ungdomspolitik</u>	35
<u>6. Sammenfatning</u>	36

A. Indledning	
<u>E. UNGDOMSKOMMUNEFORSØGETS HVEM, HVAD, HVOR</u>	38
<u>1. Målt og vejet - det muliges kunst</u>	38
<u>2. Nøglepersonernes vurderinger af de unges deltagelse</u>	40
<u>3. Aktivitetstyper og deltagelse</u>	41
<u>4. Et kalejdoskopisk billede af organiserings- og mødeformer</u>	48
<u>5. Sammenfatning</u>	62
<u>F. UNGES ERFARINGER, UDBYTTET OG LÆRING</u>	64
<u>1. Unges udbytte</u>	64
<u>2. Unge og politik</u>	66
<u>3. Unges vurdering af deres indflydelsesmuligheder</u>	69
<u>4. Hvad kunne fremtiden bringe?</u>	70
<u>5. De unges synspunkter og gode råd</u>	70
<u>6. Sammenfatning</u>	76
<u>G. FORSØGETS BÆREDYGTIGHED</u>	79
<u>1. Fortsatte projekter og aktiviteter</u>	79
<u>2. Projekternes organisatoriske og økonomiske forankring</u>	82
<u>3. Den holdningsmæssige forankring blandt aktørerne</u>	83
<u>4. Hvordan kan bæredygtigheden fremmes - aktørernes vurderinger</u>	86
<u>5. Sammenfatning</u>	91
<u>H. LITTERATUR</u>	94
<u>BILAG 1. METODEBESKRIVELSE - GRUNDLAGET FOR DEN EKSTERNE EVALUERING</u>	96
<u>BILAG 2. UNGDOMSKOMMUNEFORSØGET - PROJEKTER/AKTIVITETER FORDELT PÅ MÅLSÆTNINGER</u>	98
<u>BILAG 3. VIGTIGE DATOER I FORSØGSPERIODEN</u>	100

A. Indledning

1. Regeringens ungdomspolitik

Regeringens ungdomspolitiske udspil i 1997 - "Ungdomspolitik for nutidens unge i fremtidens samfund" - havde som overordnet målsætning at:

"Alle unge skal have mulighed for en indholdsrig ungdom, der kvalificerer til en selvstændig og perspektivrig tilværelse med aktiv deltagelse i samfundsudviklingen"

Under denne overordnede målsætning opstillede regeringen ti ungdomspolitiske delmål under følgende overskrifter:

- Indflydelse og ansvar
- Uddannelse til alle unge
- Fuld beskæftigelse til unge
- Internationale kvalifikationer
- Ung adgang til informationsteknologi
- Styrket vejledning og rådgivning
- Fodfæste i tilværelsen
- Velfungerende boligområder
- Kulturel mangfoldighed
- Viden om unge

Det tværministerielle ungdomsudvalg

Udspillet kom fra det tværministerielle ungdomsudvalg, der blev nedsat 1996. Det fik til opgave at afdække problemområder, indsamle dokumentation og foretage analyser og desuden - på tværs af sektorer - at udarbejde oplæg og skitsere forslag, der politisk kunne føres frem til en sammenhængende ungdomspolitik. Endelig skulle udvalget løbende vurdere og stille forslag til de overordnede målsætninger og initiativer for ungdomspolitikken.

Udvalget er sammensat af repræsentanter for ni ministerier: Arbejdsministeriet, By- & Boligministeriet, Finansministeriet, Indenrigsministeriet, Justitsministeriet, Kulturministeriet, Socialministeriet, Sundhedsministeriet og Undervisningsministeriet.

Undervisningsministeriet varetager formandskab og sekretariatsfunktioner.

Målsætningerne var formelt ligestillede, men i praksis blev målsætningen om unges indflydelse og ansvar set som overordnet i forhold til de øvrige, og målsætningen om viden om unge som et fundament for arbejdet.

Udspillet omfattede desuden en række nye ungdomspolitiske initiativer og forslag om forsøg med ungdomskommuner.

2. Ungdomskommuneforsøget

Forsøget med ungdomskommuner begyndte ved indgangen til 1998.

I sommeren 1997 indbød ministeriet kommunerne til at medvirke i forsøget - og i slutningen af året udvalgte deltagerne i forsøget.

Undervisningsministeriet betegnede denne del af det ungdomspolitiske udspil som *"en hjørnesten i regeringens ungdomspolitik, idet unge her - med 35 mio. kr. i ryggen - får mulighed for at eksperimentere med de ungdomspolitiske målsætninger i en treårig periode"*¹.

Undervisningsministeriet beskrev formålet med ungdomskommuneforsøget således: *"Formålet er at udvikle og afprøve en bred vifte af ungdomspolitiske initiativer, der kan trække nye spor i det ungdomspolitiske arbejde. På den måde skal ungdomskommunerne søge nye veje til at realisere regeringens 10 ungdomspolitiske målsætninger."*²

Undervisningsministeren lagde stor vægt på de unges centrale placering i forsøget.

"De unges egne ideer og initiativer vil i høj grad blive vægtet, når regeringen skal vælge mellem de forhåbentlig mange kommunale an-

¹ Regeringens ungdomspolitik - status og perspektiver, Undervisningsministeriet 2000, side 31.

² Undervisningsministeriets website.

A. Indledning

søgninger om at blive ungdomskommune,” understregede daværende undervisningsminister Ole Vig Jensen, da han i sommeren 1997 præsenterede regeringens nye forsøg med at udpege 10-15 ungdomskommuner.³

I alt 52 kommuner søgte om at deltage i ungdomskommuneforsøget. Det var fra Undervisningsministeriets side en betingelse, at der var lokal kommunalpolitisk konsensus om ansøgningen. Blandt ansøgerne var kommuner af alle typer - store og små, by- og landkommuner, kommuner i alle landsdele. Deres ansøgninger repræsenterede et meget omfattende katalog af initiativer og tiltag, der skulle realisere regeringens ungdomspolitiske målsætninger.

Ansøgningerne tog i vidt omfang udgangspunkt i regeringens ungdomspolitiske målsætninger. De 17 ansøgninger, der blev godkendt til deltagelse i ungdomskommuneforsøget, kom til at belyse de ungdomspolitiske muligheder i arbejdet med alle de ti målsætninger.

Det var meningen, at forsøgsprojekterne skulle medvirke til at skabe helhed og sammenhæng i den lokale ungdomspolitik, være “kittet” der fik den til at hænge sammen bl.a. på tværs af sektorer. Ungdomskommuneforsøget blev snarere et laboratorium, hvor unge og lokalmyndigheder sammen udmøntede ungdomspolitiske målsætninger i konkrete initiativer og aktiviteter med sigte både på at gennemføre ungdomspolitiske nydannelser og at indvinde praktiske erfaringer med, hvordan en lokal ungdomspolitik udvikles i samarbejde mellem unge og voksne.

I forbindelse med gennemførelsen af forsøget har kommunerne kunnet få konsulentbistand stillet til rådighed, finansieret af ministeriet. Der er i forsøgsperioden gennemført en række ungdomskommuneseminarer, hvor unge og voksne deltagere har udvekslet erfaringer. Seminarerne er nærmere beskrevet i kapitel C.

³ Undervisningsministeriets Nyhedsbrev 22. august 1997

B. Konklusioner

Ungdomskommuneforsøget er i den samlede ungdomspolitik kommet til at fungere som et laboratorium for et lokalt ungdomspolitisk arbejde. Tanken var, at et antal kommuner lokalt og i nært samarbejde med de unge skulle afprøve metoder og praktiske fremgangsmåder i arbejdet med en sammenhængende ungdomspolitik og med de ungdomspolitiske målsætninger.

1. Realiseringen af regeringens ungdomspolitiske målsætninger

Evalueringsundersøgelser viser, at de sytten medvirkende kommuner i vidt omfang i deres ansøgninger har knyttet projekter og aktiviteter til alle regeringens ti ungdomspolitiske målsætninger, og den planlagte forsøgsvirksomhed repræsenterer en omfattende afprøvning af arbejdet med alle målsætninger i kommuner af forskellige typer.

Ungdomskommuneforsøget realiserer i vidt omfang målsætningerne:

- Alle målsætningerne er gjort til genstand for praktisk afprøvning i flere kommuner.
- Der er gennemført en lang række projekter og aktiviteter, der på forskellig måde demonstrerer metoder og fremgangsmåder og praktisk udførelse af virksomhed, der realiserer målsætningerne.
- Målsætningerne har ikke alle spillet den samme rolle i forsøget: Den overordnede målsætning om indflydelse og ansvar er udgangspunkt for størstedelen af forsøgsvirksomheden, mens f.eks. målsætningen om fuld beskæftigelse kun indgår i forsøget i fire kommuner.

Ungdomskommuneforsøget har spillet sammen med en ungdomspolitisk proces i mange af kommunerne. Forholdsvis få af ungdomskommunerne havde en formuleret ungdomspolitik ved starten af forsøget - og de har brugt forsøget til at komme videre med arbejdet.

En stor del af de øvrige kommuner har lagt grunden til en samlet ungdomspolitik under for-

søget og forventer at kunne realisere en sådan på baggrund af erfaringerne.

Enkelte kommuner ønsker ikke at formulere en selvstændig ungdomspolitik, men sigter på, at alle politikområder skal have et ungdomsaspekt.

2. Aktivitetstyper i ungdomskommuneforsøget

Der er blevet iværksat en stor variation af aktiviteter og projekter i løbet af ungdomskommuneforsøget:

- *Organisatoriske og fysisk rammeskabende aktiviteter og parlamentariske og demokratiske aktiviteter* fylder mest i det samlede aktivitetetsbillede. Dette kan have baggrund i mindst to forhold, nemlig at målsætningen om indflydelse og ansvar også i kommunerne fungerer som ramme omkring deres ungdomskommuneforsøg, og at arten af disse aktiviteter er kendetegnet ved at være afsat for unges (nye) aktiviteter.
- *Kultur- og livsstilsaktiviteter* fylder også godt i det samlede billede, hvilket kan ses som udtryk for, at unge gennem disse aktiviteter forholdsvis hurtigt kan omsætte idé til handling. Det ligger godt i tråd med den fremherskende forståelse af unge - at de tænder på det nære, det konkrete og vil se hurtige resultater.
- *Forebyggelsesaktiviteter* fylder til gengæld lidt i det samlede billede. Det kan tages som et udtryk for, at sådanne aktiviteter ofte er voksenstyrede og mere ressourcekrævende, samtidig med at de involverer en mindre gruppe af unge med særlige behov i forhold til de øvrige aktivitetstyper.
- Der er i forhold til vurderinger af deltagerantal og -måde så store variationer i kommunerne og mellem aktiviteterne, at det kun er muligt at give eksemplificeringer af dette og ikke at foretage en samlet vurdering eller konklusion.

3. Forvaltningsmæssig forankring

De fortsatte aktiviteter og projekters administrative og økonomiske forankring er sket på tre måder:

- Aktiviteter og projekter fortsætter med samme administrative og økonomiske forankring som under forsøget.
- Aktiviteters og projekters fortsættelse føres administrativt og økonomisk over i en kommunal institution, oftest ungdomsskole-regi.
- Aktiviteter og projekter fortsætter som selvstændige enheder med egen økonomi og administration.

4. Bæredygtige aktiviteter

I alt 157 eller 47% af ungdomskommuneforsøgets projekter og aktiviteter fortsætter.

- Der er flest af aktiviteter og projekter inden for typen *organisatoriske og fysisk rammeskabende aktiviteter*, der fortsætter efter forsøgsperiodens udløb. 63% af de oprindelige aktiviteter og projekter fortsætter.
- Godt halvdelen af *forebyggelsesaktiviteterne* er fortsat.
- Af *parlamentariske og demokratiske aktiviteter, kommunikations- og medieaktiviteter* samt *kultur- og livsstilsaktiviteter* fortsætter mindre end halvdelen.

Typen 'organisatoriske og fysisk rammeskabende aktiviteter' og 'parlamentariske og demokratiske aktiviteter' dominerer også efter forsøget i det samlede billede af fortsatte aktivitetstyper.

5. Bæredygtige elementer

Evalueringen viser, at der i et vist omfang er skabt strukturer og engagement, der lever videre efter forsøgsperioden, og som kan danne grundlag for fortsatte (eller nye) aktiviteter. I den forbindelse kan der udpeges en række elementer, der har bidraget til, at projekter blev bæredygtige:

- At der blev taget udgangspunkt i de unge selv.
- At forsøget byggede videre på aktiviteter, der var i gang, og at der var en tæt tilknytning af aktiviteterne til det eksisterende apparat, f.eks. ungdomsskolen.

- At der var en ramme og kerne af personer, der havde været med længe og brændte for aktiviteterne.
- Samarbejde på tværs af sektorer, forvaltninger, institutioner og fag samt hurtige beslutningsprocesser og -veje.
- Ildsjæle og ejerskab. Man kan med fordel fremover i pædagogiske sammenhænge beskæftige sig mere konkret med ejerskabsbegrebet, herunder hvordan det udvikles og vedligeholdes.
- At unge agerede rollemodeller for andre unge. Dette peger i retning af at arbejde med øget bevidsthed om processerne bag rollemodeller.

Ungdomskommuneforsøget har medført en større bevidsthed og synlighed omkring ungdomsarbejdet generelt og omkring unge og indflydelse mere specifikt. Der er øget opmærksomhed om problematikken omkring ansvars- og kompetencefordeling mellem unge, medarbejdere, forvaltning og politikere, og det er vigtigt, at man arbejder bevidst med, hvilken grundholdning de unge mødes med og til præmisserne for unges indflydelse.

6. Organiserings- og mødeformer

De mange eksempler på foreningsdannelser og mødeformer tydeliggør et bredt spektrum af unges mulighed for indflydelse. Det er ikke muligt at fremhæve et eksempel frem for et andet, og det er tilsyneladende heller ikke det vigtige. Derimod synes det væsentligt, at man i kommunerne er åbne over for de valg, unge træffer, og de udviklinger, det afstedkommer. Fremfor ensidigt at fokusere på at skabe rammer for *bestemte* organiserings- og mødeformer bør man rette blikket mod fleksibiliteten i disse rammer i forhold til unges valg og udvikling.

Ungdomsråd har været en central del af de parlamentariske og demokratiske aktiviteter. Ungdomskommuneforsøget har vist, at tre tendenser gør sig gældende i den måde, unge organiserer ungdomsråd på:

- Ungdomsrådet fungerer som en formel instans uden faste medlemmer, og den politiske indflydelse er ad-hoc baseret.

- Ungdomsrådet baseres dels på unges generelle interesse for politisk indflydelse varetaget i en form for politisk udvalg og dels på deres interesse for at lave projekter, varetaget af ad-hoc baserede interessegrupper.
- Ungdomsrådet er i et vist omfang en efterligning af det almindelige byråd.

En række problematikker er forbundet med at etablere ungdomsråd. Ideen udspringer ofte fra voksne, og der er en interesseforskel i især politikeres forestillinger om de strukturelle formaliteter og de unges faktiske organiseringsformer. De unge går mest op i, hvad de med et ungdomsråd kan foretage sig, mens politikere tilsyneladende tænker mere på opfyldelse af legitimitetskrav i forhold til repræsentativitet. Dette retter fokus mod den betydning, ungdomsrådernes struktur har for de unges deltagelsesmuligheder og mod spørgsmålet: Hvorfor ungdomsråd?

Generationsskifteproblematikken har vist sig present i nogle ungdomsråd, men det er en problematik, der går igen i mange af de andre projekter også. Det fordrer bl.a. overvejelser om, hvornår og i hvilket omfang voksne skal holde projekter kunstigt i live, hvis de unges interesser bevæger sig i andre retninger.

7. Unges erfaringer, udbytte og læring

En overvejende del af de unge angiver, at de har fået et udbytte af kommunikativ og empatisk karakter, ligesom en overvejende del mener, at de er blevet bedre til at formulere sig og til at tage ordet i forsamlinger. Langt færre unge mener dog, at de er blevet bedre til at diskutere/forhandle med embedsmænd og politikere. Det kan have baggrund i, at det ofte er en koordinator, der har varetaget denne funktion. Det gør sig også gældende for udbytte af mere skriftlig karakter, som også kun en mindre del af de unge mener at have opnået.

Mange af de unge lægger vægt på deres erfaringer med samarbejde, gensidig ansvarlighed og fleksibel deltagelse, og de føler generelt, at de er blevet bedre til at arbejde med projekter. Størstedelen af de unge har fået en større lyst til fortsat at lave ungdomsprojekter. Endvidere

lægger de unge vægt på at have en base, hvorfra deres projekt-ideer kan realiseres.

De fleste unge har fået større interesse for ungdomspolitik og politik generelt. Ligeledes har manges holdning til politikere bevæget sig i positiv eller negativ retning. Dette har tilsyneladende baggrund i deres konkrete oplevelser med samspillet med politikerne. På baggrund af de erfaringer, unge har gjort i løbet af forsøget, fremhæver de ærlighed samt klare og synlige rammer i deres samspil med kommunen. Spændingen mellem unge og kommune er i nogle kommuner forsøgt mildnet ved at ansætte unge til bl.a. at varetage formidlingen mellem parterne. Denne balancegang synes dog vanskelig at håndtere. Enten bliver de primært 'unge med de unge' eller 'unge med forvaltningen'.

Før ungdomskommuneforsøget vurderede over halvdelen af de unge deres indflydelsesmuligheder i kommunen som dårlige. De fleste unge giver efter forsøget udtryk for, at deres opfattelse af egne indflydelsesmuligheder har ændret sig positivt. Dette kan være sammenhængende med, at en overvejende del af de unge har forøget deres viden om kommunen, når det drejer sig om tilbud til unge, dens ungdomspolitik og beslutningsprocesser.

8. Aktører og roller i ungdomskommuneforsøget

En række aktører har været involveret i og omkranset forsøget lige fra Undervisningsministeriet til de unge i kommunerne. Undervisningsministeriet har haft rollen som konstruktør af den overordnede forsøgsmodel. Samspillet mellem kommunernes professionelle aktører og ministeriet har været præget af, at førstnævnte gerne havde set, at Undervisningsministeriet havde udstukket mere detaljerede retningslinier, mens ministeriet har fastholdt en decentral udformning af forsøgsmodellen.

Således har kommunerne efterlyst fælles retningslinier for de lokale evalueringer, mens Undervisningsministeriet gennem hele processen har fastholdt, at der ikke skulle være sådanne.

De eksterne konsulents arbejde (finansieret af ministeriet) har der været tilfredshed med, men

B. Konklusioner

kommunerne giver udtryk for, at de blev koblet på for sent.

De lokale aktører har skullet fylde forsøgsrammen ud gennem planlægningen og iværksættelsen af en række lokalt udviklede projekter og aktiviteter. Her viser det sig:

- At politikerne har haft en noget tilbagetrukket rolle, hvilket mange praktikere har beklaget. Med henblik på bl.a. synlighed og forankring kan vigtigheden af også et politisk ejerskab påpeges.
- At det fortrinsvis er kommunale embedsmænd og fagprofessionelle, der har taget initiativ til forsøget, hvilket til tider har besværliggjort inddragelsen af unge. I den forbindelse påpeges vigtigheden af unges ejerskab, og i tilknytning hertil, hvornår unge inddrages i processerne.
- At der har været positive erfaringer i de tilfælde, hvor man har opereret med en styregruppe på tværs af fag, forvaltning og institutioner. Det tværfaglige samarbejde fremhæves som bæredygtigt element.
- At ansættelser af koordinatore har vist sig positivt. Der kan dog være en spænding ift. prioriteringen af placeringen af koordinator. En placering i et institutionelt pædagogisk miljø smager for de unge for meget af skole, klub og pædagogisk omklamring. En placering i forvaltningen er til gengæld for langt fra de unges hverdag, men central i forhold til løsningen af forvaltningsmæssige opgaver. Det viser sig dog, at realiseringen af koordinatorfunktionen i høj grad er personafhængig.
- At de unge, der har været omfattet af forsøget i kommunerne, bredt ligger inden for den af Undervisningsministeriet definerede målgruppe på mellem 15 og 25, men at der lokalt er forskelle i, hvor vægten i målgruppen er lagt.
- At foreningslivet har haft en fraværende eller perifer rolle i de lokale ungdomskommuneforsøg.

9. Til sidst...

Overordnet har ungdomskommuneforsøget muliggjort en proces, hvor der med stor variation er blevet sat fokus på, hvordan og i hvilket omfang unge kan og skal have indflydelse på

egen hverdag samt på forhold, der vedrører ungdomsliv mere generelt. Karakteren og indholdet af aktiviteterne har været svingende - meget har været forsøgt. Uanset om aktiviteterne har ført til succes eller fiasko, så har de involverede aktører gjort sig værdifulde erfaringer for en fortsat udvikling af den ungdomspolitiske proces i bred forstand.

Det er håbet, at nærværende evaluering har bidraget til at samle, videreformidle og perspektivere en del af denne erfaringsmængde og således kan inspirere til det fortsatte ungdomspolitiske arbejde i landets kommuner.

C. Forsøgsvirksomhedens aktører og de overordnede rammer

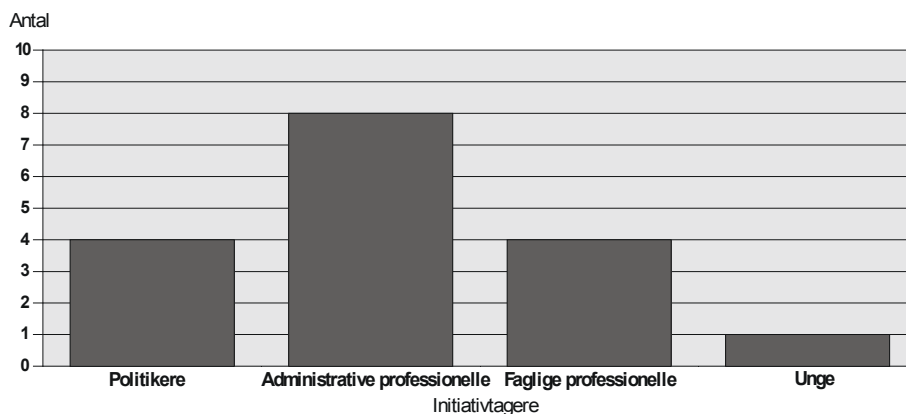
I dette kapitel redegøres for, hvilke aktører der har deltaget i ungdomskommuneforsøget. Det drejer sig om initiativfasen og den første organisering af forsøget. Kommunerne har primært organiseret sig med styre- og koordinationsgrupper samt ved oprettelse af en koordinatorstilling. De unge, som udtaler sig i denne evaluering, beskrives på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse. Der vil kort blive beskrevet de erfaringer, aktørerne har haft med at møde hinanden. Desuden beskrives den overordnede forsøgsramme, hvor Undervisningsministeriet spiller en rolle.

1. Hvilke aktører tog initiativet til forsøget?

Med ungdomskommuneforsøget fik kommunerne mulighed for at styrke igangværende aktiviteter eller udvikle nye initiativer på flere fronter på

samme tid. Der var således mange lokale aktører, der kunne have interesse i, at netop deres kommune blev udpeget til ungdomskommune. I de fleste kommuner tegner de administrative professionelle sig for rollen som initiativtagere. Fire kommuner har politikere, mens andre fire kommuner har fagprofessionelle som initiativtagerne. Disse er blevet bistået af flere personer, som har været med til at udforme dele af den endelige ansøgning. I det omfang unge har været involveret i ansøgning og udformning af projekter i den opstartende fase, har det været unge, som de fagligt eller administrativt professionelle i forvejen havde kendskab til. Kun i én kommune kommer initiativet fra unge, der allerede var organiseret i et ungdomsråd. En af forklaringerne på, at så få unge har været med i forsøgets opstart, er den meget

Figur C1. Initiativtager til forsøget

korte tid til at udarbejde ansøgningen om at blive ungdomskommune.⁴

Opdelt i aktørgrupper fordeler initiativkraften sig som vist i figur C1.

Givet den meget korte ansøgningsfrist (fra august til oktober) er det ikke overraskende, at så få unge har taget initiativ til, at deres kommune skulle være ungdomskommune. I den kommune, hvor de unge har været initiativtagerne, har der været en forudgående proces, hvor en nøgleperson har drøftet Undervisningsministeriets tre publikationer om regering-

⁴ Det er ikke i denne evaluering undersøgt, hvorvidt unge har været inddraget i ansøgningsfasen blandt de kommuner, som ikke blev tilgodeset i forsøget.

gens ungdomspolitik⁵ med ungdomsrådet, som på daværende tidspunkt havde eksisteret i godt 2½ år. Herefter har ungdomsrådet udarbejdet en opfordring til byrådet via Fritids- og Kulturudvalget. Ungdomsrådet har bl.a. set forsøget som en mulighed for at nå ud til en bredere gruppe af unge, og samtidig lufter de tanken, om at forsøget kan realisere et bredt ønske fra unge om et ungdomshus. I kommunens prækvalifikationsansøgning optræder de unges bidrag i form af et bilag. Da der fra start ikke var politisk opbakning bag de unges ønske om et ungdomshus, er det ikke nævnt i selve ansøgningen. Det kan altså diskuteres, i hvilket omfang de unge har sat deres spor i den endelige ansøgning, men man kan sige, at de unge i ungdomsrådet meget tidligt blev klar over, hvad forsøget gik ud på, og således havde kommunen et forspring i forhold til mange af de andre kommuner.⁶

Flere nøglepersoner nævner, at det har været et problem, at de unge ikke har været inddraget i ansøgningsfasen, og at det har præget forsøgsvirksomheden. Fra Undervisningsministeriets side var man klar over, at tidsfristen havde været meget kort, og meldte ud, at der ville være muligheder for justeringer af de projekter, der indgik i ansøgningerne. Det har dog været svært at rette op på konsekvenserne af den korte tidsfrist, idet nogle kommuner har oplevet, at de unge har været skeptiske overfor, om ungdomskommuneforsøget som projekt var reelt ment. Det har også betydet, at nogle projekter ikke havde den forventede aktualitet. *“Dette top-down udgangspunkt har belastet flere af projekterne, som var ude af trit med behov og interesser i ungegruppen.”*⁷

2. Organiseringen af den lokale forsøgsvirksomhed

Styregrupper

Forsøget har typisk været etableret med en eller flere styregrupper, mens enkelte ikke har haft

⁵ “Ungdomspolitik for nutidens unge i fremtidens samfund”.

⁶ Det kan her nævnes, at de unge med udgangen af forsøgsperioden fik et ungdomssekretariat i stedet for et ungdomshus.

⁷ Roskilde som Ungdomskommune - konklusioner og anbefalinger, side 5.

en tværgående styregruppe. Medlemmerne af disse er primært embedsmænd i forvaltningerne, nogle består af både embedsmænd og fagprofessionelle. Der er altså tale om en organisering på tværs af forvaltninger og institutioner. Der er også eksempler på styre- og koordinationsgrupper, hvor politikere og foreninger har været med, men det er de færreste.

I fire kommuner har unge indgået i en styregruppe sammen med de kommunale embedsmænd.

“Det var højt prioriteret, at unge var med i styregruppen, men de sad med ved bordet som observatører. Deres tilstedeværelse betød, at enkelte diskussioner ikke kunne tages der.”

(Kommunal embedsmand). De unge i denne kommune var ikke begejstrede for styregruppen og deres rolle som observatører - det betød, at de oplevede møderne som envejskommunikation. I en anden kommune med unge repræsenteret i styregruppen udtaler en politiker, at det har været svært at forstå de unges sprog, og den daglige koordinator tilføjer, at de unge kan være barske i deres sprog.

I fire kommuner har der ikke været en styregruppe, i to af disse kommuner spiller de unge organiseret som en gruppe en rolle. Den ene har en tæt tilknytning til forvaltningen, mens den anden har en tæt tilknytning til de politiske niveauer. I de to andre kommuner har man i stedet for at nedsætte en styregruppe holdt møder ad hoc mellem de fagligt professionelle og de projektansvarlige i forvaltningen. En kommune har oplyst, at der er en politisk følgegruppe. De fire kommuner uden en tværgående styregruppe kan betegnes som små og mellemstore kommuner.

Styregrupperne synes overvejende at have fungeret som fora, hvor man orienterer hinanden. Om samarbejdet udtaler en koordinator: *“Der har været tale om envejskommunikation fra mig til dem, og det har været fint.”* (Koordinator). Det er ikke undersøgt, om de har bestået i hele forsøgsperioden, dog er det blevet oplyst, at to kommuner nedlagde styregruppen undervejs. I en af de kommuner, hvor man ikke havde en styregruppe, nævner den overordnede koordinator dette som en ulempe: *“Kommunikationen mellem de involverede var præget af, at jeg*

havde travlt med mange andre ting, det ville have været en fordel med hyppigere kontakt.”

Den politiske og forvaltningsmæssige forankring af forsøgsvirksomheden ligger i de fleste kommuner i et enkelt fagudvalg og dettes tilhørende forvaltning. Der er dog eksempler på kommuner med en struktur, som gør det muligt at placere forsøgsvirksomheden centralt. Således er 71% af forsøgsvirksomheden politisk forankret i børne/uddannelses/skole/kulturudvalget, 18% er forankrede i kommunalbetyrelsen/økonomiudvalget og 11% er forankrede i et tværsektorielt særligt udvalg.⁸

Koordinatorer

Der er i mange kommuner oprettet en stilling som koordinator af forsøget, men der er forskel på, hvor de er placeret i kommunen, hvilket ikke er uden betydning for den rolle, vedkommende har spillet. I ti kommuner er der tale om ansættelser i særligt oprettede stillinger, heraf er syv koordinatorene placeret i enten en ungdomsskole, et ungdomshus eller et ungdomssekretariat. Tre er placeret i kommunens forvaltning. I en kommune har den centrale placering i forvaltningen vist sig at være en god løsning, idet man på et relativt tidligt tidspunkt har kunnet tackle sammenstød mellem forskellige forvaltningsmæssige forretningsgange. I to kommuner har placeringen af koordinatoren i forvaltningen betydet, at forsøget og de konflikter, der opstod undervejs i enkelte projekter og aktiviteter, blev forsøgt løst ud fra en bureaukratisk tankegang. Omvendt er koordinatorens placering i en ungdomsskole blevet kritiseret af nogle unge, fordi de oplevede, at det var med til at omklamre dem i et pædagogisk miljø, og samtidig signalerede det, at ungdomskommuneforsøget er for en begrænset aldersgruppe. Selv om placeringen har betydning, tyder meget dog på, at det mest af alt er personafhængigt, hvor stor betydning det reelt har. Der kan derfor heller ikke entydigt peges på en rigtig måde at organisere sig på. Det gennemgående er dog, at koordinatoren skal være en ildsjæl, blandt andet fordi arbejdet ofte indebærer mere end det, der kan tages højde for i en stillingsbeskrivelse.

Der har i en del kommuner været udskiftninger i koordinatorrollen, hvilket har været med til at forsinke nogle projekter og skabt dårlige vilkår for samarbejde. I en kommune var det bl.a. et problem fordi: *“Styregruppen visnede, da forsøget begyndte at forankre sig. Det betød, at de nye koordinatorene ikke kunne se, hvor de fik støtte fra i forvaltningen.”* (Nøgleperson i forvaltning). Unge i en kommune beklager, at den første koordinator forlod jobbet til fordel for et andet. De mener, at det skete, fordi koordinatorens stilling ikke var sikret udover forsøgsperioden.

Flere nøglepersoner understreger vigtigheden af at prioritere ungdomsarbejdet i særlige stillinger. Mange har oplevet, at arbejdsopgaver i relation til ungdomskommuneforsøget blot blev tilføjet til deres normale opgaver. *“Der er ingen af os i kommunen eller på projektlederniveau, der kun har haft ungdomskommuneforsøget som projekt, det har hæmmet nogle processer.”* (Koordinator). Det har betydet, at de ikke har kunnet bruge den tid på forsøget, som de selv eller deres samarbejdspartnere egentlig fandt nødvendig. *“Det er et problem, at politikerne vil det hele, men ikke vil betale. Der blev ikke ansat ekstra personale udover koordinatoren, vi andre har fået det oven i.”* (Nøgleperson i forvaltning).

Koordinatorfunktionen er nogle steder blevet udført af unge, enten med direkte reference til den ansvarlige forvaltning eller sammen med en anden 'voksen' koordinator. Der blev i fire kommuner ansat unge, hvis funktion var at være bindeled mellem de unge og kommunen. I to af disse kommuner blev unge ansat som henholdsvis ungdomskoordinator og ungdomskommunaldirektør, deres roller minder meget om hinanden, idet de skulle servicere et ungdoms(by)råd. I en kommune ansatte man to projektpiloter, hvis opgave var at opbygge et projektmiljø. Endelig er der en kommune, hvor man valgte at ansætte en større gruppe af unge, som skulle servicere hele kommunens ungegruppe.

De primære aktører på voksensiden har været placeret i forvaltninger, der arbejder med kultur- og fritidsområdet eller uddannelsesområdet, i mindre grad har der været aktører fra social-

⁸ Se 'Midtvejsrapporten' s. 22.

forvaltninger. Aktørernes placering i forvaltningerne har primært været i ledende stillinger, hvilket flere nøglepersoner påpeger er vigtigt for at gøre beslutningsgangene så korte som muligt. I nogle kommuner valgte man at lægge ansvaret ud på institutionsniveau, og her er det især ungdomsskolerne, der har varetaget ansvaret.

Direkte adspurgt mener en overvejende del af nøglepersonerne,⁹ at den lokale etablering af forsøget har haft klare rammer og fordeling af opgaverne. *“Vi blev tvunget til at formulere opgaverne i ansøgningen, vi var klar over, hvad vi ville, og hvor vi ville hen, men processen ændrede disse målsætninger undervejs.”* (Nøgleperson i forvaltningen). I en kommune gjorde man meget ud af forsøgets organisering, hvilket tog længere tid end beregnet. Man stødte på nogle problemer med forskellige arbejdstidsbestemmelser for de involverede personalegrupper. *“Vi brugte ca. et halvt år på at lave opgave- og ansvarsfordeling, da det var på plads så kørte det. I vores evaluering siger vi, at det er vigtigt at få det på plads.”* (Nøgleperson i forvaltning). Med hensyn til om der har været afsat tilstrækkelige ressourcer, er den overvejende erfaring, at den arbejdstid, man har kalkuleret med, ikke har været tilstrækkelig. *“Overordnet set har rammerne været meget klare, men opgavefordelingen og ressourceforbrug har det haltet lidt med.”* (Koordinator). *“Opgaverne har været beskrevet, men der har nok været medarbejdere, der har været usikre på deres tidsramme, da forsøget var en styrkelse af indsatser, vi i forvejen havde.”* (Nøgleperson i forvaltning).

Politikere

I fire kommuner har politikerne taget initiativet til forsøget, men generelt har de holdt en lav profil i alle kommuner. Der, hvor politikerne har haft en funktion, har det fortrinsvis været at sidde med i styre- og koordinationsgrupper. Enkelte politikere beskriver deres rolle som at lytte og give plads til de unge. Andre har sørget for, at ungdomskommuneforsøget kom på byrådets dagsorden. I en kommune, hvor de unge har været organiseret i et ungdomsråd med en

struktur magen til byrådet, har politikerne holdt kvartalsvise møder med de unge. Nogle politikere har deltaget i større arrangementer.

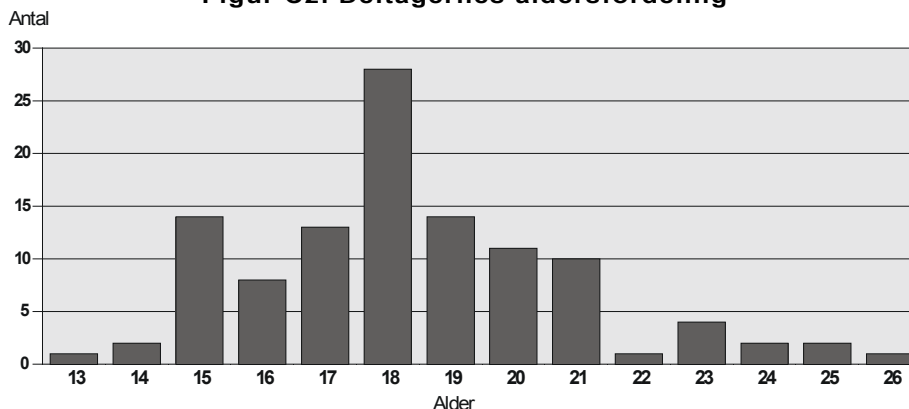
De unge

Den mest centrale aktørgruppe i ungdomskommuneforsøget er selvfølgelig dem, det hele drejer

sig om, nemlig de unge. Regeringens ungdomspolitik omfatter unge i alderen 15 til 25 år. Givet kommunernes forskellige vilkår er det forskelligt, hvilken aldersgruppe de har rettet forsøgsvirksomheden mod. Især de små landkommuner ligger under for, at unge flytter væk fra byen - enten bogstaveligt eller mentalt - når de skal i gang med en ungdomsuddannelse. Det har betydet, at man her har lagt vægten på at nå ud til de yngste unge, mens andre har forsøgt at fastholde de 16-18 årige. Kommuner med ungdomsuddannelser, men ingen videregående uddannelser oplever også, at unge flytter fra byen for at uddanne sig. Endelig er der de større kommuner, som har en stor gruppe af de ældre unge, netop fordi kommunerne har videregående uddannelser. Givet disse ydre vilkår har nogle kommuner fra begyndelsen valgt at rette blikket mod en smallere aldersgruppe, hvilket har gjort især ungdomsskolen til en naturlig central del af ungdomskommuneforsøget. Andre kommuner har måtte ændre udgangspunktet om at nå den brede aldersgruppe i retning af en mere specifik målgruppe, og der er en tendens til, at kommunerne har fundet det svært at inddrage de ældre unge. *“De 18-24 årige er svære at nå, fordi de er etablerede i andre sammenhænge, enten uddannelsesmæssigt eller fordi de har arbejde, nogen har også børn. De ældre unge ser de unge under 18 år som små. Det er ærgerligt fordi det ofte også er dem, der har ordet i deres magt.”* (Koordinator).

⁹ 19 nøglepersoner svarer på spørgsmål under temaet: Koordination og organisering af ungdomskommuneforsøget som helhed.

Figur C2. Deltagernes aldersfordeling

De unge, som i denne evaluering har fået stemme, er blevet udpeget af koordinatorene til at deltage i et af fokusgruppeinterviewene.

skole, VUC, højskole, var ledige eller holdt et sabbatår. (se figur C3).

De har i den forbindelse besvaret to spørgeskemaer, som er baggrunden for følgende ungdomsprofil. Beregningerne er baseret på 120 besvarelser.¹⁰

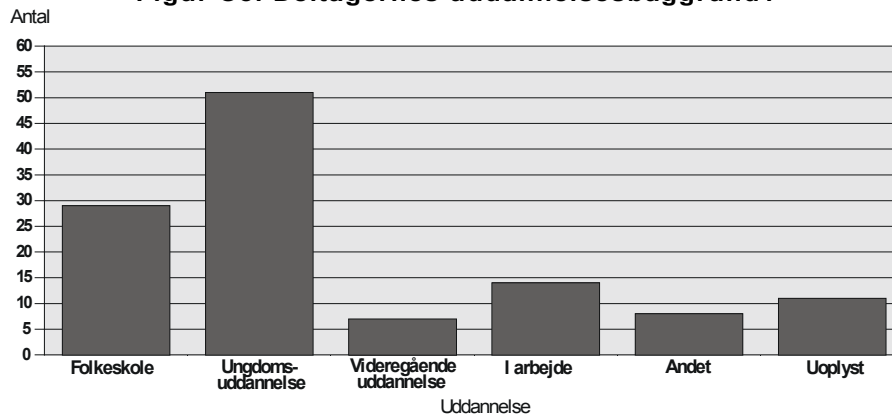
Der var en næsten ligelig kønsfordeling blandt de 120 unge, som har besvaret spørgeskemaerne: 64 piger og 56 drenge. Aldersmæssigt var den yngste 13 år og den ældste var 26 år på undersøgelsestidspunktet, langt størstedelen var mellem 15 og 21 år. 6 unge har ikke opgivet deres alder. Aldersfordelingen er i overensstemmelse med nøglepersonernes vurderinger af, hvilke aldersgrupper der har deltaget i forsøget.

De unge var næsten alle i gang med en uddannelse, enten i folkeskolen eller i en ungdomsuddannelse. 24% gik i folkeskolen, og næsten halvdelen

var i gang med en ungdomsuddannelse, de fleste gymnasiet. 7 var i gang med en videregående uddannelse, 14 var i arbejde, og 8 beskæftigede sig med noget andet - f.eks. produktions-

¹⁰ Se bilag 1.

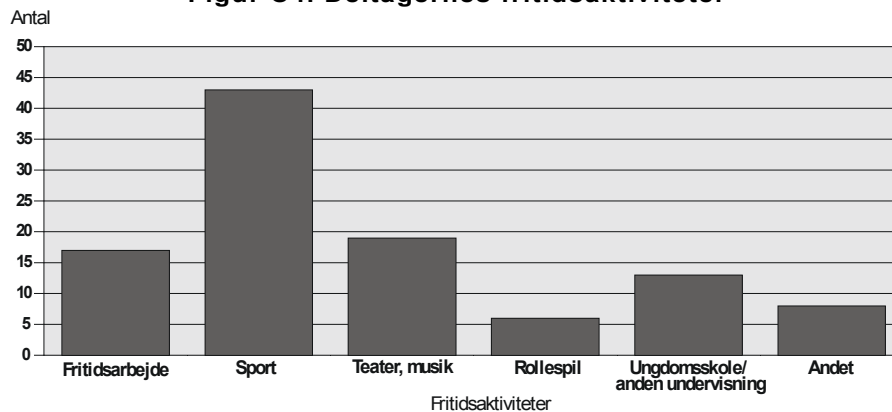
Figur C3. Deltagernes uddannelsesbaggrund?

Halvdelen af de adspurgte har et aktivt fritidsliv og kan betegnes som organiserede unge. Således har 43 oplyst, at de deltager i sportsaktiviteter, mens 19 bruger fritiden på teater og musik, og 6 unge spiller rollespil. 13 unge lægger en del af deres fritid i ungdomsskolen eller anden form for undervisning. Godt en fjerdedel af de unge oplyser, at de er medlemmer af en forening og/eller et politisk parti, heraf er 22, svarende til 18%, medlemmer af et politisk parti.

Det er således forholdsvis mange unge, der er medlemmer af et politisk parti, og procentdelen overstiger langt, hvad der er gældende for unge generelt. 19 unge, svarende til 16%, har oplyst, at de hverken går til noget i deres fritid eller er medlemmer af en forening eller et politisk parti. Af de unge, der har deltaget i denne del af evalueringen, udgør de organiserede unge således størstedelen, mens de, der kan betegnes som uorganiserede, udgør 16%.

Figur C4. Deltagernes fritidsaktiviteter

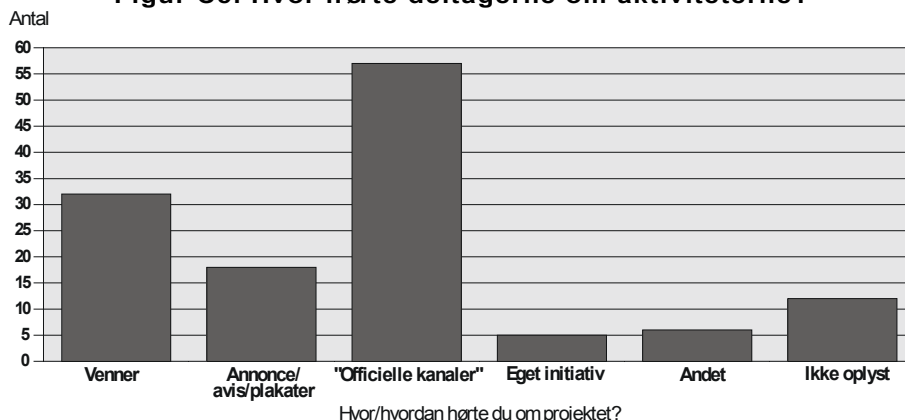
Af de 98 unge, som er under uddannelse, har 17 et fritidsarbejde, hvilket er forholdsvis lavt i forhold til unges fritidsarbejde generelt, men det høje aktivitetsniveau taget i betragtning er det måske netop fritidsarbejdet, der afgør, om de unge har overskud til selv at være igangsatte af aktiviteter. Af de 120 unge har 22 fået løn for en del af deres aktiviteter i ungdomskommuneforsøget i kortere eller længere tid. Nogle af de lønnede

unge mener ikke, at de ville have ydet samme indsats, hvis ikke de havde fået løn. De påpeger dog,

at de samtidig har lagt en stor frivillig indsats i arbejdet.

De unge er blevet spurgt, hvordan de har hørt om de projekter og aktiviteter, de har medvirket eller deltaget i.

Figur C5. Hvor hørte deltagerne om aktiviteterne?

Fem oplyser, at de selv har taget initiativ til et eller flere projekter. Af de andre 115 unge har de fleste (31%) fået kendskab til projektet gennem, hvad man kunne kalde officielle kanaler, det være sig koordinatore, folkeskoler, ungdomsskoler og ungdomsklubber. Her har 16 unge hørt om projektet gennem koordinatoren. 32, svarende til 28%, har hørt om projektet gennem deres venner, mens 18 er blevet opmærksomme via annoncer, aviser og plakater. Ungdomssekretariater, ungdomsråd og elevråd udgør for 14 unge den kanal, der har vækket deres interesse. 5 oplyser, at de har hørt om det projekt, de er med i, i forbindelse med andre aktiviteter og arrangementer under ungdomskommuneforsøget. Det er ikke overraskende, at koordinatoren og andre voksne er stærkest repræsenteret blandt de mulige kanaler, idet de unge, der deltog i fokusgrupperne, tilhører den aktive del af ungdomsgruppen i forsøget. Men det er værd at bemærke, at unge i lige så høj grad selv er med til at sprede interessen især til dem, de kender personligt, mens et mere abstrakt ungdomsorgan ikke kan mønstre den helt store gennemslagskraft.

Øvrige aktører

Det har i enkelte kommuner været forsøgt at inddrage foreningslivet som medspillere i realiseringen af ungdomskommuneforsøget. Foreningerne er interessante, fordi mange af dem i forvejen har kontakt til unge. I mange kommuner har de eksisterende foreninger imidlertid ikke spillet nogen rolle. I de kommuner, hvor de eksisterende foreninger har været involveret i ungdomskommuneforsøget, har de enten været med i en styre- eller koordinationsgruppe, eller de har været involveret i enkelte konkrete projekter. Nøglepersonerne i kommunerne vur-

derer generelt, at ungdomskommuneforsøget ikke har haft nogen afsmittende effekt på de eksisterende foreningers aktiviteter.

Vurderinger af samarbejdet mellem voksne og unge

I løbet af ungdomskommuneforsøget har de forskellige aktører skullet samarbejde omkring de ungdomspolitiske målsætninger gennem de projekter og aktiviteter, der er iværksat. Aktørerne har i nogle kommuner haft forskellige forventninger til hinandens rolle. Det er især mødet mellem politikerne og de unge, der har været genstand for uindfrie forventninger, og det har drejet sig om, hvem der skulle være den udfarende part og tage kontakt til den anden part. De unge har i nogle kommuner oplevet, at politikerne har vist dem den fornødne tillid, mens unge i andre kommuner har oplevet det modsatte. I andre kommuner har der ikke været et samspil mellem politikere og de unge. Der er også enkelte eksempler på, at de unge i ungdomsråd eller -sekretariat har følt sig som pynt på kommunens image udadtil i forbindelse med særlige arrangementer.

I nogle kommuner har de unge, der er blevet interviewet, oplevet at blive sat i bås af andre unge.

Det er især de politisk aktive unge, som ikke selv har taget teten i ungdomskommuneforsøgets aktiviteter, der har været skeptiske over for de ungdoms(by)råd eller -sekretariater, der er blevet etableret. Selv om de unge i disse organer ikke relaterer deres arbejde til partispolitisk praksis, så tilskriver andre unge dem et politisk tilhørsforhold, som de mener kommer til at dominere ungdomsrådet.

De unge har generelt været glade for at have en koordinator til at varetage deres interesser. Det har ofte været koordinatoren, som har stået for den praktiske kontakt til forvaltningen. I to kommuner, hvor ungegruppen tilhører de ældre unge, føler de sig i dag i stand til at klare sig uden en koordinator. Ungdomskommuneforsøget har i enkelte kommuner medført problemer mellem et projekt og de eksisterende tilbud, bl.a. fordi projektet har haft en rammebevilling, mens de eksisterende tilbud har været baseret på medlemskroner. Det har betydet, at de eksisterende tilbud har følt en latent konkurrence, vurderer en koordinator.

3. Den overordnede forsøgsramme for ungdomskommunerne

Tværgående aktiviteter

Undervisningsministeriet har, i kraft af at have formandskabet i Det Tværministerielle Ungdomsudvalg, stået for kontakten til ungdomskommunerne. Opgaverne har været at administrere økonomien og føre tilsyn med kommunernes regnskaber og ikke mindst varetage en koordinerende funktion på tværs af kommunerne. Som compensation for den korte ansøgningsfrist har der løbende været dialog mellem den enkelte kommune og Undervisningsministeriet vedrørende justeringer af projekter. Ungdomskommunerne blev inden forsøgets start stillet i udsigt, at de kunne få konsulentbistand, og at der ville blive afholdt et eller flere inspirationsmøder, hvis formål skulle være erfaringsudveksling og netværksopbygning.¹¹

Undervisningsministeriet betragtede forsøgsmodellen således, at initiativet til at udfylde rammerne i forsøget - når først forsøgsvirksomheden var i gang - skulle ligge hos kommunerne og ikke mindst de unge. Dermed ønskede ministeriet at sikre det maksimale lokale råderum for idéudfølelse og eksperimenteren med metoder og aktiviteter.

Allerede på det første møde mellem ministeriet og ungdomskommunerne gav kommunerne udtryk for, at de ønskede klarere udmeldinger fra ministeriet - særligt med hensyn til de kriterier, hvorefter forsøget skulle evalueres. Ministeriet fremhævede, at også evalueringen af de lokale forsøg måtte ske på initiativ af kommunerne,

som selv skulle beslutte, hvordan deres virksomhed skulle evalueres. Det blev understreget, at den kommende landsdækkende evaluering skulle omfatte ungdomskommuneforsøget som helhed - og ikke være en evaluering af de enkelte kommuners indsats.

Der er i forsøgsperioden afholdt en statuskonference arrangeret af Ungdomssekretariatet og syv seminarer arrangeret af skiftende ungdomskommuner samt et seminar efter forsøgsperiodens udløb. Seminarformen har varieret både med hensyn til varighed og deltagere. Således var de første endagsarrangementer, mens de senere varede to dage, deltagergruppen har været enten voksne alene eller blandet voksne og unge. I den følgende gennemgang af, hvad man bl.a. har brugt seminarerne til, vil der blive fokuseret på samspillet mellem kommunerne og Undervisningsministeriet. Gennemgangen er baseret på de referater, som forefindes fra seminarerne og status-konferencen. Når gennemgangen tages med i denne evaluering, er det fordi, mange nøglepersoner har været kritiske med hensyn til dette samspil, de mener ikke at have fået det, de blev stillet i udsigt.

De vigtigste begivenheder i ungdomskommuneforsøgets samlede ramme er gengivet i en oversigt i bilag 3. Her er desuden er tilføjet begivenheder, som i større eller mindre grad har haft betydning for ungdomskommuneforsøget.

Ungdomssekretariatet arrangerede i maj 1998 en statuskonference for alle forsøgskommuner, Det Tværministerielle Ungdomsudvalg og særligt indbudte organisationer og centre. Her fik koordinatorene lejlighed til at give en kort status over forsøgsvirksomhedens udvikling i deres kommuner samt at diskutere nogle af de problemstillinger, de stod overfor på daværende tidspunkt. I den efterfølgende diskussion kom det frem, at de fleste kommuner ønskede løbende informationer om forsøgets udvikling, og det skortede ikke på forslag til, hvordan det kunne gøres. Samtidig efterlyste kommunerne oplysninger om ministeriets evalueringsplaner, Undervisningsministeriet bad

omvendt kommunerne om deres ønsker til en evaluering.

¹¹ Undervisningsministeriet: "Forsøg med ungdomskommuner", 1997, side 34

Det næste seminar blev afholdt otte måneder senere i Vejle den 20. januar 1999. På dette seminar udskriver Undervisningsministeriet en konkurrence om udformningen af et nyhedsbrev. Det skal bl.a. indeholde meddelelser fra kommunerne og information fra Undervisningsministeriet. Da man gerne vil finde frem til nye mødeformer og også gerne vil besøge forskellige ungdomskommuner, udskrives endnu en konkurrence, hvor kommunerne opfordres til at indsende en beskrivelse af, hvor og hvordan seminarerne skal afvikles. Der er på dette tidspunkt endnu ikke beslutning om enkeltheder i evalueringen, og deltagerne diskuterer formen og indholdet. Et par koordinatore mener, det er vigtigt, at kommunerne i fællesskab bliver enige om, hvordan evalueringen skal udfærdiges. Deres synspunkt er, at man med fastlagte kriterier fra begyndelsen kan skabe et tættere samarbejde projekterne imellem. Endnu en gang gør Undervisningsministeriet opmærksom på, at kommunerne selv kan melde ind til ministeriet med de oplysninger, de synes skal med i evalueringen.

Den 19. april 1999 afholdes et seminar i København. På dagsordenen er bl.a. evalueringen af forsøget. Repræsentanter fra Undervisningsministeriet fremhævede på mødet, at en del af forsøget også burde være en afprøvning af forskellige evalueringsmetoder, og man opfordrede kommunerne til selv at igangsætte evalueringer. Der var ikke afsat penge til evaluering i 1999, derimod ville ministeriet igangsætte en ekstern evaluering i 2000 og 2001.

Det efterfølgende seminar blev afholdt den 5-6. september 1999 i Silkeborg. Undervisningsministeriet oplyste på dette seminar, at man vil ansætte Jimmie Gade Nielsen fra Udviklings- og FormidlingsCenter for Socialt Arbejde med Unge (UFC) som konsulent, blandt andet for at han kan give kommunerne input til selvevalueringerne. Dernæst vil man ansætte en til at forstå en generel konsulentfunktion. Den overordnede evaluering forventes igangsat i starten af 2000 og afsluttet til udgangen af 2001. Denne periode var valgt for at sikre en opsamling på virkninger efter forsøgsperioden.

Den 17. januar 2000 offentliggør Undervisningsministeriet ansættelsen af Thomas Bach fra Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) som konsulent.

Der afholdes yderligere et seminar i februar 2000 i Esbjerg, men der foreligger ikke noget referat herfra.

Vurderinger af seminarer og konferencer

Aktørerne i kommunerne er blevet spurgt, hvad de har fået ud af seminarerne. Mange udtrykker begejstring for den erfaringsudveksling og dannelsen af netværk, som seminarerne har givet mulighed for. *“Seminarerne gav en mulighed for at mødes med andre, der arbejder med lignende projekter, og mulighed for at se det man selv lavede i et andet lys”*. (nøgleperson i forvaltning). *“Deltagelse i seminarerne gav mig inspiration og et netværk af kontaktpersoner rundt om i landet, som jeg har kunnet trække på i forskellige sammenhænge både under og efter forsøget.”* (koordinator).

Flere har dog også den oplevelse, at udbyttet af seminarerne har varieret meget fra gang til gang, og at det har været uklart, hvad formålet med dem var. Nogle få aktører mener, at der var for meget snak og for lidt handling forbundet med seminarerne. *“Jeg synes, at det er mærkeligt, at man ikke følger mødet op med nogle opfordringer”* (ung). Andre mener, at Undervisningsministeriet har bidraget med for lidt til seminarerne. *“Undervisningsministeriet har haft for lidt at byde på, jeg synes, at der skal mere til, når man skal bruge sin tid på det”* (koordinator). Enkelte giver udtryk for, at det har været et dilemma at have de voksne og unge sammen. De voksne ville gerne have haft bedre muligheder for at mødes alene sammen med de andre voksne nøglepersoner. Der blev afholdt enkelte møder kun for koordinatorene, hvilket flere har givet udtryk for var en god idé.

De unge har på seminarerne haft glæde af at opleve, hvordan unge i andre kommuner har arbejdet. Det at finde ud af, at andre har haft de samme problemer som de selv, har været godt. Nogle af de unge kom hjem med oplevelsen af, at de på et seminar blev opfattet som en succes. *“(…) det ranker ryggen, når man ser, hvor godt det, man har lavet, bliver opfattet af andre.”* (ung).

De unge har været glade for den uformelle del, der blev plads til på de senere seminarer.

Ud over seminarerne har de lokale aktører skabt kontakter til hinanden på tværs af kommunerne.

Kun ganske få lokale aktører har ikke været interesseret i at udveksle erfaringer med andre kommuner. Langt de fleste har gjort det i større eller mindre omfang. Især koordinatorene har forskellige steder oprettet mindre netværk mellem forsøgskommuner. Flere af dem udtaler dog, at samarbejdet gled ud i løbet af forsøget, bl.a. fordi organiseringen eller projekterne var meget forskellige. Enkelte projektledere og unge har taget kontakt til lignende projekter i andre kommuner for at udveksle erfaringer.

Vurderinger af 'Kredsløb'

Konkurrencen om et nyhedsbrev blev vundet af Københavns Kommune, hvor gruppen "Idé og Co." havde udformet et bud. Det blev præsenteret på seminaret den 19. april 1999 i København.

Nyhedsbrevet, som fik titlen 'Kredsløb', udkom i tre papirudgaver, hvorefter man gik over til en netbaseret version med domænenavnet www.kredsløb.dk. Meningerne om Kredsløb har været delte. Nogle aktører har været tilfredse med Kredsløb, og enkelte udtaler også, at de unge har været interesseret i at læse det. *"Det har været et udmærket blad for inderkredsen til at holde sig orienteret om forsøget."* (koordinator).

Andre nøglepersoner er mere kritiske i deres holdninger til bladet, de mener ikke, at de har kunnet bruge det til ret meget. Enkelte mener, at bladets grafiske udformning ikke har været særligt læsevenligt og andre, at man har været mere interesseret i afsender- end modtageridentiteten.

De unge i fokusgrupperne blev spurgt om deres kendskab til nyhedsbrevet, og ud af de 120 adspurgte havde 29 kendskab til det. Deres meninger om bladet var overvejende negative.

Vurderinger af Undervisningsministeriets rolle

Den forskel mellem ministeriets og kommunernes gensidige forventninger til hinandens rolle, der indledningsvis blev omtalt, er tilsyneladende ikke blevet mindsket. De kommunale repræsentanter har vedblivende ønsket indspil fra ministeriet, som ministeriet ikke mente var i over-

ensstemmelse med filosofien bag forsøget - og det er ikke lykkedes at bygge bro over uoverensstemmelserne.

Ved arbejds møderne i kommunerne i den afsluttende fase af den landsdækkende evaluering (medio 2001) gav deltagerne gang på gang udtryk for utilfredshed med den måde, Undervisningsministeriet har varetaget sin rolle i ungdomskommuneforsøget på.

I mange kommuner har nøglepersonerne oplevet, at de ikke har fået tilstrækkeligt klare udmeldinger fra Undervisningsministeriet. De har savnet klare udsagn omkring, hvad deres statusrapporter skulle indeholde, hvordan den økonomiske dokumentation skulle foreligge, og hvordan evalueringen skulle gribes an. *"Undervisningsministeriet bør være mere præcise omkring målsætningerne for sådan et forsøg. Der har været for meget usikkerhed om, hvad det skulle bruges til, og mere konkret hvordan den økonomiske tilbagemelding skulle foregå."* (koordinator).

Nøglepersoner mener, at konsulenterne kom med for sent i forløbet. Det var især i starten, de havde brug for dem, og de oplevede, at ministeriet ikke kunne svare fyldestgørende på deres spørgsmål. Flere stiller sig uforstående overfor, hvad de oplever som ministeriets manglende engagement i forsøget. *"Når man poster så mange penge i et udviklingsprojekt, er det helt galt at man ikke følger det bedre til dørs, og sikrer en planlægning og nogle midler, der kan kvalificere de lokale processer bedre"* (nøgleperson i en forvaltning).

Vurderinger af konsulentordningen

I det omfang konsulenterne er blevet brugt, har nøglepersonerne været tilfredse med dem. De mener, at konsulenterne har været kompetente, men beklager, at de har været inddraget for sent i forløbet.

I kommunerne har konsulenterne i øvrigt mødt samme billede af Undervisningsministeriets rolle, som blev tegnet ovenfor på basis af arbejds møderne.

4. Sammenfatning

Initiativtagere til ansøgningerne fra de 17 forsøgskommuner er i de fleste tilfælde de administrative professionelle, i fire kommuner er det politikere, i andre fire kommuner er det fagpro-

fessionelle. I det omfang, unge har været involveret i ansøgning og udformning af projekter i den opstartende fase, har det været unge, som de fagligt eller administrativt professionelle i forvejen havde kendskab til. Kun i en kommune kommer initiativet fra unge, der i øvrigt allerede var organiseret i et ungdomsråd. En af forklaringerne på, at så få unge har været med i forsøgets opstart, tilskrives den meget korte tid til at udarbejde ansøgningen om at blive ungdomskommune.

Dette top-down udgangspunkt har nogle steder været et problem. De formulerede projekter har nogle steder været ude af trit med de unges behov og interesser og er blevet mødt med skepsis af de unge.

Forsøget har typisk været etableret med en eller flere styregrupper, mens enkelte ikke har haft en tværgående styregruppe. Medlemmerne af disse er primært embedsmænd i forvaltningerne, nogle består af både embedsmænd og fagprofessionelle. Der er altså tale om en organisering på tværs af forvaltninger og institutioner. Der har siddet unge i nogle af styregrupperne. Der er også eksempler på styre- og koordinationsgrupper hvor politikere og foreninger har været med, men det er de færreste.

Styregrupperne har overvejende været fora, hvor de forskellige aktører orienterede hinanden.

Den politiske og forvaltningsmæssige forankring af forsøgsvirksomheden ligger i de fleste kommuner i et enkelt fagudvalg og dennes tilhørende forvaltning, især børne/uddannelses/skole/kultur-udvalget (71%).

Der er i mange kommuner oprettet en stilling som koordinator af forsøget, men der er forskel på, hvor de er placeret i det kommunale system, hvilket ikke er uden betydning for den rolle, vedkommende har spillet. Meget tyder dog på, at det mest af alt er personafhængigt, hvor stor betydning det reelt har. Der kan derfor heller ikke entydigt peges på en rigtig måde at organisere sig på.

Koordinatorfunktionen er i nogle tilfælde blevet udført af unge, enten med direkte reference til den ansvarlige forvaltning eller sammen med en anden 'voksen' koordinator.

Der har i en del kommuner været udskiftninger i koordinatorrollen, hvilket har været med til at

forsinke nogle projekter og skabt dårlige vilkår for samarbejde.

Flere nøglepersoner understreger vigtigheden af at prioritere ungdomsarbejdet i konkrete stillinger. Mange har oplevet at arbejdsopgaver i relation til ungdomskommuneforsøget blot blev tilføjet til deres normale opgaver.

Den overvejende del af de interviewede nøglepersoner mener, at den lokale etablering af forsøget har haft klare rammer og fordeling af opgaverne. Opgaverne var givet ud fra formuleringerne i ansøgningerne.

Nogle kommuner har på grund af demografiske forhold rettet blikket mod særlige aldersgrupper

af unge inden for aldersspektret 15 til 25 år (cunge" eller "ældre" unge). I landkommuner flytter unge væk i forbindelse med deltagelse i ungdomsuddannelser, i større bysamfund er der tilsvarende en overvægt af ældre unge, der deltager i uddannelse.

120 unge, udpeget af koordinatorerne, har deltaget i fokusgruppeinterview og udfyldt spørgeskemaer. Af de 98 unge, som er under uddannelse, har 17 et fritidsarbejde, hvilket er forholdsvist lavt i forhold til unges fritidsarbejde generelt, men det høje aktivitetsniveau taget i betragtning er det måske netop fritidsarbejdet, der afgør, om de unge har overskud til selv at være igangsættere af aktiviteter. Af de 120 besvarelser har 22 fået løn for en del af deres aktiviteter i ungdomskommuneforsøget i kortere eller længere tid.

De unge har især fået kendskab til ungdomskommuneforsøgets projekter gennem personlige kontakter.

Tilsyneladende har foreningerne spillet en ret perifer rolle i forbindelse med ungdomskommuneforsøgene, og de interviewede nøglepersoner vurderer generelt, at ungdomskommuneforsøget ikke har haft nogen afsmittende effekt på foreningernes aktiviteter hverken i positiv eller negativ retning.

I nogle kommuner har der ikke været et samspil mellem unge og politikere. Der, hvor der har været et samspil, har mødet mellem unge og politikere været genstand for uindfrie forventninger. Det har drejet sig om, hvem der skulle være den udfarende part og tage kontakt til den anden. Nogle ungdoms(by)råd og -

sekretariater har i enkelte tilfælde følt sig som pynt på kommunens image udadtil. Det er forskelligt fra kommune til kommune, om de unge føler, at de har haft politikernes tillid. De unge, der har været engageret i ungdomsråd, relaterer ikke deres arbejde til partipolitisk praksis. Men nogle af disse har oplevet at blive sat i bås af andre unge, som tilskriver dem et særligt politisk tilhørsforhold.

De unge i de fleste kommuner har været glade for en koordinator, som bl.a. har stået for kontakten til forvaltningen. Men i to kommuner, hvor ungegruppen tilhører de ældre unge, føler de sig i dag i stand til at klare sig uden en koordinator.

Undervisningsministeriet har stået for samspillet med kommunerne, ført økonomisk tilsyn samt forestået tværgående funktioner.

Fra begyndelsen er der opstået et misforhold mellem Undervisningsministeriets og kommunernes forventninger til, hvilke roller de skulle udfylde i forsøget.

Der har været afholdt en række konferencer og seminarer for de forskellige interessenter, typisk med voksne og unge sammen. Vurderingerne blandt de kommunale aktører varierer fra begejstring til kritik. Det positive har især været seminarernes inspirerende og netværksdannende effekt. Generelt efterlyses der flere indspil fra ministeriet.

Et nyhedsbrev, senere hjemmesiden kredsloeb, vurderes overvejende negativt.

En konsulentordning (to personer) vurderes positivt, men det påpeges, at den kom for sent igang i forsøgsperioden.

Det er et udbredt kritikpunkt fra de kommunale aktører, at Undervisningsministeriet ikke har udmeldt præcise kriterier for de lokale evalueringer.

Uoverensstemmelserne mellem ministeriets og kommunernes gensidige forventninger til hinandens rolle er tilsyneladende aldrig forsvundet. De kommunale repræsentanter har vedblivende ønsket indspil fra ministeriet, der ikke mente, det var i overensstemmelse med filosofien bag forsøgsmodellen.

C. Forsøgsvirksomhedens aktører og de overordnede rammer

D. Realiseringen af regeringens ungdomspolitiske målsætninger

Hvilket samspil har der været imellem regeringens ungdomspolitiske målsætninger, ungdomskommuneforsøget og kommunernes ungdomspolitik? Hvilke målsætninger har især vist sig anvendelige i de lokale forsøg? Hvordan har ungdomskommuneforsøget virket ind i kommunernes arbejde med at udvikle eller udarbejde en ungdomspolitik?

Disse spørgsmål belyses i dette afsnit, hvor vi ser nærmere på regeringens ti ungdomspolitiske målsætninger og på, hvordan de kommunale forsøg har udmøntet dem. Endelig belyses det, hvordan regeringsinitiativet har spillet sammen med udviklingen af kommunernes ungdomspolitik.

1. De centrale målsætninger i ungdomskommunernes ungdomspolitiske arbejde

Regeringens samlede ungdomspolitiske udspil, der blev præsenteret i 1997, hedder: "Ungdomspolitik for nutidens unge i fremtidens samfund".

Den overordnede ungdomspolitiske målsætning er formuleret således: "*Alle unge skal have mulighed for en indholdsrig ungdom, der kvalificerer til en selvstændig og perspektivrig tilværelse med aktiv deltagelse i samfundsudviklingen*".

Det samlede ungdomspolitiske udspil består af tre dele: Målene i regeringens ungdomspolitik, regeringens nye ungdomspolitiske initiativer og forsøg med ungdomskommuner.

Målene i regeringens ungdomspolitik er formuleret under følgende 10 overskrifter:

- Indflydelse og ansvar
- Uddannelse til alle unge
- Fuld beskæftigelse til unge
- Internationale kvalifikationer
- Ung adgang til informationsteknologi
- Styrket vejledning og rådgivning
- Fodfæste i tilværelsen
- Velfungerende boligområder
- Kulturel mangfoldighed
- Viden om unge

Kilde: Regeringens ungdomspolitik - status og perspektiver

Bilag 1: Målene i regeringens ungdomspolitik

"Regeringens 10 ungdomspolitiske målsætninger"

1. Indflydelse og ansvar

"Ungdomspolitikken skal styrke unges forudsætninger for at deltage aktivt i demokratiets udvikling og skabe grundlaget for, at unge får reel medindflydelse og medansvar i anliggender, der vedrører dem."

2. Uddannelse til alle unge

"Alle unge skal have formelle og reelle muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse. Det er målet i år 2000, at 90-95% af alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse."

3. Fuld beskæftigelse til unge

"Målet er fuld beskæftigelse til unge i år 2000 (en ungdomsarbejdsløshed på højst 5%)."

4. Internationale kvalifikationer

"Alle unge skal være tilstrækkeligt kvalificerede til at imødekomme de krav og benytte de muligheder, der eksisterer i det internationale samfund."

5. Ung adgang til informationsteknologi

"Unge skal have muligheder for at tilegne sig grundlæggende kvalifikationer inden for informations- og kommunikationsteknologi, således at de bliver i stand til selvstændigt at tilegne sig ny viden ved hjælp af IT."

6. Styrket vejledning og rådgivning

"Alle unge skal have adgang til en helhedsorienteret, sammenhængende og overskuelig vejledning og rådgivning."

7. Fodfæste i tilværelsen

"Alle unge, også de unge der har særlige vanskeligheder, skal have reelle muligheder for at få fodfæste i tilværelsen."

8. Velfungerende boligområder

"Ungdomspolitikken skal tilstræbe, at unge bor i velfungerende områder med alsidige udfoldelses- og oplevelsesmuligheder."

9. Kulturel mangfoldighed

"Ungdomspolitikken skal medvirke til at give de unge en viden om deres egen kulturelle baggrund og skal herigennem bidrage til at fremme gensidig forståelse mellem forskellige kulturer."

10. Viden om unge

"Ungdomspolitikken skal løbende udvikles og fornyes, så den forholder sig til de udfordringer og muligheder, de

unge stilles overfor. Ungdomspolitikken må derfor sikre, at der løbende indsamles ny viden om unges livsvilkår og unges synspunkter.”⁴⁴

Kilde: "Regeringens ungdomspolitik - status og perspektiver", Undervisningsministeriet 2000

“Den danske opfattelse er altså, at ungdomspolitik handler om at tænke på tværs af sektorer for at skabe sammenhæng mellem systemerne - set fra de unges vinkel - med det formål at skabe rammerne for et godt ungdomsliv og sikre gode fremtidsmuligheder med perspektiv for alle unge. Det betyder, at alle politiske forhold, der påvirker de unges nutid og fremtid, i princippet hører til på den ungdomspolitiske dagsorden.”

Sådan kommenterer Undervisningsministeriet målsætningerne. Det hedder videre:

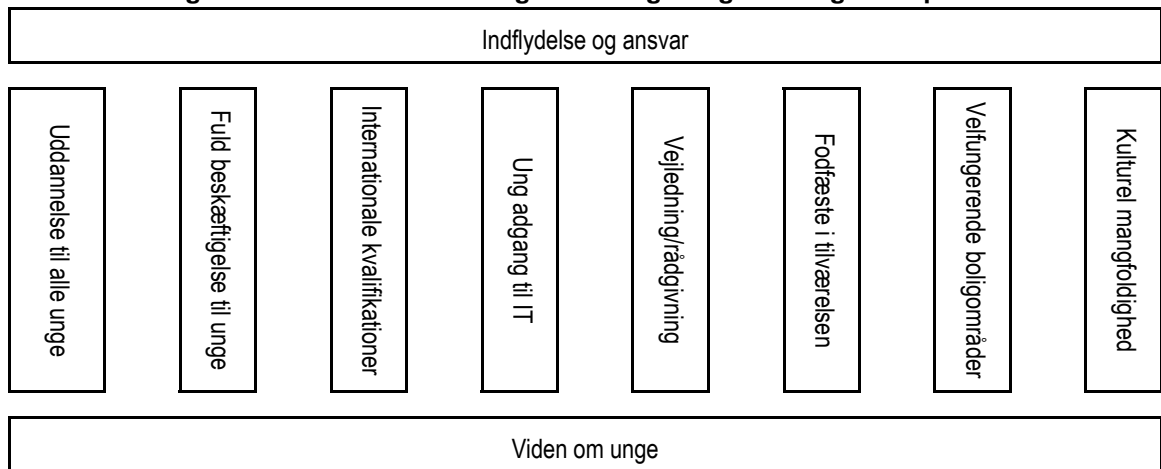
“Denne brede - og noget abstrakte - forståelse af ungdomspolitik skærer tværs igennem alle sædvanlige sektoropdelinger, hvilket kan gøre

ungdomspolitiske spørgsmål svære at håndtere. Forståelsen stiller nemlig krav til regeringen om at indtænke den ungdomspolitiske dimension i de generelle bestræbelser for bedre sundhed, uddannelse, arbejdsvilkår, boliger, sociale sikkerhedsnet. Og forståelsen kræver vilje til at koordinere den ungdomspolitiske indsats, så der sikres både sammenhæng og synergi.

... Det ungdomspolitiske udspil bygger på et sæt værdier for, hvilken betydning unge skal tillægges, og hvilke kompetencer unge bør udrustes med.” (Kilde: Regeringens ungdomspolitik - status og perspektiver 2000 - s. 9)

Den grafiske fremstilling af de ti målsætninger (figur D1) illustrerer, at unges indflydelse og ansvar er den overordnede målsætning, der fungerer som en overliggende for de øvrige søjler. Hele det ungdomspolitiske hus bygger på et fundament af viden om unge.

Figur D1. De ti målsætninger for regeringens ungdomspolitik

2. Realisering af de ungdomspolitiske målsætninger

Det ligger i naturlig forlængelse af den forsøgsmodel, der ligger til grund for ungdomskommuneforsøget, at spørge: Realiserede kommunerne regeringens ungdomspolitiske målsætninger? Det er et centralt forsøgs perspektiv, at der i forsøgsperioden dels skulle indsamles erfaringer med arbejdet med målsætningerne, dels etableres projekter og aktiviteter, der virkelig gør målsætningerne.

De ti målsætninger har i forhold til spørgsmålet om realisering noget forskellig karakter.

De er forskellige for så vidt angår målsætningernes "måludpegning". Enkelte fastsætter helt præcise mål - det angives f.eks. at målet uddannelse

til alle unge indebærer, at "... 90-95% af alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse", om vejledning, at "Alle unge skal have adgang til ... vejledning".

De fleste målsætninger lægger vægt på, at ungdomspolitikken skal bidrage til, at unge får muligheder f.eks. "for at tilegne sig ... kvalifikationer inden for informations- og kommunikationsteknologi" og er således noget vanskeligere at operationalisere.

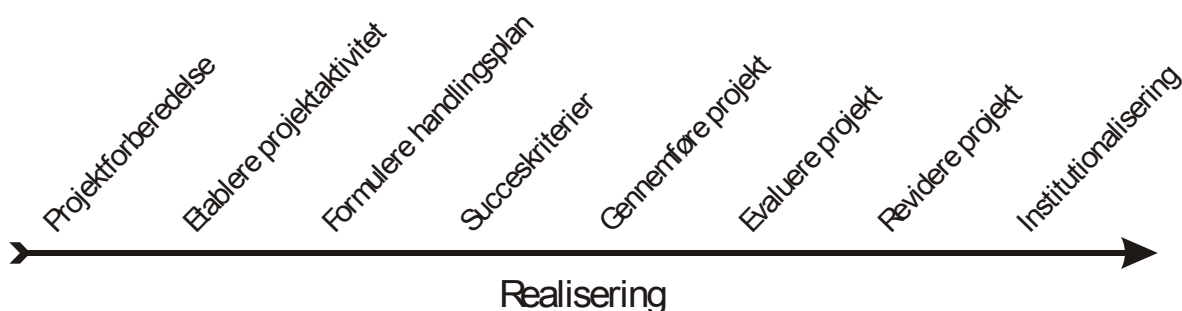
Ved flere lejligheder har kommunerne efterlyst Undervisningsministeriets synspunkter på kriterier for realisering af målsætningerne. Ministeriet har fastholdt, at det ikke ville opstille centralt fastsatte mål herfor, blandt andet fordi det ville lægge begrænsninger på de lokale aktiviteter, der ikke ville være forenelige med forsøgsmodellen. Ministeriet har i stedet opfordret kommunerne til selv - i sammenhæng med forsøgsaktiviteterne - at fastsætte egne succeskriterier.

Desuden har målsætningerne også lidt forskellig status i forhold til, i hvilket omfang kommunerne i deres ungdomspolitik kan nærme sig målet: I hvilket omfang er de forskellige indsatsområder en del af kommunernes formelle kompetence eller inden for de områder, kommunerne frit kan arbejde med? Klarest udskiller målsætningen om fuld beskæftigelse sig: Selvom den enkelte kommune selvsagt kan medvirke f.eks. med vejledningsindsats, afgøres beskæftigelsen i alt væsentligt af andre aktører.

Nogle af målsætningerne er snævert knyttet til dele af uddannelsessystemet, som kommunerne kun har mindre indflydelse på.

Disse forskelle har betydning, når det skal vurderes, i hvilket omfang kommunerne - hver for sig og samlet i alle forsøgskommunerne - har realiseret regeringens ungdomspolitiske målsætninger.

På baggrund af ovenstående forekommer det rimeligt at se forholdsvis nuanceret og differentieret på spørgsmålet om "realisering". Realisering betragtes i denne sammenhæng bedst som en proces, hvor det første realiseringspunkt repræsenteres af, at der etableres et arbejde med målsætningen. Et punkt udgøres videre af, at der fastsættes en handlingsplan for arbejdet mod målsætningen, evt. med angivelse af (mere eller mindre) operationaliserede succeskriterier el. Et yderligere skridt imod realisering vil være, at der faktisk etableres en aktivitet eller et projekt, der sigter på at nå det angivne mål og endnu et, at projektet eller aktiviteten gennemføres som planlagt og evalueres i forhold til målsætningen. En institutionalisering eller anden form for permanentgørelse af aktiviteter og projekter, der fører frem imod målsætningen, kan herefter betragtes som en "endelig" realisering.

Realiseringen kan desuden have forskellige (fremtrædelses)former fra etablering af institutioner eller synlige organisatoriske forandringer, der realiserer en målsætning over mange mellemformer til nærmest "mentale" forandringer

hos aktørerne, fordi de mennesker, der arbejder inden for området, ser eller tænker anderledes på temaer inden for ungdomspolitikken.

**Eksempler på projekter og aktiviteter inden for målsætningen:
Indflydelse og ansvar**

* Projekt: Unges medbestemmelse og viden om unge: Ungdomsråd. - Prøv-selv ordning. - Vild-pulje. - Ungdomskonference. - Unge i lokalsamfundet / gør idé til virkelighed. - Stormøder i klubregi Fællesmøder i folkeskole * Projekt: Ungdomssekretariat Koordinator. - Projektvugge: Mulighedernes legeplads. - * Projekt: Ungdomspanelet Deltager i styregruppe for ungdomshus. - Sparring/ høring om ungdomspolitik. - Udtalelser

om konkrete sager. - Offentlige debatmøder. - * Projekt: Ungdomshus Cafe / Musikarrangementer. - Værksteder. - Styling gennem overordnet ansvarsgruppe, herunder en administrationsgruppe, en brugergruppe og en kulturgrupper. - * Projekt: Projekt X Opbygning af handlekompetence og indflydelse i undervisningen. - * Projekt: Ungdomshus. - Husråd, der repræsenterer brugerne. - IT-rum. - Radio. - Musikrum. - Horrornight. - Girlsnight - aftenarrangementer kun for piger. - * Projekt: Ungdomsråd. - Drugstopper - kampagne mod stoffer. - U-dage. - Rollespil i forbindelse med etablering af ungdomsrådet. - Echelon (efter forsøg). - * Projekt: UNGFO Konference på Panic. - Konference om unge og demokrati. - Kurser for unge, der ansættes i UNGFO. - Ungdomssekretariat. - Konkurrencer: Kunst - Logo. - Samarbejde med skatere om forbedring af faciliteter. - Praktisk arbejde i forbindelse med Up With People.

Kommunerne og målsætningerne

Ungdomspolitisk målsætning	Kommunal kompetence
<p>1. Indflydelse og ansvar "Ungdomspolitikken skal styrke unges forudsætninger for at deltage aktivt i demokratiets udvikling og skabe grundlaget for, at unge får reel medindflydelse og medansvar i anliggender, der vedrører dem."</p>	Kommunerne har ansvar for rammerne for unges (med)indflydelse i folkeskoler og kommunal ungdomsskole, klubber o.l. En del kommuner har desuden ungdomsråd o.l., der er forum for unges indflydelse på kommunal ungdomspolitik og kommunalpolitik i øvrigt.
<p>2. Uddannelse til alle unge "Alle unge skal have formelle og reelle muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse. Det er målet i år 2000, at 90-95% af alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse."</p>	Kommunernes rolle er bl.a. knyttet til den indsats, de kan gøre i folkeskolen, ungdomsvejledningen og den kommunale ungdomsskole. De har ikke indflydelse på ungdomsuddannelsernes opbygning og indhold eller på studievilkårene, bortset fra egu og FUU.
<p>3. Fuld beskæftigelse til unge "Målet er fuld beskæftigelse til unge i år 2000 (en ungdomsarbejdsløshed på højst 5%)."</p>	Kommunernes indflydelse omfatter bl.a. forskellige former for vejledning, ungeindsats og jobtræning.
<p>4. Internationale kvalifikationer "Alle unge skal være tilstrækkeligt kvalificerede til at imødekomme de krav og benytte de muligheder, der eksisterer i det internationale samfund."</p>	Kommunernes rolle er bl.a. knyttet til den indsats, de kan gøre i folkeskolen og den kommunale ungdomsskole. En del kommuner har forskellige former for venskabsbysamarbejde, der kan bringes i spil.
<p>5. Ung adgang til informationsteknologi "Unge skal have muligheder for at tilegne sig grundlæggende kvalifikationer inden for informations- og kommunikationsteknologi, således at de bliver i stand til selvstændigt at tilegne sig ny viden ved hjælp af IT."</p>	Kommunernes rolle er bl.a. knyttet til den indsats, de kan gøre i folkeskolen og den kommunale ungdomsskole. De har også nogle muligheder inden for kultur- og fritidsområdet, idet f.eks. folkeoplysningsloven støtter aktiviteter for børn og unge.
<p>6. Styrket vejledning og rådgivning "Alle unge skal have adgang til en helhedsorienteret, sammenhængende og overskuelig vejledning og rådgivning."</p>	Kommunerne er ansvarlige for skole- og ungdomsvejledning. Unge omfattes desuden af vejledningstilbud på ikke-kommunale uddannelsesinstitutioner.
<p>7. Fodfæste i tilværelsen "Alle unge, også de unge der har særlige vanskeligheder, skal have reelle muligheder for at få fodfæste i tilværelsen."</p>	Kommunerne har vide beføjelser med hensyn til socialt arbejde - både i social- og skolesektoren.
<p>8. Velfungerende boligområder "Ungdomspolitikken skal tilstræbe, at unge bor i velfungerende områder med alsidige udfoldelses- og oplevelsesmuligheder."</p>	Kommunerne er medspillere i udformningen af boligbyggeri og indretning af boligområder. Kultur- og fritidsområdet spiller ligeledes en rolle.

<p>9. Kulturel mangfoldighed “Ungdomspolitikken skal medvirke til at give de unge en viden om deres egen kulturelle baggrund og skal herigennem bidrage til at fremme gensidig forståelse mellem forskellige kulturer.”</p>	<p>Kommunernes arbejde i folkeskolen og på kultur- og fritidsområdet giver mange muligheder for at virke på dette felt. Foreningslivet har en afgørende rolle, og mulighederne for at påvirke dette direkte vil for de fleste kommuner være begrænsede. Kommunen har også forpligtelser på integrationsområdet.</p>
<p>10. Viden om unge “Ungdomspolitikken skal løbende udvikles og fornyes, så den forholder sig til de udfordringer og muligheder, de unge stilles overfor. Ungdomspolitikken må derfor sikre, at der løbende indsamles ny viden om unges livsvilkår og unges synspunkter.”</p>	

Til illustration af, hvordan de ungdomspolitiske målsætninger er indgået i ungdomskommuneforsøget, gengives her uddrag af ansøgningen fra en kommune, der også har udarbejdet succeskriterier for de enkelte projekter.

Indflydelse og ansvar til alle unge

Målsætning:

“F har et hus, der er egnet til ungdomsaktiviteter, huset indeholder mange rum, hvor der er mulighed for mange forskelligartede aktiviteter. For at få “liv” i huset skal unge medinddrages i projekt “ungdomshus”, hvor der vil blive lagt vægt på at få etableret valgeregler for valg til et ungdomsråd. (...)”

Succeskriterium: Ansættelse af projektleder pr. 1. januar 1998.

I samarbejde med de unge: indretning af huset, igangsættelse af aktiviteter og udarbejdelse af valgeregler for et ungdomsråd og vedtægter m.v. samt afholdelse af valg senest december 1998.

Unge adgang til informationsteknologi

Målsætning:

Ungdomsskolen og biblioteket har i fællesskab oprettet en internetcafé. (...)

Sigtet med projekterne er at udstyre de unge med viden til brug i folkeskolens sektornetudnyttelse, international forståelse, kommunikation med verdens unge, ung-til-ung udveksling landene imellem, jobsøgning samt international netværksopbygning. (...)

Succeskriterium: En fordobling af antallet af brugere i forhold til det nuværende antal brugere i internetcaféen.

Internationale kvalifikationer

Målsætning:

Projektidé: Ved samarbejde mellem folkeskolen, handelsskolen, gymnasiet, teknisk skole, den kommunale ungdomsskole samt klubber m.fl. vil disse afdelinger kunne udvirke, at ungdommen får mulighed for udveksling med EU-ungdom og 3. landes ungdom.

Succeskriterium:

Ansættelse af koordinatore til

- at skabe kontakt til potentielle udvekslingssteder
- at udvikle en pædagogik
- at skaffe økonomi via ansøgninger
- at unge fra nævnte skole- og klubforløb udveksles med unge fra venskabsbyer, EU og 3. lande. De unge skal som minimum have internetkontakt med tilsvarende unge i andre lande.

Fodfæste i tilværelsen

Målsætning:

Etablering af værested i samarbejde med unge i en af kommunens oplandsbyer, hvor unge selv kan “sætte dagsordenen” i et samarbejde med voksne.

Succeskriterium:

Anskaffelse af en stor skurvogn i 1998.

Kulturel mangfoldighed

Målsætning:

Unge med en anden etnisk baggrund skal integreres i ungdomshusets aktiviteter, hvor de skal have mulighed for at deltage i eksisterende tilbud på demokratisk vis. De skal integreres i det danske samfund under hensyn til deres selvværdsfølelse og i respekt for deres kulturelle baggrund.

Succeskriterium: at fremme en gensidig kulturforståelse samt gruppens integration i det danske samfund.

3. Hvordan indgår regeringens målsætninger i ungdomskommuneforsøget?

Kommunerne har i vidt omfang relateret deres projekter og aktiviteter til målsætningerne, og vi kan derfor vise, hvilke målsætninger kommunerne især har arbejdet med, og hvilke der er lagt mindre vægt på.

Der er ikke fuldstændig overensstemmelse mellem de projekter og aktiviteter, der er beskrevet i ansøgningerne, og de gennemførte projekter/aktiviteter. Forskellen skyldes bl.a., at der under behandlingen af ansøgningerne skete en tilpasning af planerne, så aktiviteterne blev tilpasset forsøgstilskuddet, men nok også, at dele af ansøgningens virksomhed ikke holdt for en nærmere undersøgelse bl.a. af interessen blandt de unge for at medvirke.

De projekter og aktiviteter, der er registreret i den database, der er opbygget i forbindelse med evalueringen, er den virksomhed, der ifølge kommunernes oplysninger er kommet i gang (og som i alt væsentligt er gennemført). Opgø-

relsen nedenfor viser derfor et samlet billede af ungdomskommuneforsøgets realisering af de forskellige målsætninger.

Som det fremgår af skemaet, har kommunerne gennemført projekter og aktiviteter i relation til alle regeringens målsætninger. Målsætningen Ansvar og indflydelse indgår i alle kommunernes forsøgsvirksomhed, men alle målsætninger er lagt til grund for flere projekter og aktiviteter i flere kommuner - fem af de ti målsætninger er inddraget i projekter og aktiviteter i mere end halvdelen af de medvirkende kommuner.

Det fremgår af de interview, der er gennemført med de forskellige nøglepersoner i forsøget, at regeringens målsætninger i vidt omfang har været sammenfaldende med målsætninger, kommunerne selv har fastsat eller ville fastlægge for en ungdomspolitik, og der har i det kommunale system været opbakning til at arbejde med dem på den måde, det skete i de forskellige kommuner.

Ungdomspolitisk målsætning	Ungdomskommuneforsøget
1. Indflydelse og ansvar	Alle kommuner har virksomhed på denne målsætning. Der er registreret 185 enkeltaktiviteter (47% af alle) i 54 projekter (29% af alle)
2. Uddannelse til alle unge	10 kommuner har inddraget denne målsætning i 21 enkeltprojekter (11%) (21 aktiviteter (5%))
3. Fuld beskæftigelse til unge	Kun 4 kommuner har arbejdet med denne målsætning. De har gennemført 7 projekter (4%) med 11 aktiviteter (3%)
4. Internationale kvalifikationer	7 kommuner har haft 8 projekter (4%) med 16 aktiviteter (4%)
5. Ung adgang til informationsteknologi	14 af de 17 kommuner har gennemført 22 projekter (12%) med 31 aktiviteter (8%)
6. Styrket vejledning og rådgivning	12 kommuner har gennemført 15 projekter (8%) med 23 aktiviteter (6%)
7. Fodfæste i tilværelsen	7 kommuner har arbejdet med denne målsætning i 13 projekter (7% af alle) med 21 aktiviteter (5%)
8. Velfungerende boligområder	8 kommuner har gennemført 11 projekter (6%) med 22 aktiviteter (6%)
9. Kulturel mangfoldighed	Der er gennemført 13 projekter (7%) med 23 aktiviteter (6%) i 9 af de 17 kommuner
10. Viden om unge	10 kommuner har i forbindelse med ungdomskommuneforsøget gennemført 11 projekter (6%) med 16 aktiviteter (4%)

Kilde: Evalueringens database over projekter og aktiviteter. Grundenheden i databasen er den enkelte aktivitet. Aktiviteten er altid knyttet til et projekt - også i de tilfælde hvor projektet kun består af den ene aktivitet. Aktiviteter og projekter kan tage udgangspunkt i mere end en af målsætningerne - og kan derfor være registreret flere gange.

Målsætningerne i de enkelte kommuner

I tabellen på foregående side ses, hvordan de enkelte kommuners forsøgsarbejde har været relateret til regeringens målsætninger. Nogle kommuner har virksomhed inden for næsten alle målsætninger, mens andre har fokuseret og koncentreret sig om 3-5 målsætninger. En del af forskellen kan skyldes, at der er forskelle på fortolkningsmulighederne mht. hvilke målsætninger, aktiviteter og projekter henføres til. Der er ingen tydelige variationer, der følger kommunetype, -størrelse el. med hensyn til, hvor mange og hvilke målsætninger der indgår i kommunernes samlede forsøgsvirksomhed.

Set under et har kommunerne først og fremmest realiseret de ungdomspolitiske målsætninger ved at udmønte dem i praktiske, konkrete projekter og aktiviteter.

Alle kommunernes projekter og aktiviteter fordelt på målsætninger kan ses i bilag 2.

Målsætningen om ansvar og indflydelse er et gennemgående tema for næsten halvdelen af forsøgsvirksomheden, og der er indhentet rigtig mange erfaringer om denne centrale målsætning i konkrete medbestemmelses- og inddragelsesprojekter af typen ungdomsråd o.l. Erfaringerne er desuden indhentet i mange andre former for medbestemmelsesaktiviteter, hvor de unge og kommunerne har arbejdet med inddragelse af unge på andre måder end de mere traditionelle repræsentativt demokratiske, fordi ansvar og indflydelse har været en "medmålsætning" for projekter og aktiviteter inden for en række af de øvrige målsætninger. Dette svarer ganske godt til, at målsætningen om ansvar og indflydelse af regeringens ses som "overligger" for alle de ungdomspolitiske målsætninger.

Tilsvarende er der indhentet erfaringer med projekter og aktiviteter inden for de øvrige målsætninger, hvor især ung adgang til IT og vejledning har ligget til grund for mange projekter og aktiviteter i mange kommuner.

4. Målsætningernes synlighed for deltagerne

Da ungdomskommuneforsøget blev præsenteret lagde undervisningsministeren vægt på, at de unge kom til at spille en central rolle i de kommunale forsøg - også på den måde, at de var med til at formulere de kommunale oplæg til forsøgene.

For regeringen ligger det i logisk forlængelse heraf, at det er et centralt forsøgsperspektiv, i hvilket omfang aktørerne, herunder de unge, har kendskab til de ungdomspolitiske målsætninger.

Det fremgår klart af undersøgelserne, at de kommunale nøglepersoner, især kommunernes koordinatore og tovholdere, har haft en høj grad af bevidsthed om målsætningerne både for hele ungdomskommuneforsøget og for de lokale projekter og aktiviteter.

Hvad angår de øvrige kommunale aktører, herunder ikke mindst det politiske niveau, er billedet lidt mere diffust. Der er tilsyneladende ikke ubetydelige forskelle på, i hvilket omfang det politiske niveau har involveret sig i forsøget. Mange steder har repræsentanter for et eller flere kommunalbestyrelsesudvalg været i tæt kontakt med forsøget. Nogle af forsøgene er gennemført i nær tilknytning til en politisk proces omkring ungdomspolitikken, og der er bevidstheden blandt flere politikere, herunder sine steder borgmesteren, rimeligt høj. Andre steder har forsøget mere levet sit eget stille liv, så det politiske niveau stort set har mødt forsøget på en dagsorden i ny og næ. En nøgleperson udtrykker kendskabet til målsætningerne på det politiske niveau således: "Målsætningerne - Hva' for nogle målsætninger?"

Hvad angår de unge aktører, er der naturligvis også store forskelle - både imellem kommunerne og inden for kommunerne. I kommuner, hvor ungdomskommuneforsøget har haft en eller anden form for central styregruppe med deltagelse af unge, kan kendskabet til ungdomskommuneforsøget, herunder de ungdomspolitiske målsætninger, selvsagt forventes at være bedre end i kommuner, hvor forsøget stort set er udmøntet i konkrete projekter og aktiviteter, hvor de unge har spillet deres rolle "decentralt". Unge, der har deltaget i forsøgets

ungdomskommuneseminarer, har formentlig ligeledes haft mere interesse og bedre muligheder for at kende til rammerne for forsøget og den større sammenhæng, det indgår i, end unge, der udelukkende har medvirket som aktivister eller deltagere i de enkelte aktiviteter.

I forbindelse med de fokusgruppeinterview, der blev gennemført omkring årsskiftet 2000-2001 med unge aktører i alle kommuner, blev de ungdomspolitiske målsætninger også drøftet. De unge blev i den forbindelse bedt om på et spørgeskema at anføre dels antallet af målsætninger, dels om de kendte de enkelte målsætninger.

Blandt de unge, der medvirkede i fokusgruppeinterviewene, er kendskabet til de ungdomspolitiske målsætninger ikke fremtrædende. I spørgeskemabesvarelsene anfører 28%, at der er ti målsætninger, 67% kan eller vil ikke give noget bud på antallet.

De unge blev også spurgt, om de kendte de enkelte målsætninger. Fordelingen af svarene fremgår af tabellen nedenfor. Langt de fleste af de unge kendte slet ingen af målsætningerne. Kendskabet til de enkelte målsætninger varierer voldsomt: Mest udbredt er kendskabet til målsætningen Indflydelse og ansvar, hvilket svarer godt til, at denne målsætning ligger til grund for de fleste projekter og aktiviteter. Mindst er kendskabet til målsætningerne om fuld beskæftigelse til unge, viden om unge, fodfæste i tilværelsen og velfungerende boligområder, som også er de målsætninger, der har været udgangspunkt for de færreste projekter.

Kendskab til de ungdomspolitiske målsætninger

	An-tal	Pct.
De enkelte målsætninger:		
1. Indflydelse og ansvar	24	28
2. Uddannelse til alle unge	13	15
3. Fuld beskæftigelse til unge	1	1
4. Internationale kvalifikationer	9	10
5. Ung adgang til informationsteknologi	12	14
6. Styrket vejledning og rådgivning	9	10
7. Fodfæste i tilværelsen	3	3
8. Velfungerende boligområder	3	3
9. Kulturel mangfoldighed	11	13
10. Viden om unge	2	2

Svar i alt	87	100
------------	----	-----

Kilde: Spørgeskema i forbindelse med fokusgruppeinterview. 39 af de unge angav i alt 87 målsætninger.

Det er ikke særligt overraskende, at billedet ser sådan ud. For det første blev ansøgningerne om at deltage i ungdomskommuneforsøget i de fleste kommuner i vidt omfang formuleret uden medvirken fra de unge på grund af ansøgningsfristen i forbindelse med sagsbehandlingen i kommunerne.

For det andet er det nærliggende at antage, at ungdomskommuneforsøget har appelleret til de unge især i kraft af de aktivitetsmuligheder, det indebar - og de fleste deltagere har netop deltaget i projekter eller aktiviteter, der - mest af de voksne aktører - er udledt af målsætningerne. Man kan for det tredje spørge sig, hvorfor de unge skulle være optaget af *regeringens* ungdomspolitiske målsætninger. De er fjerne og abstrakte og ikke særligt håndgribelige - og i virkeligheden uden den store betydning for det praktiske, lokale arbejde med ungdomskommuneforsøget. Det bør ikke undre nogen, at unge er langt mere optaget af nærliggende, håndgribelige ting - som f.eks. de projekter de gerne har villet have i gang.

Ministeriet lagde selv i udspillet om ungdomskommuneforsøget stor vægt på de unges centrale rolle - at forsøget i høj grad skulle tage udgangspunkt i de unge, i det lokale, i det nære. I forhold hertil er det ikke indlysende, hvorfor der skulle være grund til at forvente, at de unge ville være meget optaget af nogle målsætninger, formuleret af et tværministerielt embedsmands-udvalg.

Endelig må evaluatorerne spørge sig selv, om det var helt behændigt at spørge til de unges kendskab til regeringens ungdomspolitiske målsætninger uden samtidig at søge at få rede på de unges egne målsætninger. Det er meget tænkeligt, at de unge i mange tilfælde har haft næsten de samme målsætninger som regeringen for deres arbejde med projekter og aktiviteter - blot uden at formulere dem og uden at vide, at det forholdt sig således.

De unges manglende kendskab - eller evne til at udtrykke kendskab - til regeringens ungdomspolitiske målsætninger bør på denne bag-

grund nok mest noteres og opmærksomheden henledes på de resultater, evalueringen kan fremvise om de unges rolle i forsøget og de forskellige former for udbytte både unge og voksne har fået af deltagelsen i forsøget.

5. Kommunernes arbejde med lokal ungdomspolitik

Mange kommuner udarbejder i disse år særlige politikker på enkeltområder: Ældrepolitik, integrationspolitik, kultur- og fritidspolitik o.l. Med disse initiativer sætter kommunerne fokus på de forskellige områder, fastsætter mål for kommunalpolitikken på de givne områder og beslutter initiativer, der kan virkeliggøre målsætningerne. Denne tendens kan betragtes som et udtryk for, at kommunerne ønsker at tydeliggøre eller profilere den indsats, de gør på de forskellige områder og - måske især - over for forskellige befolkningsgrupper og har samtidig den funktion at etablere sammenhæng i de politiske tiltag på forskellige politikområder.

Selvom der mange steder er stærkt fokus på ungdommen, er en samlet ungdomspolitik ikke særligt udbredt i kommunerne. Det kan hænge sammen med, at store dele af de politikområder, der vedrører ungdommen - uddannelse, beskæftigelse, boligforhold - som nævnt ovenfor kun i begrænset omfang ligger inden for den kommunale kompetence. En del kommuner, som ikke har en formuleret ungdomspolitik, har dog sektorpolitikker som kultur- og fritidspolitik eller børnepolitik, der i varierende omfang grænser op til eller direkte inddrager ungdomspolitiske elementer.

Dansk Ungdoms Fællesråd har i begyndelsen af 2001 gennemført en undersøgelse af status i kommunerne med hensyn til ungdomspolitik. Det fremgår heraf, at 25% af kommunerne har en formuleret ungdomspolitik og ca. 20% har en undervejs. I de data, der er indsamlet til den landsdækkende undersøgelse, er der analyseret særskilt på de kommuner, der har medvirket i ungdomskommuneforsøget, så det er muligt at sammenligne ungdomskommunernes arbejde med ungdomspolitik med alle kommunernes arbejde.¹²

Det fremgår af denne undersøgelse, at der ikke er den store forskel mellem ungdomskommunerne og alle kommunerne, når det gælder, hvor mange der har en formuleret ungdomspolitik. En større andel af ungdomskommunerne end af alle har et arbejde i gang med formulering af en ungdomspolitik. De vigtigste forskelle findes, når man ser på de politikområder, kommunerne lægger vægt på. I ungdomskommunerne er det tydeligt, at de ungdomspolitiske målsætninger har en stor vægt, mens de øvrige kommuner fokuserer mere på ikke mindst mulighederne for at støtte det lokale foreningsliv, særligt i forhold til børn og unge.

Blandt de senere ungdomskommuner havde fire allerede inden ungdomskommuneforsøget blev iværksat en formuleret ungdomspolitik, dvs. en fælles ramme for mere eller mindre sammenhængende kommunalpolitiske initiativer på dette område, mens 12 angiveligt var i gang med formulering af en ungdomspolitik. Blandt ungdomskommunerne var iflg. DUF-undersøgelsen kun en uden ungdomspolitik eller initiativer til ungdomspolitik.

Ungdomskommuneforsøget kan ses som et initiativ, der både skulle fremme regeringens ungdomspolitiske initiativer og den kommunale indsats i almindelighed på det ungdomspolitiske område. Det er nærliggende at antage, at de 52 kommuner, der ønskede at medvirke i ungdomskommuneforsøget, har set dette initiativ som en mulighed for at udvikle eller videreudvikle deres ungdomspolitik.

Det er tydeligt fremgået i arbejdet med evalueringen af ungdomskommuneforsøget, at ganske mange kommuner har arbejdet sig videre med ungdomspolitikken. Flere kommuner, der allerede havde en formuleret ungdomspolitik, har gennemført eller er ved at gennemføre revisioner blandt andet på grundlag af forsøgs erfaringerne. Flere af de ungdomskommuner, der ikke forud for ungdomskommuneforsøget havde en formuleret ungdomspolitik, har i forbindelse med forsøget bragt dette arbejde frem til beslutningsfasen og forventer beslutninger snart efter forsøgets afslutning.

I enkelte kommuner er der udtrykkeligt ikke noget ønske om at formulere en ungdomspolitik, fordi det anses for mere hensigtsmæssigt, at

¹² Se "Midtvejsrapport" og "Undersøgelse af kommunernes ungdomspolitik" (DUF).

“unge-politik” indarbejdes i den politik, kommunen etablerer på de forskellige fagområder - altså at unge ikke ses som en “sektor”, men som et ligeværdigt element i den samlede kommunalpolitik.

6. Sammenfatning

Regeringen præsenterede i 1997 det ungdomspolitiske udspil “*Ungdomspolitik for nutidens unge i fremtidens samfund*”. Udspillet omfattede ti ungdomspolitiske målsætninger, en række nye ungdomspolitiske initiativer og oplæg til ungdomskommuneforsøget.

Målsætningerne omfattede en overordnet målsætning om indflydelse og ansvar og en række mere specifikke målsætninger på områder af særlig betydning for unge så som uddannelse, beskæftigelse, boligforhold.

Ungdomskommuneforsøget skulle i den samlede ungdomspolitik fungere som et laboratorium for et lokalt ungdomspolitisk arbejde. Tanken var, at et antal kommuner - med økonomisk støtte og konsulentbistand finansieret af Undervisningsministeriet - lokalt og i nært samarbejde med de unge skulle afprøve metoder og praktiske fremgangsmåder i arbejdet med at realisere en sammenhængende ungdomspolitik og de ungdomspolitiske målsætninger.

I alt 52 kommuner meldte sig til at deltage i forsøget i oktober 1997. Kommunernes ansøgninger repræsenterede et vidtspændende katalog over ideer til projekter og aktiviteter, der på mange måder kunne give de ønskede erfaringer.

De sytten medvirkende kommuner havde i vidt omfang i deres ansøgninger knyttet projekter og aktiviteter til alle eller næsten alle regeringens ti ungdomspolitiske målsætninger. I den afsluttende fase af sagsbehandlingen i ministeriet og i den indledende projekteringsfase skete der - blandt andet af økonomiske grunde - en vis koncentration eller sammentrækning af den planlagte virksomhed. Desuagtet repræsenterer den planlagte forsøgsvirksomhed en meget omfattende afprøvning af arbejdet med alle målsætninger i kommuner af forskellige typer.

Spørgsmålet om hvorvidt kommunerne i ungdomskommuneforsøget realiserede regeringens ungdomspolitiske målsætninger ligger i naturlig

forlængelse af forsøgsmodellen. Målsætningerne er indbyrdes lidt forskellige i forhold til en vurdering heraf. Nogle målsætninger rummer rimeligt præcise målangivelser, andre er blødere formuleret. Der er også forskel på, hvorledes målsætningerne forholder sig til kommunernes kompetence - i hvilket omfang de ligger inden for områder, som kommunen skal eller kan påvirke med sine politikker.

I vurderingen af spørgsmålet om realisering ses realisering derfor som en proces eller et forløb med en række elementer eller “målepunkter”, strækkende sig fra det minimale - at der overhovedet er planlagt et arbejde med en given målsætning - til den “endelige” realisering - f.eks. i form af etablering af en institution eller lignende permanentgørelse.

Ungdomskommuneforsøget realiserer i denne forstand i vidt omfang målsætningerne. Alle målsætningerne er gjort til genstand for praktisk afprøvning i flere kommuner, der er gennemført en lang række projekter og aktiviteter, der på forskellig måde demonstrerer metoder og fremgangsmåder og praktisk udførelse af virksomhed, der realiserer målsætningerne. Målsætningerne har dog ikke alle spillet den samme rolle i forsøget - den overordnede målsætning om indflydelse og ansvar er udgangspunkt for størstedelen af forsøgsvirksomheden. Målsætningen om fuld beskæftigelse indgår kun i forsøget i fire kommuner. En ikke ringe del af ungdomskommuneforsøgets projekter og aktiviteter er fortsat efter forsøgsperiodens udløb.

I udspillet om ungdomskommuneforsøget blev der lagt vægt på de unges aktive rolle i forsøget. Det er derfor naturligt at spørge, i hvilket omfang de ungdomspolitiske målsætninger har været synlige for de unge deltagere. Adspurgt helt konkret og i spørgeskemaform viser de unge ikke noget stort kendskab til målsætningerne: Kun forholdsvis få ved, hvor mange der er, og kan nævne dem - eller nogle af dem - ved navn.

En del af dette resultat kan formentlig tilskrives en metodisk begrænsning - de unge gav meget klart udtryk for, at disse spørgsmål ikke var deres kop te - men afspejler ganske givet også reelt de unges forhold til målsætningerne og rammerne omkring forsøget. Det er tydeligt, at de fleste unge har medvirket, fordi de var enga-

geret i forsøgets projekter og konkrete aktiviteter - og i forhold hertil er ti målsætninger fra et ministerielt udvalg sandsynligvis ikke lette at profilere. På den anden side skal det fremhæves, at undersøgelsen ikke viser, at de unge ikke deler regeringens målsætninger - blot at de ikke er klar over, hvilke målsætninger regeringen har haft.

Ungdomskommuneforsøget har spillet sammen med en ungdomspolitisk proces i mange af

kommunerne. Forholdsvis få af ungdomskommunerne havde en formuleret ungdomspolitik ved starten af forsøget - og de har brugt forsøget til at komme videre med arbejdet. En stor del af de øvrige har lagt grunden til en ungdomspolitik under forsøget og forventer at kunne realisere på baggrund af erfaringerne. Enkelte kommuner ønsker udtrykkeligt ikke at formulere en ungdomspolitik, men sigter på, at alle politik-områder skal have et ungdomsaspekt.

E. Ungdomskommuneforsøgets hvem, hvad, hvor

I det følgende er fokus rettet mod de projekter og aktiviteter, man lokalt har iværksat eller er i gang med at starte. Der vil også blive set på, hvor mange unge der vurderes til at have deltaget i de forskellige projekter og aktiviteter. De mange og meget forskellige typer af projekter og aktiviteter vil blive beskrevet nærmere ud fra deres indhold frem for hvilken ungdomspolitisk målsætning, de knyttes til i kommunerne. Ved således at abstrahere fra de ungdomspolitiske målsætninger og se på, hvilke typer af aktiviteter der er foregået, er det muligt at pege på nogle tendenser i den tilgang, kommunerne har haft til at omsætte målsætninger til konkrete handlinger. Det er imidlertid ikke let at beskrive virkeligheden i afgrænsede enheder som projekter og aktiviteter, især ikke når der i kommunerne samtidig fokuseres mere på de processer, der indgår i et projekt, end på et konkret resultat.

1. Målt og vejret - det muliges kunst

Frem for at udvikle overordnede definitioner, på hvad der kan betegnes som et projekt eller som en aktivitet, er der her tilstræbt at bibeholde kommunernes egne opfattelser af afgrænsningen med enkelte justeringer. Der er foretaget en registrering af projekter og aktiviteter baseret på kommunernes årsrapporter og afsluttende evalueringer. I forbindelse med rundbordssamtaler i kommunerne, hvor forskellige aktører deltog, er opgørelsen for den pågældende kommune blevet korrigeret. For at kunne bevare en vis form for overblik over de mange aktiviteter er der ydermere foretaget en sammenlægning inden for hver kommune af især enkeltstående aktiviteter med enslydende form eller indhold, og med udspring i samme ungdomsmiljø, det være sig ungdomshuse eller ungdomsråd. Det drejer sig om koncert- eller caféarrangementer og debattmøder. De mange forskellige initiativer er i nærværende evaluering beskrevet som et projekt med en eller flere aktiviteter tilknyttet.

Der er i alt registreret 334 forskellige projekter og aktiviteter i forbindelse med ungdomskommuneforsøget. Ud fra kommunernes egne evalueringer er der imidlertid ikke nogen klare linier for, hvornår et initiativ betegnes som et projekt. I nogle kommuner regnes ansættelser af forskellige personer for et selvstændigt projekt, mens andre ikke har medtaget ansættelser. At tælle de enkelte projekter viser altså ikke noget om, hvor stor en samlet aktivitet, forsøget har afstedkommet. Derimod viser de mange forskellige projekter, hvor bredt favnende forsøgsvirksomheden har været. Billedet bliver endnu mere broget, når projekternes aktiviteter opregnes. Nogle projekter er lig med selve aktiviteten, mens andre har mange aktiviteter tilknyttet. Også her er der stor variation i, hvad de i kommunerne selv beskriver som aktiviteter. Dette kan bl.a. illustreres ved et eksempel, hvor en kommune tæller ungdomsbyrådenes valg handlinger som en selvstændig aktivitet, mens en anden kommune mener, valg handlinger blot er en del af den samlede aktivitet i projektet. Argumentet er her, at projektet næppe havde eksisteret, hvis ikke der havde været en valg handling, og derfor regnes det ikke for en aktivitet. Hvis man derimod fokuserer på processer i det lokale eksperiment, projektet er, så kan valg handlinger godt træde frem som selvstændige aktiviteter. Den store variation i kommunernes detaljeringsgrad kan tages som udtryk for variationer i, hvad man har lagt vægt på og derfor givet mere opmærksomhed, men det kan også tages som et udtryk for den tradition, der er for at lave skriftlige tilbagemeldinger og evalueringer i det kommunale system. Der kan være en tendens til at opfatte evalueringer som en form for retfærdiggørelse af en indsats eller som dokumentation for, hvor omfattende arbejdet har været, hvorved detaljeringsgraden kan blive ret omfattende. Omvendt kan der også være en tendens til at evaluere på en måde, hvor der fokuseres på konkrete resultater, hvorved det, de ikke fik realiseret, bliver usynligt.

I registreringen af aktiviteterne er der ikke taget hensyn til, hvor langt fremskredne aktiviteterne har været inden for nærværende evalueringstidsramme.¹³ De fleste aktiviteter har været enten igangværende, fortløbende eller afsluttede, men der er også medtaget enkelte aktiviteter som befandt sig på et meget tidligt stadie og derfor kunne det ikke på undersøgelsestidspunktet afgøres, hvorvidt de ville ende med at blive realiseret. Der er tale om ganske få aktiviteter, men de repræsenterer alligevel en aktivitet, det være sig forhandlinger med kommunen eller undersøgelser af konkrete muligheder.

For at kunne give et billede af forsøgvirksomhedens omfang, grupperes aktiviteterne i forhold til deres indhold, hvor der ses bort fra, hvilke målsætninger kommunerne relaterer aktiviteterne til. Det betyder også, at projekter med forskellige aktiviteter tilknyttet splittes op og optræder selvstændigt. I det følgende vil projekter med en enkelt aktivitet tilknyttet for nemheds skyld blive kaldt en aktivitet. Der er identificeret seks forskellige områder, som aktiviteterne samler sig omkring, disse beskrives efterfølgende.¹⁴ Nogle aktiviteter kunne høre ind under flere kategorier, i de tilfælde er aktiviteterne placeret i forhold til det særlige ved aktiviteten som man i kommunen har lagt vægt på.

- **Organisatoriske og fysisk rammeskabende aktiviteter** vedrører aktiviteter rettet mod at sikre formelle eller fysiske vilkår for forskellige aktiviteter som f.eks. puljer, sekretariat og ansættelser. Også forskellige former for kurser eller uddannelser er registreret her. I denne kategori er der registreret 112 svarende til 34% af det samlede antal aktiviteter.
- **Parlamentariske og demokratiske aktiviteter** kan beskrives som demokratiske processer enten ved sin udformning eller i sit indhold. I denne kategori hører valghand-

¹³ Aktivitetslister er blevet korrigeret i perioden maj-august 2001.

¹⁴ Aktivitetstyperne er identificeret i 'Midtvejsrapporten', i denne rapport er typerne blevet yderligere bearbejdet, hvilket har betydet, at nogle aktiviteter er flyttet til andre aktivitetstyper, end de i første omgang var kategoriseret som.

linger og debatmøder. Der er registreret 79 aktiviteter svarende til 24% af det samlede antal aktiviteter.

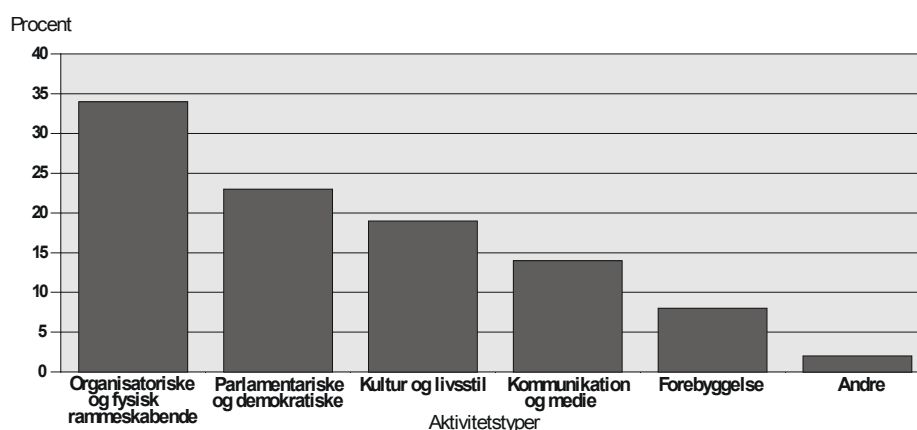
- **Kultur- og livsstilsaktiviteter** foregår mere eller mindre inden for rammerne af unges egenkultur. Der er både tale om forskellige enkeltstående begivenheder af kortere varighed f.eks. koncerter og tilbagevendende arrangementer f.eks. caféarrangementer. Aktiviteter arrangeret af grupper af unge enten i forening eller med en uformel tilknytning til hinanden som f.eks. rollespil og i en skate-klub. En del af aktiviteterne foregår med base i ungdomshuse og i tilknytning til ungdomsråd, ligeledes er mange støttet af de unges egne puljer. Der er registreret 63 aktiviteter svarende til 19% af det samlede antal aktiviteter. Det er værd at gøre opmærksom på, at en del aktiviteter inden for denne kategori er lagt sammen og således optræder som én aktivitet. Der er derfor tale om langt flere aktiviteter end registreret i nærværende evaluering.
- **Kommunikations- og medieaktiviteter** handler om massekommunikation i form af blade, hjemmesider, radio, PR og video fra unge rettet mod unge. Kommunikation fra unge til andre unge f.eks. i form af ung til ung vejledning og undervisning hører også hjemme i denne kategori. Der er registreret 46 aktiviteter svarende til 14% af det samlede antal aktiviteter.
- **Forebyggelsesaktiviteter** drejer sig om kontakt til særlige grupper eller socialt belastede miljøer. Initiativer omkring specifikke problemstillinger som ensomhed og spiseforstyrrelser samt generel oplysning om misbrug er ligeledes placeret i denne kategori. Der er registreret 28 aktiviteter svarende til 8% af det samlede antal aktiviteter.
- **Andre aktiviteter** der ikke umiddelbart lader sig placere. I denne kategori er der registreret 6 aktiviteter svarende til 2% af det samlede antal aktiviteter.

Sammenlagt viser det sig, at der er registreret flest projekter inden for kategorien de organi-

satoriske og fysisk rammeskabende aktiviteter. Mens der er færrest aktiviteter med et forebyggende sigte. Denne vægtfordeling afspejler meget godt den satsning, kommunerne har gjort i deres ansøgning. Ligeledes afspejler det, at man har rettet forsøgsvirksomheden mod de unge, det var nemmest at nå. Forebyggelsesaktiviteter er omstændige i sin karakter, fordi det ofte kræver flere ressourcer og involverer en mindre gruppe unge end de øvrige aktivitetstyper. Det er ikke overraskende, at organisatoriske og fysisk rammeskabende aktiviteter sammen med parlamentariske og demokratiske aktiviteter

udgør over halvdelen af den samlede aktivitet. Dels er målsætningen om indflydelse og ansvar en overordnet målsætning og dels har forsøget lagt vægt på, at aktiviteterne skulle have en vis bæredygtighed. Desuden er de organisatoriske og fysisk rammeskabende aktiviteter en forudsætning for, at de unge kan finde afsæt for nye og endnu flere aktiviteter. Aktivitetstypen kultur- og livstilssaktiviteter fylder også godt i det samlede billede, hvilket kan tages som udtryk for, at de unge søger konkrete initiativer og gerne vil se hurtige resultater.

Figur E1. Projekter fordelt efter type.

2. Nøglepersonernes vurderinger af de unges deltagelse

Kun to kommuner har i deres afsluttende rapporter oplyst, hvor mange unge der har været involveret i de enkelte aktiviteter. I forbindelse med arbejds møder i kommunerne, har nøglepersoner skullet give deres bud på, hvor mange unge der har deltaget som enten aktive eller som brugere. Det har været vanskeligt og for aktørerne til tider ubehageligt at skulle foretage disse vurderinger. Der hersker megen mistro til, hvad sådanne tal kan og skal bruges til. Desuden har de fleste kommuner i deres overordnede tilgang til forsøgsvirksomheden forsøgt at nå ud til så mange unge som muligt, uden at der er arbejdet bevidst med et sådant succeskriterium i de enkelte aktiviteter. Samtidig har det været meget vanskeligt for nogle af nøglepersonerne at give deres bud, dels fordi de forskellige aktiviteter indebærer andre ikke nærmere beskrevne delaktiviteter og strækker sig over en længere periode, end det umiddelbart ser ud, når aktiviteten får en enkelt betegnelse på et

stykke papir. Dels er som tidligere nævnt mange aktiviteter vævet ind i hinanden, og det er vanskeligt at holde dem adskilt, ligesom mange af de unge optræder i flere aktiviteter. Det er derfor ikke lykkedes for alle de registrerede aktiviteter vedkommende at få nøglepersonernes vurderinger på, hvor mange unge der har deltaget. Det må derfor understreges, at de her nævnte tal er aktørernes vurderinger, som ikke må regnes for at være i fuld overensstemmelse med, hvor mange unge der faktisk har deltaget i de enkelte aktiviteter.

Da der er mange måder at deltage i en aktivitet på, er der i denne evaluering tilstræbt en skelnen mellem 'aktive' og 'brugere'. Disse begreber er blevet diskuteret med nøglepersonerne, idet der ikke kan gives entydige definitioner. Det afhænger meget af, hvilken type aktivitet, der er tale om. Der vil derfor i det følgende og i det omfang, det er relevant, blive beskrevet, hvad der kendetegner de to deltagerformer inden for aktivitetstyperne. Formålet med at skel-

ne mellem 'aktive' og 'brugere' er en bestræbelse på at beskrive to forskellige niveauer for deltagelse, en deltagelsesform, hvor man benytter sig af eller kommer i berøring med aktiviteter iværksat af andre, og en deltagelsesform, hvor man er medskabere af aktiviteten enten som idémagere eller ved praktisk engagement. Dermed lægges der op til, at man på et meget overordnet niveau kan vurdere de unges indflydelse og ansvar inden for de forskellige aktivitetstyper. Begrebsparret 'aktive og 'brugere' er ikke helt så hensigtsmæssigt som ønsket. Det spidsfindige opstår, når aktiviteten indebærer, at brugerne faktisk er særdeles aktive f.eks. som deltagere i stormøder eller som brugere af et ungdomshus. Nogle nøglepersoner mente således, at man yderligere kunne differentiere deltagerniveauerne, hvilket imidlertid ikke er gjort for overskuelighedens skyld. Endelig er en skelnen mellem aktive og brugere en form for tidsnedslag, hvor man kigger på aktiviteten som et *før* og *under*. En del nøglepersoner påpegede, at der også kan være et *efter* ved f.eks. at føre ting ud i livet, der er blevet besluttet på et møde.

I de kommuner, hvor nøglepersonerne har votet at give et bud på, hvor mange unge der har deltaget i forsøget enten som aktive eller som brugere i den treårige forsøgsperiode, kan man ikke pege på en fælles tendens. Nogen vurderer deltagelsen til at have dækket alle unge i aldersgruppen, fordi nogle aktiviteter har med formidling at gøre, og at den har været rettet mod alle unge. Også større begivenheder i kommunen, hvor unge har sat deres præg gør, at alle unge må have deltaget. I andre kommuner er man mere forbeholdne, her vurderes, at halvdelen eller derunder har været i berøring med forsøgsvirksomheden.

3. Aktivitetstyper og deltagelse

3.1. Organisatoriske og fysisk ramme-skabende aktiviteter

Samlet set er der registreret flest aktiviteter inden for denne aktivitetstype. Det er primært *uddannelser* eller *kursusvirksomhed*, *puljer* til unges egne projekter og fysiske rammer i form af *ungdomshuse* og *ungdomssekretariater*. Ser man på kursusvirksomheden, lægger nogle aktiviteter sig i naturlig forlængelse af de etablerede uddannelsesstilbud til unge, det er f.eks. en 10. klasse, udvidet brobygning, etablering af en

ungdomsskole og en erhvervsklasse. Nogle kurser retter sig mod voksne eller voksne og unge sammen. De unges deltagelse i de her nævnte uddannelser og kurser er fortrinsvis som brugere. Andre former for kursusvirksomhed har til formål at sætte unge i stand til at gennemføre deres egne projekter. Disse er bl.a. blevet lavet af Frontløberne og Idé og Co., som i dag er vel-etablerede projektværksteder, der er udsprunget af et ungdomsmiljø. Tankerne har været, at de unge, der tog kurset, ville igangsætte andre projekter og således skabe en synergieffekt. Her deltager de unge aktivt, i og med at de uddannes og selv sætter projekter i værk, mens andre unge på brugerniveau får glæde af denne indsats. Af de aktiviteter, hvor de unges deltagelse er oplyst, drejer det sig rundt regnet om mellem 5-30 unge på aktivt deltagelsesniveau og 25-150 unge på brugerniveau.

De aktiviteter, der har skabt mest synergieffekt, og som flest kommuner har arbejdet med, er imidlertid karakteriseret ved at være fysiske rammer så som ungdomshuse, ungdomssekretariater. Men også puljer til unges egne projekter vurderes af nøglepersoner til at have været det, der har fået flest unge deltagere.

Der er stor forskel på, hvordan ungdomshusene er blevet til, og hvad de indeholder. Dette skal ses i relation til de forskellige udgangspunkter, kommunerne havde i forsøgsperioden. Nogle huse er etableret af kommunen og tænkt som et alternativ til eksisterende tilbud rettet mod unge. Disse huse er indrettet med plads til forskellige aktiviteter, det være sig kreativt værksted, IT-værksted, musikrum, fjernsynsstuer og caféer. Der er typisk knyttet en voksen ansvarlig til huset. Andre er fremkommet ved en gruppe unges initiativer og efterfølgende indrettet i overensstemmelse med de unges behov. Der er en række eksempler på, at andre aktiviteter i løbet af forsøgsperioden er blevet flyttet til ungdomshusene, hvorved de danner ramme om flere forskelligartede funktioner.

For alle ungdomshuse, der er realiseret i forsøgsperioden, gælder det, at husene har dannet ramme omkring skabelsen af flere aktiviteter både i men også uden for huset. Den udvikling, som de forskellige ungdomshuse har gennemgået, gør det vanskeligt at vurdere de unges deltagelse, for nogle ungdomshuse har der væ-

ret en udvikling i ungegruppen, inden det fandt en form for stabilitet. Det har ikke været problemfrit og der er flere eksempler på, at en bestemt gruppe unge fyldte for meget. Et sted lukkede man huset for en periode, mens man et andet sted tog kontakt til de unges bagland og etablerede andre tilbud for den ungdomsgruppe.

Det giver ingen mening at skelne mellem aktiv- og brugerdeltagelse, når det gælder de ovennævnte fysiske rammer, idet de unge i perioder blot 'hænger ud' og i andre perioder indgår i mere eller mindre omfattende aktiviteter. I en kommune angiver nøglepersoner, at der i gennemsnit er 10 unge i huset om dagen, mens det i en anden kommune vurderes, at der har været et dagligt gennemløb af 30 unge om dagen, og at der på ugebasis er 50 forskellige unge.

Der er etableret andre fysiske rammer i forsøgsperioden af mere beskeden karakter. Her har et kommunalt ungdomsorgan fået nogle lokaler stil-

let til rådighed, hvor de kan holde møder og lave en café. Der er også eksempler på, at man har etableret væresteder i form af skurvogne. Aktiviteter beskrevet som ungdomssekretariater dækker både over organisatoriske eller fysiske rammer. De organisatoriske rammer har bestået i, at en række personer administrerer en projektpulje og yder vejledning og rådgivning i forbindelse med unges projekter. Der er stor forskel på, hvem denne gruppe er. Således er der eksempler på ungdomssekretariater befolket af unge enten ansat i kommunalt regi eller unge i et ungdomsråd. Der er også ungdomssekretariater bestående af en enkelt voksen, unge i aktivering og unge under den fri ungdomsuddannelse. Den fysiske placering af ungdomssekretariaterne er forskellig, men er i de fleste kommuner tænkt at skulle indgå i kommunens kulturelle miljø på tværs af aldersgrænser eller i rene ungdomsmiljøer. I en kommune er betegnelsen ungdomssekretariatet en beskrivelse af en fysisk ramme, som udfyldes af ungdomsrådet, der ikke fik det ønskede ungdomshus.

Aktiviteter som ungdomshuse og ungdomssekretariater er nært knyttet til puljer. Men i nogle kommuner optræder puljer som selvstændig aktivitet. Der er i flere kommuner registreret aktiviteter, som handler om at etablere skate-ramper eller skatehaller. Det er karakteristisk, at man med disse aktiviteter får fat i nogle andre unge end dem, der deltager i aktiviteter knyttet til ungdomshuse eller -sekretariater.

Inden for kategorien organisatoriske og fysisk rammeskabende aktiviteter er medregnet de forskellige *undersøgelser*, der er iværksat bl.a. med henblik på at vurdere, hvilke rammer de unge har behov for, og hvordan de kan skabes. Der er på baggrund af spørgeskemaundersøgelser udarbejdet ungdomsprofiler, og der er blevet afholdt konferencer, som har skullet skaffe den nødvendige viden om unge og deres ønsker. Derudover er der lavet undersøgelser, som retter sig mod forhold i kommunen f.eks. om kommunens boligtilbud, eller hvilke barrierer der er i den kommunale forvaltning. De unges deltagelse i evalueringsarbejdet omkring den lokale forsøgsvirksomhed er også registreret som aktiviteter.

Der er eksperimenteret med forskellige former for *netværksdannelse* både blandt voksne aktører, der arbejder med unge, og blandt unge selv. Således er der registreret aktiviteter, der går på foreningsdannelse blandt unge og forsøg på løse netværk blandt projektmagere. De professionelle voksne har eksperimenteret med forskellige samarbejdsformer, og der er ansat voksne i koordinatorstillinger. Det er forskelligt, hvorvidt disse er registreret som selvstændige aktiviteter. En række andre aktiviteter indgår i denne aktivitetstype, her er enkelte valgt ud og beskrevet særskilt.

Projekt Ungdomsboligområdet i Vejle Kommune

I 1998 var der i Vejle en venteliste på omkring 600 personer til ungdomsboliger. Ventetiden blev betragtet som urimelig, og det blev besluttet at sætte fokus på området som en del af ungdomskommuneforsøget.

En spørgeskemaundersøgelse blandt studerende i Vejle og omegn klargjorde de unges ønsker, som f.eks. rigelig plads, køkken og bad, rimelig

husleje samt kort afstand til centrum eller uddannelsessted.

Da det er vanskeligt at imødekomme ønsket om høj standard og lav leje ved nybyggeri såvel som i eksisterende boliger nær Vejles centrum, blev der fra Ungdomsbyrådets side samtidig hermed taget kontakt til Ungbo, muligheden for renovering af ældre ejendomme i byen blev vurderet og medlemmer af Ungdomsbyrådet tog til Amsterdam for at se på muligheder for at opføre alternative ungdomsboliger.

Et direkte resultat heraf var, at boligselskabet overtog et ældre missionshus, som det nu er i gang med at renovere med henblik på udlejning som ungdomsboliger. Ideen til dette opstod pga. turen til Amsterdam, hvor en nedlagt kirke ombygget til ungdomsboliger blev besøgt. Sideløbende har kommunen og ungdomsbyrådet i samarbejde med boligselskabet udarbejdet en beskrivelse af alternative ungdomsboliger, som er støttet med 3 mio. kr. af By- og boligministeriet, og som følge heraf opføres flere ungdomsboliger med forventet indflytning i vinteren 2001-2002.

Herudover er der taget initiativ til etablering af en fælles venteliste til ungdomsboliger i Vejle, så unge kun skal henvende sig ét sted for at blive opført på samtlige ventelister.

3.2 Parlamentariske og demokratiske aktiviteter

Projekter registreret i denne kategori centrerer sig om dannelsen af ungdomsorganer som *ungdomsråd*, *ungdomsbyråd* og *ungdomsborgerrepræsentation*. Desuden er der aktiviteter, som handler om at styrke elevrådene f.eks. gennem etablering af *fælleselevråd*. Enkelte kommuner havde i forvejen et ungdomsråd, som i forsøgsperioden er forsøgt styrket ved at inddrage dem på flere måder. Der er derfor stor forskel på, hvordan disse ungdomsorganer er blevet til, og hvilke funktioner de har haft i forsøgsperioden, afhængigt af hvad man fra kommunens side har ønsket. I nogle kommuner har etablering af et ungdomsorgan været forsøgets omdrejningspunkt, dermed er de også tænkt at have flere funktioner.¹⁵ For kommunerne har man med et

¹⁵ Hvad der menes med at kalde et ungdomsorgan for ungdomsråd, -byråd eller -borgerrepræsentation er lokalt

råd ønsket både at skabe mulighed for reel indflydelse og ansvar og samtidig at sikre unges kendskab til demokratiske rettigheder, muligheder og pligter. Der er således i nogle kommuner etableret ungdomsorganer, som på mange måder er kopier af kommunens politiske organ, byråd og borgerrepræsentationer. Her har en stor del af aktiviteten drejet sig om at få valgt de unge og skabe formelle rammer f.eks. i form af vedtægter. I andre kommuner har ungdomsrådet haft et mere konkret arbejdsfelt f.eks. omkring etablering eller videreførelse af ungdomshuse. (Organiseringen beskrives andet steds). De unges deltagelse er beskrevet i nogle af kommunernes egne afrapporteringer, idet de fleste omtaler, hvor svært det har været at få de unge til at gå ind i rådsarbejdet, og at de unge, som deltog aktivt, ikke har haft tilfredsstillende opbakning blandt kommunens andre unge. Et problem, som også er velkendt af de kommuner, der inden forsøget havde et ungdomsråd. Således har der rundt regnet været mellem 5 og 25 unge med en aktiv deltagelse. Den ringe tilslutning fra andre unge kan ses i stemmeprocenten i de kommuner, hvor man har holdt valg; den ligger på henholdsvis 6% og 8%. Tre kommuner har iværksat aktiviteter der skulle styrke de allerede eksisterende ungdomsråd. I disse har forsøgets koordinator spillet en væsentlig rolle. I en kommune, hvor man har haft ungdomsråd siden 1995, betød ungdomskommuneforsøget f.eks. at man kunne ansætte en ungekoordinator, som tidligere havde været medlem af ungdomsrådet. Der er også eksempler på, at man i en kommune arbejdede bevidst med ikke at ville danne et egentlig ungdomsråd, da man mente, at erfaringer fra tidligere forsøg havde vist sig ikke at være levedygtige. Her er man dog på baggrund af egne erfaringer og erfaringer fra andre ungdomskommuner ikke længere så afvisende over for tanken. Desuden har der været pres fra unge, som ikke tog del i de aktiviteter, der var igangsat som ungdomskommuneforsøg, om at få et ungdomsråd.

Ungdomsorganerne har som nævnt haft mange forskellige funktioner. En del af disse har været at lave kulturelle projekter eller motivere andre til det, disse er samlet i kategorien 'kultur- og

bestemt, og det er derfor ikke muligt at definere det entydigt.

livsstilsaktiviteter'. I denne kategori er medtaget de aktiviteter, der mere direkte har med politik at gøre, f.eks. konferencer og debattmøder. Nogle ungdomsråd har også arbejdet aktivt med formulering af en kommunal ungdomspolitik og har haft dialoger med de lokale politikere. I enkelte kommuner er de unge, der arbejder med politik, ikke organiseret i et ungdomsråd, men betegnes som ungdomspanel eller SSUR (Sammenslutningen af studenter og ungdomsorganisationer i Roskilde). Andre aktiviteter er registreret i denne kategori, fordi der eksplicit arbejdes med den demokratiske dimension, det være sig husmøder i ungdomshuse, stormøder i ungdomsskoler eller elevrådsdage.

3.3 Kultur og livsstil

Denne aktivitetstype består af enkeltstående arrangementer med et kulturelt tilsnit. Som tidligere nævnt er der ikke en fuldstændig opgørelse over antallet, idet vi i visse tilfælde for overskuelighedens skyld har set os nødsaget til at lægge flere af dem sammen med en fælles betegnelse 'diverse kulturelle arrangementer'. Det drejer sig om musikarrangementer og caféarrangementer med foredrag, hvor arrangørerne udspringer af samme ungdomsmiljø, et hus eller et råd. Aktiviteter i denne kategori foregår mere eller mindre inden for rammerne af unges egne miljøer, men der er også eksempler på aktiviteter, der foregår i et samspil med kommunens kulturelle arrangementer. Der er således stor variation i arrangementernes omfang og i ungedeltagelsen, men i samtlige aktiviteter deltager en eller flere grupper af unge som aktive. I mange, og især i dem, der foregår i samarbejde med kommunens kulturelle arrangementer, er brugerdeltagelsen at finde på tværs af aldersgrænser.

Der er registreret aktiviteter, som retter sig mod en bestemt ungdomsgruppe og som oftest tillægges en bestemt livsstil. Det drejer sig bl.a. om rollespil, street basket, graffiti, skate. Det er bemærkelsesværdigt, at disse aktiviteter ikke er beskrevet særligt indgående i kommunernes afrapporteringer. Det er derimod andre aktiviteter som teater, filmklubber og aktiviteter, der har med kunst at gøre.

Aktiviteter med rollespil som demokratistategi

I fem forsøgskommuner har der været afholdt aktiviteter med elementer af rollespil. Fælles for alle aktiviteterne er, at de til en vis grad har været en del af en strategi for demokrati, ansvar og medindflydelse blandt unge.

I Frederikshavn Kommune er der som en del af et todages arrangement i forbindelse med etableringen af Ungdomsrådet afholdt rollespil og en rollespilsklub bruger flittigt det lokale ungdomshus.

I Horsens Kommune har ungdomssekretariatet afholdt dilemmaspelet Right On for ca. 200 elever.

På Indre Østerbro har der i ungdomskulturhuset været afholdt 3 rollespil med indbygget demokrati-praksis. Flere hundrede unge har deltaget som medvirkende. F.eks. er strategispillet Nuclear War afholdt under kulturdagene på Østerbro, hvor de medvirkende kunne styre et regime og opleve, hvordan verden reagerer på deres handlinger.

I København er et simulationsspil gennemført i forbindelse med grundlovens 150 års jubilæum. Her skulle deltagerne selv finde på de rammer, de ville fungere under, på baggrund af et scenarium, hvor deres konge dør. Således blev deltagerne nødt til at genopfinde ytringsfrihed, menneskerettigheder og andre nødvendige rammer for et demokrati.

I Morsø Kommune har Ungdomsrådet taget initiativ til en rollespilsforening, og der er afholdt live rollespil i Legind Skov.

3.4 Kommunikations- og medieaktiviteter

Inden for Kommunikations- og medieaktiviteter består de aktive deltagere af unge, som både er idémagere og praktikere i udformningen af massekommunikation, unge som er blevet uddannet til at vejlede og undervise andre unge, og endelig unge som præger IT-værksteder f.eks. ved at arrangere PC-parties.

Inden for Kommunikations- og medieaktiviteter er der 18 aktiviteter, som har karakter af massekommunikation i form af *blade*, *hjemmesider* og *radio*, for hvor et mindre antal unge formidler forskellige emner til de mange andre unge. Der er flest aktive unge i forbindelse med at lave blad, idet en del har deltaget på freelancebasis, således har mellem 10-50 unge været involveret i udformning af blade, mens mellem 3-30 unge har været involveret i etablering og vedligeholdelse af hjemmesider, 6-7 unge har typisk været de aktive ifm. det at lave radio. Hvor mange unge, der har været brugere af de unges medier, hersker der en del usikkerhed om, og der henvises til oplagstal og hits på hjemmesider, men intentionen har været at nå ud til alle unge i kommunen. Andre former for massekommunikation består i PR-arbejde eller udformning af materialer med en form for forebyggelse som budskab.

Forskellige former for *ung-til-ung-vejledning* tegner sig for 13 aktiviteter. Det karakteristiske er, at en mindre gruppe af unge uddannes til at vejlede og undervise andre unge. Samlet set har mere end 120 unge deltaget som aktive i processen, og mere end 1600 har modtaget de unges vejledning.¹⁶ Inden for denne aktivitetstype er der enkelte projekter, hvor de unge ikke har deltaget som aktive, som f.eks. etablering af en database med oplysninger om bl.a. fonde og uddannelse. Det vides ikke hvor mange, der faktisk har benyttet sig af databasen.

Ung-til-ung vejledning

Flere kommuner har udviklet et projekt om ung-til-ung vejledning, som efterhånden er blevet et udbredt tilbud landet over. Langt de fleste ung-til-ung aktiviteter har omfattet vejledning af andre unge ifm. f.eks. uddannelse og sex, men også mere følelsesmæssige aspekter. Ung-til-ung vejledning ifm. uddannelse har primært bestået i besøg i folkeskolens afgangsklasser, deltagelse i forskellige arrangementer, foredragsvirksomhed og internetbrevkasser, hvor unge giver deres viden og personlige erfaringer på området videre. Vejledning om mere personlige problemer er i nogle kommuner også foregået via internettet. I flere kommuner, hvor

¹⁶ Et enkelt projekt har ikke oplyst, hvor mange unge der har været involveret.

man oprettede personlig ansigt-til-ansigt eller telefonisk rådgivning med unge vejledere, oplevede man, at de unge ikke benyttede sig af tilbudet. Det fik nogen til at drage den konklusion, at der ikke synes at være behov for det. Andre mener imidlertid, at det kan skyldes angsten for at blive genkendt og derved blive stemplet. Den manglende anonymitet, som nogle af de unges problemer fordrer, har især været et problem i mindre kommuner, hvor alle kender alle. Derfor overvejer man nu, hvordan man kan udveksle ung-til-ung vejledning på tværs af kommunegrænserne. At lade ung-til-ung vejledning om uddannelse foregå med besøg i folkeskolerne fremfor på andre tidspunkter har kommunerne haft gode erfaringer med. Man mener her, at overvejelser ifm. valg af uddannelse hører til i skoletiden. Og at det i øvrigt er svært at motivere de unge til at beskæftige sig med det på andre tidspunkter. Det rejser imidlertid et andet problem, da de unge vejledere ofte selv er under uddannelse, hvorved de er nødt til at forsømme en del undervisning.

Ung-til-ung vejledningen er i flere kommuner tilknyttet de eksisterende tilbud om ungevejledning, f.eks. gennem ungdomsskolen, Uddannelses-, Erhvervs- og Arbejdsmarkedskonsulenten eller ungdomsvejledningen. Det de unge kan tilbyde er anderledes end det, de voksne kan tilbyde. *“Vi er gode til at lytte, rådgive og snakke. Vi kender de voksne, og vi kender strukturerne, men vi kender også de unges dagligdag.”* Men de kan også tilbyde en distance, som man ikke kan opnå i forhold til ens venner. *“De unge vil hellere tale med andre unge end med voksne, og om nogle ting er det nemmere at tale med en ung vejleder end med vennerne.”*

Ung-til-ung som koncept har i nogle kommuner fundet nye veje. I en kommune har man eksporteret ung-til-ung vejledningen til udlandet, mens de unge i en anden kommune tager kontakt til nyttilflyttede unge. Her fortæller de om kommunens muligheder, hvilket gør det nemmere for tilflytterne at finde nye venner og skabe et socialt netværk. Et projekt skiller sig ud fra de øvrige. Her underviser unge superbrugere andre unge i brugen af IT rundt om i kommunen, bl.a. i klubberne, ungdomsskolen og biblioteket. Tanken har været, at man ville udnytte

de kvaliteter, unge har, og som voksne ikke har, med hensyn til tilegnelsen af det forholdsvis nye medie. De børn og unge, der er blevet undervist, har udvist meget stor tilfredshed, og de unge superbrugere har været glade for at blive stærke på området.

De unge, der har været tilknyttet vejledningstilbudene, har typisk selv været i gang med en ungdomsuddannelse. De har alle modtaget undervisning i form af f.eks. kurser i større eller mindre omfang. Enkelte steder har de unge også modtaget supervision, bl.a. for at holde øje med, at det forblev rådgivning og ikke udviklede sig til terapi. I mange kommuner har man udvekslet erfaringer eller søgt inspiration hos lignende projekter i andre kommuner. De unge vejledere er som oftest blevet opsøgt af voksne, som har forelagt konceptet for dem. Det har vist sig at være svært at rekruttere andre unge til at påtage sig opgaven, når de første unge holder op. En del unge bliver ikke så længe, og de tilbageblevne kommer ofte til at lide under en uforholdsmæssig stor arbejdsbyrde. I erkendelse heraf har enkelte kommuner lønnet de unge for deres indsats. Derved har man også kunnet stille større krav til dem og forpligte dem på opgaven.

Når unge laver blade

GoZo, Schwitz Magazine, Kaos, Campus 4000, undskyld, gnu, Icon - ungemagasiner - navnene er anderledes med eksotiske bogstavsammensætninger, der sender signaler om vores flerkulturelle og flersprogede virkelighed. Eller de er lettere provokerende som "Kaos" eller "undskyld" - for hvad? tænker man straks.

Vi har kikket i 7 ungdomsmagasiner: 2 fra København, 2 fra det øvrige Sjælland og 3 fra Jylland. Navnene og forsidernes overraskende eller provokerende billeder appellerer til ungdomskulturen eller til specielle dele af den. Men hvad med indholdet? Hvad er det, unge finder interessant at skrive og læse om, og hvilken rolle spiller ungdomsråd og andre tiltag i ungdomskommuneforsøgets regi i bladet?

En del af stoffet ligner ugebladenes stof skåret til for unge; horoskoper, tests, hvor man kan afprøve sin egen tilsyneladende egnethed på forskellige områder, sexbrevkasse, billeder fra populære tv-serier som "Big Brother" og anmeldelser af bøger, film, musik og tøjbutikker. Et enkelt blad har også en side 9-fyr.

Enkelte af bladene er - efter antallet af reklamer at dømme - delvist reklamefinansierede.

I længere artikler, portrætter og reportager tages emner op, der er specielt vedkommende for den enkelte unge: Hvor er SMS-kommunikationens begrænsninger? Hvilke konsekvenser for ens liv har misbrug af forskellig slags? Hvordan overvinder man eksamensangst? Hvad gør det unge par, hvor pigen er blevet utilsigtet gravid? Men også bredere samfundsrelevante emner som det flerkulturelle aspekt, miljøproblemer og børn og unges forhold andre steder i verden.

Et blad skiller sig ud ved at henvende sig til en specifik målgruppe: "Campus 4000" henvender sig med temaer om f.eks. udvekslingsstuderende, ungdomsboliger og demonstration for flere penge til de hhx-studerende til unge på ungdomsuddannelserne og på universitetet.

Et andet blad: "Kaos", der udgives af "Kraftverket" på Indre Østerbro i København, udkom tidligere som indstik i Østerbrobladet, men er nu et selvstændigt magasin. I det nummer, vi har læst, er det overordnede tema: De fire elementer. Det er tydeligt, at redaktionen har haft andre ambitioner end at bringe alment unge-stof. Her er hverken snik-snak om kæreste- og sexproblemer eller horoskoper. Bortset fra enkelte boganmeldelser og en kalender med tilhørende reklamer for aktiviteter i Kraftverket består nummeret af 7 artikler med relation til et af de fire elementer: Jord, luft, ild og vand. Artiklerne spænder fra overvejelser omkring F. W. Murnaus vampyrhistorie Nosferatu over et portræt af en illdanserinde og til artikler med fokus på miljøproblemer.

Magasinerne er i varierende grad talerør for ungdomsrådene. Nogle steder begrænser det sig til en kalender over ungdomshusets aktiviteter. I andre blade kan det være et interview med ungdomsrådets formand. I et enkelt blad er informationen om Ungdomsrådets aktiviteter, det

væsentligste tema. Der er artikler om rådets arbejde og opfordringer til at møde op på Repræsentantskabets møde, hvor der skal vælges medlemmer til rådet, og til selv at være aktiv i rådet.

3.5 Forebyggelsesaktiviteter

Forebyggelsesaktiviteterne har ofte karakter af at være organisatoriske og rammeskabende, men i modsætning til denne kategori målgruppe retter forebyggelsesaktiviteterne sig mod en mindre gruppe unge med særlige forhold. For mange af disse aktiviteter vedkommende er det ikke oplyst, hvor mange unge der har været involveret¹⁷, desuden er der stor forskel på ungedeltagelsen i de aktiviteter, hvor nøglepersonerne har givet deres vurdering. En del aktiviteter er da også voksenstyrede eller handler direkte om etablering af et voksent beredskab, det være sig ansættelser af opsøgende medarbejdere eller etablering af et netværk bestående af voksne. Også etablering eller udvidelse af voksnes rådgivnings- og vejledningsaktiviteter indgår i denne kategori. Der er stor forskel på vurderingen af ungedeltagelsen i disse aktiviteter, således vurderer nøglepersonerne nogle aktiviteter til at berøre 25 unge, mens andre vurderes til at have involveret 200 unge. Et fællestræk er, at de unge har været involveret som brugere, hvilket ikke er overraskende, da denne type aktiviteter primært er rettet mod unge, der i forvejen ikke har et socialt overskud at trække på.¹⁸ Tre aktiviteter er kurser for udsatte unge; i ét har 7 unge deltaget, i et andet 40 unge, og i et tredje har 200 unge deltaget. Inden for kategorien forebyggelsesaktiviteter er der dog eksempler på aktiviteter, hvor unge deltager som 'aktive'. Således har 24 unge været både aktive og brugere i forbindelse med en sommertur for svage unge, desuden har der været aktiviteter med karakter af at være selvhjælpsgrupper.

Syv aktiviteter handler om kampagner eller videoproduktioner brugt til at sætte fokus på en problemstilling. Det er aktiviteter, der både involverer en gruppe unge som aktive, og som når ud til et langt større antal unge brugere ifølge

¹⁷ Det er mest af alt et udtryk for, hvem af projektlederne der har deltaget i rundborssamtalerne.

¹⁸ I fem ud af ti aktiviteter har nøglepersoner været i stand til at vurdere de unges deltagelse.

nøglepersonernes vurdering. Men også her er der stor bredde i både aktiviteterne form og ungedeltagelsen. Således er der blevet afholdt fællesmøder i folkeskoler om stoffer med 20 unge aktivt deltagende. Der er blevet produceret forskellige videofilm og lavet kampagner. Nøglepersonerne vurderer, at disse aktiviteter er nået ud til mellem 100 og 300 unge. Med hensyn til produktionen af to videofilm vurderes det, at man er nået ud til mange flere unge, da de dels har været vist i DR og i andre sammenhænge.

Lompepengeprojektet i Hillerød

Projektet, der har været tænkt som en hjælp til unge primært tosprogede 13-16 årige med at finde fritidsjob, kom for alvor i gang i 1999 og er fortsat i 2001 efter forsøgsperiodens ophør. Både private og virksomheder kan rekvirere arbejdskraft fra ungdomshuset Atlantis. En medarbejder her koordinerer kontakten mellem de unge og rekvirenterne.

Blandt de udførte arbejdsopgaver har f.eks. en fodboldklub haft brug for hjælp til afvikling af bl.a. 5 indendørs stævner, en skolepedel har haft brug for hjælp til forskellige opgaver, og på en teknisk skole var der en fast opgave med at rense mursten.

De unge har en "læretid" med arbejdslønnen betalt fra projektet. I "læretiden" udvikler de unge - ideelt set - det ansvar, et fritidsjob kræver. Målet er, at jobbene derefter kan blive permanente med hel eller delvis betaling fra arbejdsgiveren.

Behovet for at tjene sine egne lompepenge er stort, men mulighederne herfor er relativt små for denne målgruppe. De unge har da også været overordentligt interesserede i at deltage i projektet med typisk 12-15 deltagere. Dog har deltagerne i projektet måttet sande, at etnisk ligestilling på arbejdsmarkedet ikke er noget, man opnår fra den ene dag til den anden.

3.6 Andre aktiviteter

Der er registreret seks aktiviteter, som har været svære at indplacere under de øvrige kategorier. Det er unges praktiske arbejde inden for et kommunalt iværksat arrangement eller en eks-kursion til udlandet, hvis formål var at se på alternative ungdomsboliger eller udfærdigelse af individuelle uddannelsesplaner. Når de er placeret i denne kategori er det således et udtryk for, at de ikke forekommer i andre kommuner som aktivitet og altså ikke kan beskrives som en tendens i den kommunale forsøgsvirksomhed.

4. Et kalejdoskopisk billede af organiserings- og mødeformer

Den store bredde i projekter og aktiviteter under ungdomskommuneforsøget er vist ikke længere nogen hemmelighed. For at give et nærmere indtryk af hvilke etableringer og processer, der har fundet sted, har vi valgt en række konkrete eksempler ud, som i dette afsnit vil blive beskrevet og diskuteret. Forskellige måder at organisere og strukturere unges inddragelse i og indflydelse på beslutningsprocesser og -procedurer har udgjort en central del af forsøgsvirksomheden. Dette arbejde er udviklet gennem mange forskelligartede projekter. Der er udvalgt eksempler på organiserings- og mødeformer i tilknytning til ungdomsråd, ungdomshuse, foreningsdannelser samt ungeansættelser. Det er samtidig i tilknytning til sådanne projekter, at organiserings- og mødeformerne kommer tydeligst til udtryk.

4.1 Når ungdomsråd og ungdomshus integreres

I flere kommuner er ungdomsrådet en integreret del af kommunens ungdomshus. Processerne omkring etableringen af dels ungdomshusene, dels ungdomsrådene er gået for sig på mange forskellige måder rundt om i kommunerne. I nogle tilfælde har processen haft integrationen af de to som et vigtigt element, hvorved etableringen af hus og råd bliver uadskillelige dele af begges udviklingshistorier. Som regel har processen taget udgangspunkt i et af initiativerne, der har haft som formål at opstarte det andet. Det betyder, at enten har man set ungdomshuset som en vigtig base for opstart og udviklingen af et ungdomsråd, eller også har man set etableringen af et ungdomsråd som en vigtig base for at få etableret et ungdomshus - ungdomshuset blev et projekt under ungdomsrådet.

Nedenfor følger et eksempel på de to processer, der på hver sin måde beskriver et ungdomsråds udvikling, når det er eller bliver en integreret del af et ungdomshus.

4.1.1 Det var et rollespil, der skulle til!

I en af ungdomskommunerne startede den ungdomspolitiske proces allerede i 1995. Igennem en 2-årig periode op til midten af 1997 foregik der således en proces ifm. udviklingen og formuleringen af kommunens ungdomspolitik. Via to arrangementer med godt 1 års mellemrum blev omkring 150 af kommunens unge inddraget. Perioden resulterede i byrådets vedtagelse af en række mål for ungdomspolitikken i kommunen samt et ungdomspolitisk handlingsprogram.

De unge blev motiveret via fremtidsværkstedsmodellen, som viste sig at være ideel til at inddrage og aktivere unge i kommunen. Ved det første arrangement var der deltagelse af en bred skare af kommunens unge, også de såkaldt resourcesvage, fortælles der i prækvalifikationsansøgningen.

Ved det andet arrangement indfangede man ikke samme brede skare. Her deltog en mindre del af de såkaldt stærkeste unge. De var f.eks. kendetegnet ved at være lidt ældre og meget velformulerede. Dette tilskriver man, at denne dag handlede om struktur og organisation, som kun en mindre del af de unge er interesserede i. Det var således også ved dette arrangement, at unges idé om et ungdomshus blev mere udviklet.

Mellem disse to arrangementer, hvor også politikere havde haft mulighed for at give deres vurderinger af ungdommens behov, stod det klart, at ungdomshus og ungdomsråd var centrale elementer i unges demokratiske udvikling.

Byrådet vedtog etableringen af et ungdomshus, hvorfra der kunne 'drives' ungdomspolitik. De unge havde ønsket et hus med mange forskelligartede aktiviteter, bl.a. ungdomsradio styret af unge, musikøvelokale, ungdomsavis, og internetadgang. Man anså fra kommunens side tillige ungdomshuset som en vigtig base for etableringen af et ungdomsråd.

Noget kunne tyde på, at der fortrinsvis var en politisk interesse for et ungdomsråd, mens de unges interesser var mere aktivitetsorienterede og vendt mod husets indhold og aktiviteter. Dette kan have baggrund i, at politikerne for-

bandt ungdomsrådet med en mere traditionel forståelse af unges politiske indflydelsesmuligheder, og dermed også med en demokratisk opdragelse af de unge. Ungdomsråd 'lugter' mere af repræsentativt demokrati. En repræsentant for Kommunens Ungdoms Fællesråd sagde dog på det afholdte arbejds møde, at der er noget usikkerhed om, hvem ungdomsrådet egentlig repræsenterer. Det er imidlertid måske også mindre vigtigt. Det, der er vigtigt, er, at ungdomsrådet beskæftiger sig med noget, der er vedkommende for alle unge - ellers er der ingen, der gider stemme eller stille op, mente han.

Ungdomshuset åbnede officielt for byens unge i midten af 1998. Fra starten blev der demokratisk valgt et husråd, som skulle være en forløber for ungdomsrådet. Der blev endvidere ansat en leder af ungdomshuset.

I løbet af ungdomskommuneforsøget har projekt ungdomshus handlet om at skabe liv i det nye hus. En vigtig del af dette liv blev i prækvalifikationsansøgningen beskrevet som udarbejdelsen og etableringen af valgeregler for valg af et ungdomsråd. Dette lå i naturlig forlængelse af kommunens

generelle holdning til unge og demokrati, nemlig at der lægges vægt på træningen af de unge i demokratiets 'spilleregler'.

Det skulle imidlertid vise sig meget svært at gøre de unge interesseret i etableringen af et ungdomsråd. Meget tyder på, at interessen for et ungdomsråd i første omgang var størst fra 'voksenside'. En lang række møder i løbet af 1999, alle foranlediget af projektlederen, førte dog til, at man i foråret 2000 kunne etablere kommunens første og foreløbige ungdomsråd. Det har været en lang proces, hvis træghed afspejles i nedenstående rids over mødeaktiviteter.

Arbejdet startede allerede i januar 1999, da ungdomshuset var godt et halvt år gammelt. På foranledning af projektlederen blev der afholdt møde med 3 unge om etableringen af et ungdomsråd. Den efterfølgende måned indkaldte man via sedler, plakater og radiospot alle elever fra 8.-10. klasse til stormøde - kun 2 unge mødte op. Herefter afholdt projektlederen to

møder med 11 unge, hvor de udfærdigede vedtægter for et ungdomsråd. Det blev forelagt Børne- og Ungdomsudvalget. De planlagde endnu et stormøde for elevrådsformænd og -næstformænd, ungdomsklubberne og Kommunens Ungdoms Fællesråd. Heller ikke denne gang blev stormødet en succes - der mødte 2 op. Vedtægterne blev forkastet af B&U-udvalget med begrundelsen, at der burde være flere unge involveret i en sådan demokratisk proces.

Herefter foreslog projektlederen kommunens netværk omkring unge, at ungdomsrådet blev startet af det voksne netværk. Her var man imidlertid mere lun på ideen om at oprette ungdomsråd i forskellige lokalområder. Forslaget blev senere fremlagt i børne- og ungdomsudvalget, der forkastede forslaget, da man ikke ville lægge sig fast på en bestemt model til oprettelse af ungdomsråd. Man ville vente på et udspil fra de unge. Projektlederen valgte nu at tage fat i nogle af de unge, der i starten havde vist en interesse. Heraf blev der dannet en arbejdsgruppe på 3 unge, der til kommunalbestyrelsen udfærdigede et konkret forslag til en proces med henblik på oprettelsen af et ungdomsråd. Dette forslag vandt gehør, og de unge fik i november 1999 grønt lys til at fortsætte.

Som nævnt blev ungdomsrådet etableret i foråret 2000 efter to 'u-dage'. U-dage beskrives af de unge i fokusgruppeinterviewet som et to dage langt hverve-arrangement af unge til ungdomsrådet. Det centrale var afholdelsen af et rollespil, der handlede om ungdomshusets fremtid. I rollespillet deltog 92 unge samt politikere og forvaltning. I dette rollespil agerede en af de unge borgmester. Han lovede bl.a. de unge et ungdomshus, hvilket han senere trak tilbage på et 'byrådsmøde'. Det resulterede i rollespillet i voldsomme demonstrationer. *"Alle levede sig næsten for godt ind i rollerne,"* fortæller en af de unge.

Efter u-dagene meldte 21 unge sig ind i ungdomsrådet. De unge, der er blevet interviewet, fortæller, at der dog hurtigt faldt 6-7 stykker fra igen. Der blev nedsat forretningsudvalg, godkendt vedtægter og lavet forskellige aktiviteter. Ungdomsrådet har f.eks. arrangeret en demon-

stration - 'vi kan uden stoffer', et indslag i byens havnefest, og en kampagne der går ud på at ud-danne såkaldt drug-stoppere.

De unge beskriver ungdomsrådet som bestående af et politisk udvalg, der tager sig af det, der omhandler børne- og ungdomsudvalget og byrådet, samt nogle ad hoc-baserede projektudvalg. Denne organisering er kommet i stand for ikke at skræmme de unge væk, der ikke er så politisk orienterede, fortæller de unge.

Ungdomsrådet har fungeret som rygraden i husrådet, hvor der dog også sidder andre unge, som af forskellige grunde ikke har lyst til at sidde i ungdomsrådet.

I november 2000 blev der afholdt valg til ungdomsrådet for 2001. Der blev på et stormøde valgt 14 unge, som efterfølgende konstituerede sig. Efter en del politiske diskussioner blev det besluttet, at ungdomshuset fortsætter i 2001. Ungdomsrådet overtager styringen af ungdomshuset som en slags bestyrelse. Husrådet udmønter i samarbejde med lederen, hvad der konkret skal foregå. Ungdomsrådet er blevet tildelt 100.000 kr., hvoraf 75.000 kr. går til ungdomshusets aktiviteter.

Blandt de 'voksne' er der delte meninger om, hvorvidt prioriteringen af ungdomshuset i starten var rigtig. Projektlederen mener, at man burde have prioriteret etableringen af et ungdomsråd, hvorfra de unge kunne have defineret resten af indholdet. Omvendt mener kommunens ungdomsskoleinspektør, at unge vil se synlige resultater hurtigt. Det fik de i form af et hus. *"De unge er for utålmodige til at tage 'omvejen' om ungdomsrådet først,"* mener han. Uanset prioriteringer vurderes det dog, at rådet har haft stor nytte af huset, der sprudler af aktivitet. En politiker vurderer, *"at det er godt, at rådet hænger sammen med et attraktivt mødested - at de unge har fod under eget bord"*.

Politisk har både ungdomshus og ungdomsråd stor bevågenhed. Politikerne håber, at de unge i huset og i rådet kan være spydspidser og eventuelt udgøre et rekrutteringsgrundlag for politikere. Trods de mange besværligheder med oprettelsen af ungdomsrådet og vurderingen: *"... De unge tænder ikke umiddelbart på idéen"*,

mener han, at det i andre kommuner *"bør være et mål at få oprettet et ungdomsråd"*.

Tilsyneladende fastholder man ideen om et ungdomsråd, højst sandsynligt med en bagvedliggende forestilling om ungdomsrådets demokratisk opdragende funktion. Dette står i kontrast til de unges mere aktivitetsorienterede interesse, både hvad angår huset og rådet.

Nedenfor beskriver vi en historie, hvor der på sin vis er sket en modsat udviklingsproces. Her startede man med at oprette et ungdomsråd, der senere blev en så integreret del af ungdomshuset, at det i den praktiske dagligdag er svært at få øje på.

4.1.2 Når ungdomsrådet absorberes af ungdomshuset

Allerede inden formuleringen af prækvalifikationsansøgningen til ungdomskommuneforsøget var der i børne- og ungdomsudvalget i denne kommune stillet forslag om oprettelse af et ungdomsråd. Ungdomsrådet skulle være det forum, der optimerede unges mulighed for indflydelse på forhold, der vedrører dem - en sikring af unges høringsret og indflydelsesmuligheder i det politiske system samt på forhold i deres hverdag. I forslaget tænkes ungdomsrådet som et forholdvist traditionelt repræsentativt organ bestående af mindst syv valgte unge, en valgt formand og kasserer. Den udformning, ungdomsrådet faktisk fik, ligger dog i struktur langt fra den mere formelle idé, fremsat i børne- og ungdomsudvalget.

Som optakt til formuleringen af prækvalifikationsansøgningen forsøgte man bredt at indfange unges ideer og behov. Bredden forsøgte man at indfange ved at benytte sig af forskellige metoder, hvor unge kunne formulere deres ideer og synspunkter. Der blev afholdt postkortkampagne, ungdomshøring, stilekonkurrence, fremtidsværksted, interview med skoleklasser. Kommunen havde kontakt til godt 400 unge primært i alderklassen 12-19 år. Endelig blev der oprettet en unge-kontaktgruppe. Denne gruppe fik til formål i samarbejde med voksne på forvaltningen at arrangere en aktivitetsdag i foråret 1998, hvor ungdomsrådet skulle etableres.

En af de unge i kontaktgruppen fortæller om etableringen af et ungdomsråd: *“Det lå lidt i luften... Det var sådan lidt, nu ville politikere have et ungdomsråd, så skulle vi samle en masse mennesker. Vi startede med nogle arbejdsweekender, hvor vi skulle finde ud af, hvad man godt kunne tænke sig i kommunen, hvor en af de væsentlige ting var et ungdomshus. ... Så husideen var vores egen.”*

Meget tyder på, at der fra start var en politisk velvilje i forhold til at efterkomme de unges ønsker om et ungdomshus. Dette har måske baggrund i deres forståelse af unge og demokrati, som det kommer til udtryk i deres prækvalifikationsansøgning. Her fremgår det, at de lægger vægt på unges selvbestemmelse som et vigtigt element i oplæringen af unge til demokrati.

Godt 250 unge mødte op til aktivitetdagen, der var bygget op omkring en række aktiviteter så som basketturnering, rulleskøjteløb, modeshow, tøjbytning, live-musik og fest om aftenen. Diskussioner om, hvad et ungdomsråd skulle være, og hvordan det skulle struktureres, skulle som kulmination på dagen resultere i etableringen af et ungdomsråd. Dagen var forbeholdt de unge. Embedsmænd og politikere var altså ikke inviteret.

Dagen endte med, at omkring 50 unge meldte sig til ungdomsrådet. De havde forskellige interesser og motivation for deres deltagelse. Nogle ville således deltage i enkelte aktiviteter, mens andre udviste interesser i den løbende kontakt til kommune og politikere.

Ungdomsrådet fik derfor en flad struktur, hvor de unge inddelte sig i ligeværdige arbejdsgrupper efter interesser. Der var 'indflydelsesgruppen', som skulle stå for at søge den politiske indflydelse i kommunen og skabe netværk mellem politikere og unge. 'Aktivitetsgruppen' skulle afholde forskellige aktiviteter for en bredere skare af unge. 'International gruppe' skulle beskæftige sig med kontakter til andre unge i Europa, 'informationsgruppen' skulle stå for at sprede informationer om ungdomskommuneforsøget og lave nyhedsbrev, og 'økonomigruppen' skulle koordinere økonomien og stå for sponsoraftaler. Disse grupper udviklede sig hurtigt til en indflydelsesgruppe, en ungdomshusgruppe og en aktivitetsgruppe. Højeste be-

slutningsmyndighed blev stormødet, der afholdtes én gang om måneden.

Den største opgave for ungdomsrådet blev at anskaffe et ungdomshus - et ønske, der stod højt på listen af ideer fra de unge på aktivitetdagen, såvel som fra indsamlingen af unges ideer som optakt til ansøgningsfasen i september 1997. Trods de mere traditionelle ideer om et ungdomsråd fremlagt af børne- og ungdomsudvalget, havde man altså ikke på forhånd valgt at definere, hvordan ungdomsrådet skulle se ud strukturmæssigt, og på hvad og hvordan de unge skulle søge indflydelse. Disse definitioner blev lagt op til de unge selv.

Ungdomsrådet fik tildelt en pulje på 150.000 kr. om året, som de unge selv skulle styre. Det er, hvad man i kommunen kalder 'direkte demokrati'. Der var endvidere ansat en tovholder 15 timer om ugen, der fortrinsvis skulle fungere som sekretær for rådet. Da hun efter halvandet år holdt op, valgte de unge selv at fortsætte med at have en tovholder, og de sad med i det ansættelsesudvalg, der skulle ansætte den nye.

Efter godt et halvt års arbejde var deltagerantallet i ungdomsrådet faldet til godt 30 unge. En del unge var efterhånden gået ud af deres oprindelige gruppe og over i ungdomshusgruppen. En af de unge, der i starten sad i indflydelsesgruppen, fortæller, at arbejdet her var: *“... lidt omstændeligt og diffust. Der var forskellige ting vi ikke kunne få lov til - det hele var lidt forvirrende. Så var det som om det var sjovere at lave hus... det er sjovere at lave noget, hvor man kan se et konkret resultat”*.

Efter en lang proces med at finde en egnet bygning til ungdomshuset blev det en realitet i november 1998. Ungdomsrådet installerede sig her og stod for istandsættelse og indretning. Også til huset valgte de unge at få ansat en leder, hvor de selv sad med i ansættelsesudvalget. De unge lægger stor vægt på selv at have været med til at ansætte 'de voksne', og de giver bl.a. dette videre som et godt råd til andre kommuner.

Ungdomshuset åbnede officielt i februar 1999. Huset blev styret af unge via hus-møder, hvor alle kommunens unge var velkomne, og hvor de, der mødte op, traf beslutningerne om, hvad

der skulle foregå i huset af aktiviteter og projekter.

Da den nye tovholder blev ansat et halvt år efter, at ungdomshuset åbnede, var deltagerantallet til ungdomsrådsmøderne yderligere faldet til 3-5 unge. Forklaringerne på det lave deltagerantal, mener de voksne skal findes i, at ungdomsrådet i starten havde en sag at kæmpe for - et ungdomshus. Det gav en stor tilstrømning af unge. Efter huset blev en realitet, manglede ungdomsrådet en konkret sag at kæmpe for, og det blev de unges deltagelse i projekterne, der kom til at fylde. Ungdomsrådet fik derfor mere karakter af et organ, der kan benyttes, hvis de unge ønsker politisk indflydelse på nogle forhold. Derfor udviklede ungdomsrådet sig til at blive meget ad-hoc baseret.

Efterhånden som ungdomshuset blev veletableret, og de unge begyndte at involvere sig i projekterne i huset, mistede det tilsyneladende sin mening for de unge at deltage i ungdomsrådsmøderne. Rådsmøderne blev lagt sammen med husmøderne, fordi det viste sig, at de unge, der deltog i rådsmøderne, også deltog i husmøderne. De fandt det lidt tosset to gange om måneden at skulle til møder, der stort set handlede om det samme. Hussager og eventuelle rådssager behandles nu samlet på ét møde om måneden.

Formelt set er ungdomshus og ungdomsråd i dag adskilte størrelser. Ungdomsrådet anses som et 'projekt' i huset på linie med andre projekter. Ungdomsrådet fungerer med selvstændig økonomi og er åbent for alle kommunens unge. Det er sammenlægningen med husmøderne, der har haft betydning for karakteren af ungdomsrådet. På de sammenlagte møder gælder nemlig samme åbenhed som hidtil. De unge, der dukker op til møderne, har lige indflydelses- og stemmeret.

I praksis kan man sige, at ungdomsrådet er blevet en så integreret del af ungdomshuset, at det reelt er blevet absorberet af huset. Ungdomsrådet har ligesom huset efterhånden fået projektaktiviteter som sin vigtigste funktion. Ungdomsrådet aktiveres nu fortrinsvis som formel politisk indflydelsesgruppe, hvilket bl.a. skete i forbindelse med de unges hørings svar til politikerne angående ungdomshusets fremtid.

4.1.3 Ungdomsråd mellem politisk legitimitet og unges aktivitetsorientering

Ovenstående to eksempler fortæller hver sin historie om ungdomsråd i udvikling, og de fortæller hver sin historie om integrationen af ungdomshus og ungdomsråd. Der er dog lighedstræk. Begge ungdomsråd er startet tilsyneladende fortrinsvis som en voksenidé og etableret med voksenhjælp. Begge ungdomsråd er aktivitetsorienterede, men søger også i større eller mindre omfang en mere formel politisk indflydelse. Endelig har man i begge kommuner på et tidligt tidspunkt inddraget unge i den ungdomspolitiske proces ved at give dem muligheder for at udtrykke ønsker, behov og synspunkter.

Netop i forbindelse med at tiltrække de unges opmærksomhed omkring oprettelsen af et ungdomsråd træder den første forskel imidlertid frem. I den første historie er det tydeligt, at ungdomsrådstanken i starten ikke vandt gehør blandt kommunens unge. Dette havde man tilsyneladende ingen problemer med i den anden kommune. Bag problematikken om at gøre de unge interesserede i ungdomsrådet synes der at ligge en mere grundlæggende diskussion om, hvad et ungdomsråd er og skal være. I forhold til den udvikling, ungdomsrådet i historie to har gennemgået, er det nærliggende at formode, at ungdomsrådets meget konkrete arbejde med at anskaffe et ungdomshus til kommunens unge var afgørende for de unges interesse og deltagelse. Der var en konkret sag at kæmpe for, som det siges. Og den unge, der har siddet i 'indflydelsesgruppen' i starten fortæller da også, at 'indflydelsesarbejdet' var diffust. I den første kommune havde de unge allerede et ungdomshus.

Ungdomsrådet i anden historie udvikler sig i retning af projekt- og aktivitetsorientering med en meget fleksibel og flydende deltagelsesstruktur fra de unges side. I den første historie fastholder man en mere traditionel deltagelsesstruktur, hvor de unge vælges og sidder der for et år af gangen. En sådan struktur forbindes ofte med repræsentativitet og kontinuitet. Der er dog ikke i vores materiale noget der tyder på, at en mere traditionel deltagelsesstruktur har en særlig betydning for disse forhold - men oplysningerne er også sparsomme på dette område.

Dog påpeges det i den første kommune, at det ikke er repræsentativiteten, der er vigtig. Det er derimod indholdet af ungdomsrådets arbejde.

Der kan tages mange diskussioner om, hvorvidt det er mest fordelagtigt at starte med et ungdomsråd eller et ungdomshus, og svaret på dette spørgsmål er ganske givet lokalt afhængigt. De to eksempler viser udviklingen af et ungdomsråd i hver sin retning. I den første historie bliver ungdomsrådet det overordnede styrende organ. Man kan sige, at ungdomsrådet får en styrende og dominerende funktion i forhold til huset. Det er ungdomshuset, der lægges ind under ungdomsrådet. I den anden historie finder den modsatte tendens sted. Bl.a. ved at sammenlægge rådsmøder og husmøder træder ungdomsrådet i baggrunden og lægges ind i ungdomshuset. Beslutninger omkring hus og råd bliver to sider af samme sag.

Ungdomsrådet har i den første historie således karakter af at være et organ, der er personafhængigt, mens ungdomsrådet i den anden historie mere har karakter af at være en organisatorisk enhed, der er person-uafhængig, hvilket er blevet muligt, fordi rådet bliver en integreret del af et ungdomsmiljø, hvor unges egne definitioner samt projektaktiviteter er sat i højsæde, og som fysisk har organiseret sig i et ungdomshus. Denne udvikling ser ud til at ske på bekostning af de unges mere kontinuerlige afsøgning af de lokalpolitiske indflydelsesmuligheder for unge. Endnu et forhold, der peger på diskussionen om, hvad et ungdomsråd er og skal være lokalt.

Uanset struktur synes ungdomsrådene i de to eksempler at have gode overlevelsesmuligheder, når de er en integreret del af et ungdomshus. I en anden kommune, der har haft et ungdomsråd gennem flere år, og hvor ungdomsrådet har mødelokaler i tilknytning til et medborgerhus, fortælles der, at ungdomsrådet er meget følsomt over for unges fleksible deltagelse. Her er det en vigtig del af voksenrollen i perioder at gå ind og give ungdomsrådet 'kunstigt ånde-dræt'.

Kontinuitet og overlevelse knytter an til en mere generel problemstilling, der har været rejst i flere kommuner, nemlig hvornår og i hvilket omfang voksne skal holde aktiviteter og pro-

jekter kunstigt i live, hvis de unges interesser bevæger sig i anden retning.

De besværligheder, man havde med etableringen af ungdomsrådet i den første historie, og den nedtonede rolle, ungdomsrådet spiller i kommunen i anden historie, rejser spørgsmålet: Hvorfor ungdomsråd?

I kommunen i historie to synes ungdomsrådets status at være af primært formel art. I den første historie synes politikerne at fastholde ungdomsrådsideen, netop fordi ungdomsrådet anses som det forum, hvorigennem unge kan søge politisk indflydelse, og hvortil politikerne kan henvende sig, hvis de ønsker at høre unge. Ungdomsrådet giver og har åbenbart en vis politisk legitimitet. Fastholdelsen af den politiske interesse i ungdomsrådsideen kan ses som et udtryk for, at politikerne anser det for mere legitimt at henvende sig til et ungdomsråd end f.eks. et ungdomshus, når/hvis de ønsker 'ungdommens' holdning til en sag. Dette har ganske givet baggrund i den mere almindelige opfattelse af og holdning til, at ungdomsråd i et vist omfang er et repræsentativt organ for kommunens ungdom.

Men ungdomsrådet fastholdes måske også (i hvert fald formelt) af nogle unge, fordi det giver legitimitet i forhold til det politiske system. De unges ideer, ønsker og synspunkter får måske mere vægt, hvis de bæres til det politiske system med signatur af kommunens ungdomsråd. Den politisk legitimerende rolle, som ungdomsråd som et ungdomsorgan kan have, er også et element i de unges læring af demokratiets 'spilleregler'.

Historien om integration af ungdomsråd og ungdomshus er i det ovenstående samtidig en historie om ungdomsråds organiseringsformer. De ungdomsråd, der har været (og er) i ungdomskommunerne, har haft forskellige organiseringsformer, hvoraf ovenstående kun er to eksempler. De repræsenterer dog to eksempler på de i alt tre tendenser, vi kan se i ungdomsrådsorganisering:

- Tendens A er en organisering, hvor ungdomsrådet fungerer som en formel instans uden faste medlemmer og hvor den politiske indflydelse er ad-hoc baseret.

- Tendens B er en organisering, hvor ungdomsrådet dels er baseret på unges generelle interesse for politisk indflydelse, der varetages gennem en form for politisk udvalg, dels på deres interesse for at lave projekter. Denne varetages ved etableringen af interessegrupper.
- Tendens C er en organisering, hvor ungdomsrådet i et vist omfang er en efterligning af det almindelige byråd. Nedenfor gives et eksempel på denne tendens. Historien viser samtidig et ungdomsråd, der eksisterer og indtil videre har overlevet uden at være knyttet til et ungdomshus. et har i stedet nogle lokaler med deres egen tilknyttede café, hvor de holder til.

4.2 Ungdomsbyrådet - et politisk legitimerende organ

Ungdomsbyrådet har været (og er stadig) ankerpunktet i kommunens ungdomspolitiske indsats. Ungdomsbyrådet bliver set som et demokratisk opbygget organ, som vælges af og blandt kommunes unge mellem 15-25 år. Der sidder 15 medlemmer i ungdomsbyrådet.

Der har indtil videre siddet to ungdomsbyråd omgrænset af 3 valghandlinger. En kandidat får godkendt sit kandidatur ved at have 25 stillere. Argumentet bag er, at unge herved har en rimelig opbakning blandt andre unge, og at det motiverer unge kandidater til at gå i dialog med et større antal unge. Hver kandidat opstilles som enkeltperson for at sikre, at kandidaten ikke forpligtes til at følge et traditionelt partiprogram, men i stedet have sit eget. Valghandlingerne er blevet afviklet via internettet.

Ved anden valghandling var der er stemmeprocent på ca. 8%, mens den var på 6% ved tredje valghandling.

Den lave stemmeprocent er de unge lidt kede af. De mener, at en del af årsagen kan være mange unges dårlige erfaringer med elevråd. *“Fordi indflydelsen dér ikke er reel.”* Fremover vil ungdomsbyrådet derfor forsøge at formidle *“... at de laver mere end at bestemme om der skal være æbler eller pærer i frugtboden”*, som det udtrykkes af en af de unge.

På arbejds mødet blev det fra voksenside påpeget, at de i løbet af forsøgsperioden er blevet klare over, at det vigtigste i forbindelse med at få unge til at deltage er informationer, som ret-

tes mod både unge og voksne. *“Det handler om at fortælle, fortælle, fortælle”*. Tillige er det godt *“... at have nogle penge at rutte med. ... 200.000 kr. det imponerer unge, og de imponeres over, at de faktisk får ret frie tøjler”*, siger en nøgleperson. Ungdomskommunaldirektøren har dog sammen med de øvrige nøglepersoner måtte sande, at *“... fra at blive så imponeret, når vi fortæller om det, og til faktisk at handle aktivt ved f.eks. at stemme eller stille op til valg, der er desværre stadig langt”*. Og det gælder, selv om der ikke er langt til computeren for rigtig mange unge.

Til det allerførste valg lykkedes det dog ikke at motivere unge kandidater nok. Kun 14 unge stillede op. Man valgte alligevel at lade de unge indgå i kommunens første ungdomsbyråd for at få arbejdet i gang og synliggjort. I starten var ungdomsbyrådets arbejde reguleret gennem en forretningsorden. Denne regulerede, hvorledes ungdomsbyrådet skulle organisere sig samt hvordan de skulle samarbejde med eksterne samarbejdspartnere. Ungdomsborgmesterens beføjelser var tillige nærmere beskrevet her. Tankerne bag ungdomsbyrådet var således beskrevet på forhånd og af voksne.

Det gjaldt også ideen bag den ungdomskommunaldirektør, som ungdomsbyrådet har haft til deres rådighed. Ansættelsen af ungdomskommunaldirektøren sker gennem et ansættelsesudvalg bestående af repræsentanter fra forvaltningen og ungdomsbyrådet, som har flertal. På ansættelsestidspunktet skal ungdomskommunaldirektøren være fyldt 18 år og må ikke være ældre end 27 år. De primære opgaver for ungdomskommunaldirektøren beskriver hun som: at være sekretær for ungdomsbyrådet, den økonomiske styring samt være deres repræsentant over for forvaltningen (og varetage en væsentlig del af mødeaktiviteten her) og forvaltningens repræsentant for de unge.

Ungdomsbyrådets organisering var altså fastlagt fra start, og det første ungdomsbyråd organiserede sig i de tre udvalg: Kulturudvalg, socialudvalg og arbejdsmarkeds- og uddannelsesudvalg. Denne organisering viste sig imidlertid for ufleksibel i forhold til unges interesser.

F.eks. var der nogle gange store forskelle på en ungs interesse i et overordnet policyområde og de konkrete sager og spørgsmål, som udvalget

arbejdede med. Et medlem blev derfor nødt til at involvere sig i konkrete spørgsmål, der ikke havde hans interesse.

Derfor valgte ungdomsbyrådet at ændre organisering til en mere fleksibel struktur med arbejdsgrupper, der kan oprettes og nedlægges efter behov og interesse. En arbejdsgruppe kan bestå af ét enkelt medlem, og der er ingen øvre grænse for gruppens størrelse. En arbejdsgruppe kan dog kun nedsættes på ungdomsbyrådets officielle møder. Det er altså en forudsætning for at nedsætte en arbejdsgruppe, at der er flertal for det blandt ungdomsbyrådets medlemmer. Arbejdsgrupperne har også mulighed for at supplere sig med andre uden for ungdomsbyrådets rækker, f.eks. ressourcepersoner eller unge med en specifik interesse for arbejdsgruppens arbejde. I dag fungerer ungdomsbyrådet efter denne struktur, men har fastholdt ungdomsborgmesterfunktionen. De har tillige genetableret socialudvalget.

Ungdomsbyrådet afholder deres officielle møder i den ordinære byrådssal en gang om måneden. Både de unge og ungdomskommunaldirektøren fortæller, at der er stor respekt omkring disse møder blandt medlemmerne. Selv de unge, der i perioder ikke er så aktive i arbejdsgrupperne, møder op. Ungdomskommunaldirektøren beskriver disse møder som *“forholdsvis traditionelle møder, hvor de unge sidder rundt om bordet og skal tale i mikrofon, hvis de ønsker at udtale sig”*. Hun oplever dog ikke, at denne mødeform sætter grænser for de unges ‘udtalelyst’. Også de *“... lidt skæve unge respekterer at møderne foregår på denne formelle vis”*, siger hun. De voksne påpeger på arbejds mødet, at de synes, de unge er gode til at opfordre hinanden til at udtale sig og disciplinere hinanden indbyrdes. Hvis unge ikke møder op på et møde, er de unge f.eks. gode til at sige, at de savnede vedkommendes synspunkter, fremfor at fokusere på, hvad man har forpligtet sig til, fortæller ungdomskommunaldirektøren. Herudover mener de unge, at der også er plads til at træffe hurtige beslutninger i mindre grupper, og det er vigtigt.

Arbejds- og projektgrupperne fungerer meget forskelligt, fortæller de unge. Og om ad-hoc-modellen er en fordel eller ej, kommer helt an

på projektets karakter. F.eks. fortæller de, at de længe har ønsket sig et ungdomshus i kommunen. Der er således nedsat en gruppe, der arbejder med denne idé. Men tingene går lidt langsomt i kommunen. Når gruppen således er ad hoc organiseret uden faste mødeaftaler, mødes man kun de gange, hvor der er noget helt konkret at mødes om. Det betyder også, at de unges arbejdsindsats måske kunne være større, hvis de holdt møder tiere og mere fast, reflekterer en af de unge.

I forhold til det politiske system vurderer ungdomskommunaldirektøren, at ungdomsbyrådet har en vis pondus. Legitimiteten i forhold til såvel det politiske system som blandt andre unge har tydeligt forandret sig i positiv retning fra det første ungdomsbyråd til det andet. Dette har primært baggrund i, at der til det første ungdomsbyråd som nævnt ikke blev gennemført valg. Uden en sådan demokratisk legitimitet var det svært at skabe politisk gennemslagskraft, konstateres der i slutrapporten.

Det andet ungdomsbyråds legitimitet har bevirket, at de har kunne sætte en række ungdomspolitiske forhold på den politiske og offentlige dagsorden, der enten ikke ville have været rejst eller være blevet rejst med nogle perspektiver, der til tider er gået imod den officielle politiske holdning. Og det har betydet, at de fik etableret en debat om en samlet ungdomspolitik for kommunen. Dette har siden efter rundbordssamtaler med centralt placerede voksne og politikere - ført til ungdomsbyrådets formulering af et ungdomspolitisk oplæg. Der er således sket et skred i ungdomsbyrådets arbejde fra *“de store synlighedsskabende aktiviteter til langt mere traditionelle, politiske sager”*.

4.3 Når unge danner forening

Mange unge har i løbet af ungdomskommuneforsøget dannet forskellige foreninger enten på eget initiativ eller med inspiration fra f.eks. et ungdomsråd eller en koordinator. Langt de fleste foreninger er oprettet af økonomiske og praktiske årsager. De kommunale tilskudsmuligheder bliver større, når unge danner forening fremfor f.eks. at være organiseret i en mere uformel gruppe, og de unge kan via en forening opnå større legitimitet i forhold til det politiske system. Nedenfor følger to eksempler på, hvordan og om hvad unge i løbet af ungdomskommuneforsøget har dannet forening.

4.3.1 Skateklubben

I en kommune har man som et af ungdomskommuneforsøgets projekter haft etablering af en skatehal, som igennem mange år været et formuleret ønske i kommunens skatemiljø. Derfor blev det naturligt at inddrage de unges ønske om et overdækket areal til skate og rulleskøjter i ungdomskommuneforsøget. For at få overblik over de nærmere behov blev der først indkaldt til stormøde, hvor 50 deltagere mødte op tillige med 2 politikere. Efter dette møde blev der nedsat en styregruppe bestående af 5 unge samt en klubmedarbejder og SSP-konsulenten. Pludselig meldte produktionsskolen sig på banen med et tilbud om, at deres nyligt nedlagte kostald kunne bruges til formålet. Mht. til ombygningen skulle finansieringen findes i midler fra ungdomskommuneforsøget. Denne idé tog skaterne til sig. Nu fulgte en tid med istandsættelse og indretning - et arbejde som skaterne selv stod for, og hvor det var tydeligt, at der var tale om fagfolk, fortæller SSP-konsulenten, der samtidig fungerede som ungdomskommunkoordinator for projektet. Den hjælp, de unge fik fra ham, var af ren administrativ karakter, f.eks. brandsikring, forsikring og økonomistyring. Herudover understreger han, at det har været skaterne selv, der har stået for projektet og sat kursen for udviklingen af det, herunder den senere etablering af en klub. Godt et halvt år efter overtagelse af kostalden kunne skatehallen åbne. Gennem hele forløbet har der været en lille gruppe på 4-5 ildsjæle blandt de unge skatere, der har været hovedmændene bag projektet.

Efter åbningen stod skaterne selv for at køre hallen. Et halvt år efter åbningen dannede skaterne en klub, hvor brugerne af hallen kunne melde sig ind og betale et årskontingent. Det var der 65 unge, der valgte at gøre, ligesom nogle klubber og foreninger tegnede et medlemskab. Bestyrelsen i klubben blev valgt på et stormøde - alt gik godt.

Efter sommerferien 2000 var en del af interessen for skatehallen imidlertid dalet, og der var mange, der ikke fornyede deres medlemskab. Derfor valgte klubbens bestyrelse at skære ned i åbningstiderne.

Skatehallen kører stadig under ledelse af skateklubbens bestyrelse, hvor der nu sidder 4 unge samt SSP-konsulenten. Skatehallen har haft

problemer med hærværk. Koordinatoren vurderer på det afholdte arbejds møde, at en del af baggrunden for dette skal søges i det såkaldte generationsskifteproblem. En del af de unge, der var involveret i projektet fra starten, kommer der ikke mere. Et vigtigt arbejde for skateklubben er derfor nu at få integreret nye unge i miljøet *“og få de unge der ikke laver ballade til at komme”*.

I kommunens slutrapport opridses nogle gode råd på baggrund af erfaringerne med projektet: Hvis det er unges egen idé, så lad dem styre projektet. Noget der er svært i praksis for voksne, men meget vigtigt. Lad en voksen gå ind i projektet som troubleshooter. Lad arbejdet foregå i unges tempo og på unges præmisser. Det er f.eks. vigtigt, at de voksnes engagement ikke overskygger unges behov for ‘pusterum’. Forvaltningen skal have is i maven og være risikovillig. Ejerskabet og ansvaret skal hele tiden være og blive hos de unge.

4.3.2 Fra fiasko til succes

I samarbejde med Naturfredningsforeningens ungdomsafdeling udarbejdede denne kommune som en del af ungdomskommuneforsøget et projektforslag om etablering af et selvstående ungdomsforum, der skulle beskæftige sig med agenda 21 problemstillinger. Man lagde samtidig op til, at der skulle etableres en organisatorisk struktur, der skulle sikre en kvalitativ udvikling og kontinuitet i arbejdet. Processen omkring etableringen af forummet var tredelt.

Første fase handlede om via møder med interesserede ungdomsforeninger i kommunen at indkredse, hvad forummet skulle arbejde med, og hvordan det skulle organiseres. Dette dannede udgangspunkt for fase 2, hvor der blev afholdt et fællesmøde, så unge fra de interesserede foreninger kunne møde hinanden og afstemme deres forventninger. På dette møde blev der nedsat en række arbejdsgrupper. Disse skulle arbejde med at konkretisere arbejdsområderne for forummet og arbejde på udkast til vedtægter for foreningen. Endelig skulle de arrangere en miljøkonference, der i fase 3 skulle inddrage en bredere skare af unge.

Der blev dog aldrig en tredje fase, da engagement og deltagerantal faldt. Efter godt fem må-

neder var man nede på så få, at disse besluttede at nedlægge projektet. To grunde til denne umiddelbare fiasko fremhæves af projektlederen. De unge var ikke inddraget i projektopstart- og målformuleringsfasen, og de unge kunne ikke komme hurtigt i gang med et konkret stykke arbejde. De unge, der holdt ved i processen, var kendetegnet ved at være ældre unge med stor organisatorisk og politisk erfaring.

Trods denne negative udgang havde erfaringerne vist, at det var frugtbart at samarbejde på tværs af ungdomsforeningerne i kommunen. Det fik projektlederen til at indkalde til et nyt møde. Her blev de samme ungdomsforeninger inviteret, men nu blev også studenterorganisationerne på de gymnasiale og videregående uddannelser inviteret. Temaet for mødet var noget bredere end oprindeligt - unges levevilkår. Denne ændring i fokus skabte straks større interesse for projektet. På det første møde blev det besluttet, at der skulle oprettes en forening med henblik på koordinering af studenterorganisationernes og ungdomsforeningernes arbejde i kommunen. I løbet af syv møder tilslutter syv af kommunens ungdomsforeninger og seks studenterorganisationer sig. Foreningen er nu etableret med arbejdsgrupper, kontorfaciliteter og er velfungerende.

Konkluderende siger projektlederen, at mens det oprindeligt projekt blev opfattet som kommunens projekt *for* unge, bliver den nuværende forening af de unge opfattet som *deres* forening - et ungdomsforum for varetagelse af unges interesser i kommunen. Afgørende synes det at være, at foreningen er groet nedefra og på de unges præmisser.

4.3.3 På de unges præmisser

Ovenstående repræsenterer to eksempler på unges foreningsdannelse, der adskiller sig både hvad angår temaet for foreningsdannelsen, målgruppe og selve de unge, der danner foreningen. I det første eksempel er foreningen, hvad man kan kalde livstilsorienteret, og går på en specifik interesse hos de unge. I det andet eksempel lykkes det ikke at samle unge om en specifik interesse (miljø). Derimod lykkes det at samle unge omkring et meget overordnet tema omkring unges levevilkår. Hvad angår de unge, der har dannet foreninger, associeres de unge skate-

re ofte med såkaldt foreningsløse unge, mens de unge i andet eksempel i forvejen var organiseret i en ungdoms- eller studenterorganisation. Endelig retter skateklubben sig mod unge, der har samme specifikke interesse som de unge, der har dannet den, mens foreningen i sidste eksempel retter sig mere bredt mod kommunens unge. Samtidig får denne forening mere karakter af netop at (ville) repræsentere alle unge i kommunen. Mens de således adskiller sig på en række punkter, ser der også ud til at være lighedstræk, der dog ikke er tæt knyttet til foreningsdannelsen i sig selv. De gode råd, som koordinatoren giver på baggrund af erfaringerne med skateprojektet som sådan, handler grundlæggende om, hvad det vil sige at tage udgangspunkt i de unge selv og lade tingene foregå på deres præmisser. Samme pointe kan trækkes ud af det andet eksempel. Dette eksempel tydeliggør samtidig, at der kan komme noget positivt ud af at lukke ned for et projekt, der viser sig ude af trit med de unges ønsker eller interesser. På foranledning af de unge blev det netop opgivet at holde liv i den første foreningsdannelse. Via projektlederens initiativ fandt en bredere skare af unge dog sammen og fik herigennem defineret deres behov for at samles i en forening. Fastholdelsen af princippet om at tage udgangspunkt i de unge, og at give plads til at lade tingene vokse 'nedefra', står tydeligt i begge eksempler.

4.4 Når unge beslutter

Erfaringsopsamlingen i forbindelse med ungdomskommuneforsøget har tydeliggjort et varieret billede af mødeformer. Mødeformer skal her bredt forstås som forsøg på at finde og udvikle rammer omkring styrings- og beslutningsprocesser. Der er stor variation i mødeformerne fra projekt til projekt og fra kommune til kommune. Nedenfor gives nogle korte eksempler på voksnes forsøg på at skabe og udvikle måder at holde møder på, der i videst muligt omfang tilgodeser unges indflydelse på og inddragelse i beslutningsprocesserne, og på unges egne forsøg på at finde en struktur for beslutningsprocesserne i ungdomshuse.

4.4.1 En stormødemodel

Mange steder arbejder man med stormøder. Men hvad karakteriserer et stormøde ud over, at det er åbent for alle, og at der ofte kommer mange unge?

I en kommune har man gennem mange år arbejdet med en bestemt stormødemodel i deres klub. Modellen omtales af både unge og voksne meget positivt og er en integreret del af klubbens virksomhed - det er her beslutninger om klubben og ungdomsskolen træffes. Det betyder bl.a., at de fleste af klubbens unge møder frem til stormøderne. Modellen er sågar blevet 'eksporteret' dels til andre kommuner og dels til udlandet.¹⁹

I stormødemodellen udgør medarbejdere og lederen en vigtig drivkraft i hvert mødes udvikling. Således er det medarbejderne, der sørger for forberedelserne f.eks. i form af at stille bordene op i café-stil og sørge for en hyggelig stemning. Rundt om hvert bord sidder en medarbejder samt 10-15 unge. Medarbejderne sikrer, at alle ved bordet kommer til orde og at dialogen foregår på en god og konstruktiv måde.

Klublederen indleder og styrer møderne, dvs. er "tidsstrammer", sørger for ro og orden og motiverer og roser. Stormødet er struktureret i tre faser - 'ris-fase', 'ros-fase' og en 'idé-fase'. På baggrund af de fremkomne ideer til nye aktiviteter og ændringer nedsættes der på stormødet et ungeudvalg, der i samarbejde med en medarbejder planlægger klubbens og ungdomsskolens aktiviteter for de næste 2 måneder. Stormødets 'resultater' diskuteres endvidere med deltagelse af ungeudvalget på et efterfølgende medarbejdermøde.

Vurderingen er, at stormødemodellens fordel er, at den giver unge mulighed for at deltage på forskellige niveauer og lader alle unge komme til orde - også de stille, der kan hjælpes på vej af medarbejderne. Den har desuden indbygget det konkrete, synlige og her-og-nu-orienterede ved, at der tages stilling til de unges ideer og planlægningen af dem samme aften, som de fremkommer.²⁰

¹⁹ 'Eksportvirksomheden' til udlandet har været et projekt i forbindelse med ungdomskommuneforsøget, som nogle unge har været inddraget aktivt i ved sammen med klublederen at foretage rejser og planlægge formidlingen af metoden til andre.

²⁰ Beskrivelsen af stormødemodellen bygger på en beskrivelse i: "Medindflydelse i praksis - klubben som demokratisk øvelsesplads", US-centret, 2000.

4.4.2 For mange regler

Et andet eksempel stammer fra et ungdomshus, hvor der ikke er en voksen daglig leder af huset.²¹ Det er altså de unge selv, der har forsøgt at finde en ramme omkring beslutningsprocesserne i huset. Dette har de gjort ved at operere med faste arbejdsgrupper og en overordnet ansvarsgruppe. Ansvarsgruppen har valgt repræsentanter fra hver arbejdsgruppe samt en formand og en kasserer. De sidstnævnte vælges en gang om året på et stormøde. Gruppen tager sig af koordineringen af arbejdsgruppernes arbejde og de overordnede beslutninger omkring huset, der vedrører alle husets brugere.

De unge fortæller i fokusgruppeinterviewet, hvordan de har erfaret, at de faktisk i starten fik opstillet alt for mange regler og procedurer omkring beslutningsprocesserne. Så mange, at de var ved at drukne i dem. I slutevalueringen påpeger ungdomskoordinatoren ligeledes, at de unge opstillede langt flere regler, end kommunen nogen sinde ville drømme om. Efter godt et år med denne struktur er den dog også ved at blive blødt op. Ungdomshusets formand konkluderer således i evalueringen, at "... husets brugere ... ikke vil puttes i forudbestemte kasser, men selv vil definere de fællesskaber, som de deltager i, og derfor bør vores struktur muligvis revideres i det nye år".

I samme evaluering fortæller formanden, at der efterhånden er opstået mange uformelle grupper i huset, der fungerer uden om de faste arbejdsgrupper. Aktiviteterne i huset godkendes dog stadig af 'ansvarsgruppen'.

4.4.3 Åbne møder

Det sidste eksempel er taget fra et ungdomshus, hvor den daglige leder og økonomisk ansvarlige er en voksen. Beslutninger om, hvad der skal foregå i huset, herunder tildeling af økonomisk støtte til projektgrupperne, foregår dog på husets månedlige møder. Også leder og medarbejdere er underlagt denne beslutningsstruktur, hvilket vil sige, at de ikke må tildele økonomisk støtte til aktiviteter og projekter uden godkendelse på møderne. Det er også her, at projektgrupperne har en forpligtelse til at afrapportere omkring status for deres projekter.

²¹ Ungdomskommunekoordinatoren har dog det endelige ansvar for økonomien.

Mødet er åbent for alle kommunens unge, hvilket i praksis betyder, at det er de unge, der bruger huset jævnligt, der også kommer til møderne. De unge fortæller, at det er her man kommer, hvis man vil have indflydelse, og at det er dem, der møder op, der bestemmer. Det er både rimeligt og naturligt, vurderer de unge. Aktiviteten giver indflydelse! Lederen af huset fortæller, at disse møder foregår lidt mere formelt demokratisk end møderne i projektgrupperne. Med dette mener hun, at der bliver lavet dagsorden og taget referat, alle sikres taletid og projektgrupperne afrapporterer.

Lederen ser en vigtig opgave i at lære de unge, på hvilket grundlag man træffer beslutninger. Hun fortæller, at de unge bl.a. i starten fortrinsvis argumenterede for eller imod en projektidé med udgangspunkt i egne snævre interesser. Et argument for ikke at give støtte til et projekt kunne f.eks. være 'det lyder da kedeligt, det ville jeg aldrig deltage i'. Hun ser en udvikling hos de unge i forhold til, at de nu i højere grad argumenterer og træffer beslutninger på baggrund af projektideens præmisser fremfor egne snævre interesser. Det handler om, at de kan se relevansen af og formålet med et projekt i forhold til projektets målgruppe og ikke i forhold til sig selv.

4.4.4 Der er mange måder at lære demokrati på

De tre eksempler ovenfor tydeliggør - sammen med alle de øvrige eksempler, der er givet i dette afsnit - bredden og variationen i organiserings- og mødeformer for unge. Eksemplerne på at skabe en ramme omkring beslutningsprocesser og -procedurer må siges at repræsentere meget forskellige måder for unges møde med såkaldt demokratiske spilleregler. På hver sin måde bliver eksemplerne af aktørerne vurderet som demokratiske og direkte indflydelsesgivende til de unge.

I stormødemodellen sikres det, at alle kommer til orde, og i første omgang repræsenterer de unge ingen andre end sig selv. I eksemplet med ansvarsgruppen i ungdomshuset er mange beslutninger lagt ud decentralt i arbejdsgrupperne, mens ansvarsgruppen mere kan opfattes som et repræsentativt organ, der netop på denne baggrund kan træffe overordnede beslutninger på vegne af alle brugere i huset. I det sidste ek-

sempel omkring de åbne møder er det fremmødet i sig selv, der giver 'stemmeret'. I princippet repræsenterer de unge her heller ingen andre end sig selv, selv om lederen forsøger at lære de unge at træffe beslutninger på et bredt grundlag. Eksemplerne kan siges at tydeliggøre den bredde, der er i måden at udøve demokrati på, og de forskellige måder forekommer tilsyneladende de unge meningsfulde. Der kan ikke på baggrund af denne evaluering udpeges nogle måder at udøve demokrati på frem for andre.

Derimod kan der gives eksempler på, hvordan unge gør sig erfaringer med forskellige demokratiske praksis'er. Og det er nok også det, der skal i fokus. Således lægges der også op til, at unges organiserings- og mødeformer ikke kan beskrives under ét - der er ikke én måde at give unge indflydelse på og lære dem demokrati. Det er netop unges muligheder for at øve sig, drage egne erfaringer og udvikle organiseringsformer på baggrund heraf, der står centralt. I denne forbindelse ser voksne ud til at have en vigtig rolle i forbindelse med at nuancere og perspektivere de unges erfaringer.

4.5 Når unge ansættes af kommunen

En organiseringsform der har en lidt anden karakter end de øvrige eksempler, drejer sig om, at man i nogle kommuner har valgt at ansætte unge. Det drejer sig f.eks. om ung til ung vejledere og unge ansat i en koordinatorstilling. Nedenstående beskriver nærmere to eksempler, hvor unge på forskellig vis har været ansat til bl.a. at varetage rollen som formidlere mellem kommunens unge og det kommunale system.

4.5.1 Når unge bliver forvaltere

I en kommune har man i forbindelse med ungdomskommuneforsøget oprettet en form for ungdomssekretariat, der kom i stand på initiativ af kommunen. De unge fortæller dog, at dette ikke har betydet, at der var tale om et topstyret projekt. De har fået lov at sætte deres præg på tingene og har haft ret frie tøjler, synes de. Ideen bag dette ungdomssekretariat var, at de unge skulle agere bindeled mellem kommunens unge og forvaltningen. Det var i sekretariatet, at kommunens unge skulle have mulighed for at henvende sig med deres ønsker og spørgsmål.

Derfor fandt man det vigtigt fra kommunens side, at de unge i løbet af de tre første måneder

fik en grundig indføring i, hvordan kommunens forvaltninger og institutioner fungerer og hænger sammen. Desuden fik de kurser i sådan noget som etik og moral, tavshedspligt og *“alle de ting man skal lære, når man skal have med andre mennesker at gøre”*. De lærte også lidt om ung-til-ung-vejledning. Udover oplæringen er de unge også blevet lønnet for alle mødeaktiviteter. Dog mener de unge, at det ikke har drejet sig om et normalt fritidsjob, men at de også har ydet en stor frivillig indsats. En indsats, der ikke havde haft samme omfang, hvis ikke de havde været lønnet. Lønnen har betydet, at de har følt sig forpligtet, og det har været godt.

Oplæringen har (selvfølgelig) betydet noget for, hvad de unge har lært. De har fået en øget viden om kommunens unge-tilbud og et solidt indblik i, hvordan et forvaltningsmæssigt system fungerer. Det har også betydet noget for deres selvopfattelse: *“Selvom vi er unge, er vi lidt mere officielle end de andre unge”*, udtrykker én af de unge. Endelig har det betydet noget for den måde, de har forholdt sig til andre unge og deres ideer på. De unge fortæller, at de alle i starten var meget entusiastiske, men at det var svært at vække samme begejstring hos venner og andre unge. Efterrationaliserende siger én af dem: *“Vi var lidt grønne, lidt røde og lidt naive”*. De unge kunne i starten ikke forstå, hvorfor de ikke i et snuptag kunne lave et ungdomshus. Men de oplevede og lærte, at det tager tid - *“det tager rigtig lang tid, og det er dødsvært at vænne sig til ... Men man bliver hærdet, man bliver en af dem [embedsmænd] og det er frygteligt”*, siger én af de unge (med et smil). En anden fortsætter: *“Man bliver bare sådan, og det er lidt frustrerende, når det går op for en, hvor firkantet man er blevet.”*

De unge fortæller om flere episoder med nystartede unge i ungdomssekretariatet, der havde det ligesom de selv havde, da de startede. Men eftersom de var blevet ‘en af dem’, fandt de sig selv i situationer, hvor de måtte lægge låg på andre unges ideer. En af de unge fortæller en historie om en nystartet fyr, der *“virkelig var en ildsjæl”*. Han havde en idé om, at der skulle være unge tilstede på alle byrådsmøder. *“Der måtte vi så være de kedelige og sige glem det”*.

Meget tyder på, at oplæringen og måden at organisere sekretariatet på har medført, at de unge kom til at varetage en funktion som ‘ungeforvaltere’ i forhold til andre unge, og det var denne rolle, der blev dominerende i deres selvforståelse. Dette forhold medførte bl.a. nogle ubehagelige konflikter med andre unge i kommunen. Disse unge mente, at konceptet var betænkeligt, da de så de unge i sekretariatet som ‘forvaltningens håndlangere’. De unge i sekretariatet var blevet en del af forvaltningen mere end en del af kommunens unge. De unge i sekretariatet fortæller, at der i forbindelse med en åben evaluering af sekretariatet heldigvis blev redet flere tråde ud i denne konflikt.

4.5.2 Når unge er unge med de unge²²

I en anden kommune udgjorde etableringen af et ungdomssekretariat et hovedelement i ungdomskommuneforsøget. Ligesom i historien ovenfor valgte man i kommunen at ansætte nogle unge. Her blev to unge projektpiloter ansat med henblik på at udvikle et ungdomskulturelt miljø. De to projektmagere blev derfor ansat primært på baggrund af deres evne til at skabe kulturelle projekter og deres erfaring med projektarbejdsformen. Ideen bag var, at disse to unge skulle agere rollemodeller for de af kommunens øvrige unge, der havde lyst til at begive sig ind i projektverdenen. Men der lå også en ledelsesmæssig strategi bag, nemlig at ophæve det traditionelle hierarki og skabe en mere flad struktur, hvor forvaltningens administration og ledelse lå på niveau med projektpiloterne og relationen til de unge brugere af sekretariatet. Projektpiloterne fik dermed rollen også at agere bindeled mellem kommunens unge og forvaltningen. Den politiske styring blev lagt decentralt i forvaltningen, og i praksis i den daglige ledelse af ungdomssekretariatet, bl.a. via ungdomspuljen, som de unge bestyrede. Formålet har været at skabe rammerne for udviklingen af en selvforvaltende ungdom i kommunen. Ungdomssekretariatet beskrives i en status fra 1998 som denne kommunes svar på et ungdomsråd. Intentionen var at sikre unges interesse ved at gøre forpligtelsen mindre - ingen krav om repræsentation og udvalgspraksis. Un-

²² Nedenstående historie bygger overvejende på: “Projekt Ungdomssekretariat - en evaluering af ungdomskommuneforsøget i Hillerød Kommune. Strande, Mogensen og Simonsen, CeFU 2000.

ges engagement skulle gøres personligt og projektbaseret.

Projektpiloternes fortolkning af ung til ung metoden har været, at den lægger op til, at de skal

engagere sig på et personligt niveau med brugerne. Herudover fortæller projektpiloterne, at de har anset projekthjælpen for at være deres væsentligste opgave. Som baggrund herfor har de lagt vægt på at skabe et socialt miljø omkring det at lave projekter.

Måden disse unge har været ansat på har betydet, at de på en og samme tid var ansat til at varetage en social funktion, dvs. være socialt integrerende og på de unges side, samtidig med at de var ansat til at varetage en forvalter til ung relation, dvs. varetage og leve op til kommunale interesser og opgaver. På den ene side skulle de skabe et autonomt projektmiljø sammen med andre unge. På den anden side skulle de adlyde regler og normer i den organisation, som de var ansat i - kommunen. Her stødte de ind i de krav og begrænsninger, der ligger i at være en del af en kommunal institution. Dette har tilsyneladende medført situationer, hvor de med vægten lagt på den sociale ung til ung dimension er kommet i opposition til kommunen.

Satsningen på ung til ung metoden har baggrund i forvaltningens selvforvaltningspraksis. Dette har dog betydet, at projektpiloterne til tider har været isolerede i forvaltningens organisation. Der har åbenbart ikke været det fornødne netværk til at sikre en kontinuerlig feedback til projektpiloterne om deres praksis. Samtidig har deres ønsker om pædagogisk og organisatorisk/forvaltningsmæssig supervision ikke været efterkommet, hvilket har medført frustrationer hos projektpiloterne. Det har således været svært for projektpiloterne at finde deres plads i forvaltningens organisation og hierarki, samtidig med at de skulle være unge med de unge. Herudover anfører projektpiloterne, at de selv tildels først skulle til at lære at agere i det kommunale system. De havde derfor svært ved at give sådanne erfaringer videre til andre unge.

4.5.3 Mellem ungdom og forvaltning

De to historier ovenfor viser et billede af to forskellige måder, hvorpå unge har været ansat til

at varetage en formidlerrolle mellem unge og forvaltningen. I begge historier støder man ind i konflikter. I den første kommune befinder de unge sig tilsyneladende godt i deres 'forvalterrolle', men kommer i konflikt med andre unge i kommunen. I den anden kommune befinder de unge sig godt i deres venskabelige projektmanagerrolle. Her opstår der imidlertid en konflikt i forhold til kommunen.

Konflikterne kan ses som et udtryk for det spændingsfelt, som unge ansatte skal bevæge sig i - et spændingsfelt, der bl.a. har baggrund i, at der kan være forskellige interesser på spil og uoverensstemmelse omkring f.eks. kompetencefordelingen mellem forvaltningen og en ungdomsgruppe. Dette betyder, at de unge bliver fanget mellem to hensyn, hvor unge i ovenstående historier kan siges (sat på spidsen) at vælge hver sin. I den første kommune synes de unge at realisere deres formidlerrolle under primær hensyntagen til forvaltningen, mens de unge i den anden kommune realiserer deres formidlerrolle under primær hensyntagen til de øvrige unge i sekretariatet.

Dette kan have baggrund i de forestillinger, der før de unges ansættelser har ligget i kommunen omkring de unges formidlerrolle. I den første kommune lægges der vægt på, at de unge udstyres med viden om forvaltningsmæssige forhold og får en forståelse for, hvordan et kommunalt system fungerer, mens de unge tilsyneladende ikke udstyres med viden om projektarbejde. I den anden kommune lægges der vægt på etableringen af et projektmiljø ved at ansætte unge, der i forvejen har kompetencer inden for dette område. Her udstyres de unge tilsyneladende ikke med viden om, hvordan det kommunale system er organiseret og fungerer.

De to historier synliggør på hver sin måde nogle væsentlige problematikker omkring at ansætte unge til at varetage en funktion som formidlere mellem unge og system. I forhold til andre kommuners ønsker om at arbejde med unge-ansættelser kan problematikkerne i deres skarpt optrukne form danne et væsentligt udgangspunkt for diskussion og afklaring af, hvilket indhold og hvilken rolle en sådan ungdomsansættelse skal have.

5. Sammenfatning

Dette kapitel handler om indholdet af de mange aktiviteter og projekter, der har været i gang i løbet af ungdomskommuneforsøget samt de unges deltagelse og måder at organisere sig på. Hvor første del af kapitlet giver et samlet overblik over aktivitetstyper, fokuserer anden del på at beskrive nogle eksempler på unges forskellige måder at organisere sig og mødes på.

De forskellige typer af projekter og aktiviteter er kategoriseret ud fra deres indhold, hvilket gør det muligt at pege på nogle tendenser i den tilgang, kommunerne har haft til at omsætte de politiske målsætninger til konkrete handlinger. Der er identificeret seks forskellige områder som aktiviteterne samler sig omkring:

Organisatoriske og fysisk ramme- skabende aktiviteter

Samlet set er der registreret flest aktiviteter inden for denne aktivitetstype med 34% af det samlede antal aktiviteter. Inden for denne kategori er primært grupperet uddannelser eller kursusvirksomhed, puljer til unges egne projekter samt fysiske rammer for de unges aktiviteter og udfoldelsesmuligheder. De aktiviteter, der har skabt mest synergieffekt med hensyn til unges deltagelse og som flest kommuner har arbejdet med, er karakteriseret ved at være fysiske rammer så som ungdomshuse, ungdomssekretariater, men også puljer til unges egne projekter vurderes af nøglepersoner at have bidraget væsentligt til mange unges deltagelse.

Parlamentariske og demokratiske aktiviteter

Denne kategori udgør 24% af de samlede aktiviteter. Her finder vi aktiviteter, der centrerer sig omkring dannelsen af ungdomsorganer som ungdomsråd, ungdomsbyråd, ungdomsborgerrepræsentation samt styrkelse af elevrådene. Målet har været både at skabe mulighed for reel indflydelse og ansvar og samtidig sikre unges kendskab til demokratiske rettigheder, muligheder og pligter. Flere kommuner påpeger i deres afrapporteringer, at det har været svært at få de unge til at gå ind i rådsarbejdet, og at de unge, der deltog, ikke har haft tilfredsstillende opbakning blandt kommunens øvrige unge.

Kultur- og livsstilsaktiviteter

Denne gruppe af aktiviteter tegner sig for 20% af aktivitetsmængden. Aktiviteterne består af enkeltstående arrangementer med et kulturelt tilsnit så som musikarrangementer, caféarrangementer og foredrag. Disse tiltrækker i sagens natur mange unge. Aktiviteter i denne kategori foregår mere eller mindre inden for rammerne af unges egne miljøer. Her er også registreret aktiviteter, som retter sig mod en bestemt ungdomsgruppe og som oftest tillægges en bestemt livsstil, f.eks. rollespil og graffiti. Endelig er der aktiviteter som teater, filmklubber og aktiviteter, der har med kunst at gøre.

Kommunikations- og medieaktiviteter

Aktiviteterne her udgør 14% af samtlige aktiviteter. Her er grupperet aktiviteter, som har karakter af massekommunikation i form af blade, hjemmesider og radio. Det er forskellige fora, der er kendetegnet ved, at et mindre antal unge formidler forskellige emner til de mange andre unge. Endvidere har mange unge været involveret i forskellige former for ung-til-ung vejledning.

Forebyggelsesaktiviteter

Forebyggelsesaktiviteterne udgør kun 8% af den samlede mængde aktiviteter. De har ofte karakter af at være organisatorisk og ramme-
skabende, men retter sig målgruppemæssigt mod en mindre gruppe unge med særlige forhold. En del aktiviteter er voksenstyrede eller handler direkte om etablering af et voksent beredskab. Dog er der også eksempler på aktiviteter, hvor unge deltager som 'aktive', f.eks. i form af selvhjælpsgrupper. Aktiviteter som kampagner eller videoproduktioner med et forebyggende sigte findes tillige i denne kategori.

Andre aktiviteter

Disse udgør 2% af det samlede aktivitetsantal og repræsenterer aktiviteter, som har været svært at indplacere under de øvrige kategorier.

Når det drejer sig om omfanget og arten af de unges deltagelse, er der meget stor variation i kommunernes vurderinger af, hvor mange unge der har været i berøring med aktiviteter og projekter i ungdomskommuneforsøget. I nogle kommuner mener man, at alle unge i målgruppen har været i berøring med ungdomskommuneforsøget. Denne vurdering har fortrinsvis

baggrund i, at man her har haft aviser, blade og lignende, der har været tilgængelige for alle unge i kommunen. I andre kommuner er man mere forbeholdne og vurderer, at halvdelen af de unge eller mindre har været i berøring med ungdomskommuneforsøget. Endelig er der enkelte kommuner, der slet ikke ville eller så sig i stand til at komme med en sådan vurdering. Overordnet kan det konstateres, at der er så store lokale variationer, ligesom der er store variationer i forhold til vurderingen af unges deltagelse i de enkelte projekter, at det ikke er muligt at lave en samlet konklusion.

Bl.a. af denne grund fokuseres der i anden del af kapitlet på at beskrive forskellige måder, som de unge deltager på. Dette kommer til udtryk gennem en beskrivelse af forskellige organiserings- og mødeformer. De fremhævede eksempler på ungdomsråd og ungdomshuse viser en spredning i organiseringsmåden, der går fra en meget åben og flad struktur uden valgte unge til en mere struktureret organisering, der i sin form minder om et almindeligt byråd. Der er eksempler på unges foreningsdannelser, der også i deres karakter og deres formål er meget forskellige. Pointen er dog, at det at danne forening i nogle tilfælde har forekommet unge meningsfuldt - foreningerne er blevet dannet på unges eget initiativ.

Med flere eksempler præsenteres et billede af nogle af de forskellige mødeformer, som har været afprøvet i ungdomskommuneforsøget. Overordnet repræsenterer de forskellige mødeformer unges forskellige forsøg på at etablere beslutningsprocedurer og lave styring f.eks. af et ungdomshus. Der er ikke én måde at lære demokrati på, men gennem bl.a. de forskellige mødeformer gør de unge sig erfaringer med forskellige demokratiske praksis'er

To eksempler på ansættelse af unge til at varetage en formidlende rolle mellem unge og det kommunale system tydeliggør, at unge i en sådan funktion kan blive fanget i en spænding mellem at varetage unges interesser - være unge med de unge, eller varetage kommunens interesser - at være unge forvaltere.

F. Unges erfaringer, udbytte og læring

Hvad har de unge fået ud af at være deltagere i ungdomskommuneforsøget? Hvilken viden har de tilegnet sig og hvilke erfaringer har de gjort sig? Hvad har det betydet for deres holdninger til f.eks. ungdomspolitik? Og hvilke gode råd giver de på baggrund af deres erfaringer? Sådanne spørgsmål danner udgangspunkt for dette kapitel, hvor vi særskilt fokuserer på unges erfaringer, udbytte og læring i forbindelse med deres deltagelse i ungdomskommuneforsøget. Som nævnt i metodebilaget er 120 unge på tværs af kommunerne blevet interviewet i forbindelse med et gennemført fokusgruppeinterview i hver kommune. Tillige har de unge udfyldt to spørgeskemaer, hvoraf ét er relevant i denne sammenhæng. Spørgeskema og fokusgruppeinterview udgør dermed det samlede materiale, som dette afsnit bygger på.²³

I den første del af kapitlet tegnes der et billede af de unges vurdering af deres udbytte, dels udtrykt i nogle konkrete kompetencer og dels i form af interesse- og holdningsændringer. I anden del nuanceres dette billede ved at lægge vægt på, dels hvad de unge selv har fortalt, dels deres erfaringer, som bl.a. kommer til udtryk i deres 'gode råd til andre'.

1. Unges udbytte

De unge er som nævnt blevet bedt om at udfylde et spørgeskema, der handlede om deres udbytte af ungdomskommuneforsøget. Her blev de bl.a. bedt om at svare på, hvad de var blevet bedre til ved at være med i projekterne. De blev bedt om at vurdere dette via en række afkrydsningsmuligheder, hvilket fremgår af tabel F1.

De former for udbytte, som flest unge har markeret, er: at lytte til andre, at tage ordet i forsamlinger og at formulere sig. Omkring halvdelen af de unge mener, at de har fået udbytter som: at snakke med andre unge, der er anderledes end dem selv, at tackle at det ikke altid går, som de synes, det skal samt at organisere projekter og aktiviteter.

At skrive læserbreve vælges kun af 14% af de unge.

Tabel F1: Unges udbytte: Hvad er du blevet bedre til?

Lave dagsordener	25%
Tage referat	19%
Arbejde med budgetter	21%
Skrive læserbreve	14%
At tage ordet i forsamlinger	67%
At lede møder	33%
At diskutere og forhandle med politikere og embedsmænd	36%
At formulere sig	64%
At snakke/være sammen med unge, der er anderledes end dig selv	51%
Lytte til andre	70%
Lade andre komme til orde	34%
Tackle at det ikke altid går, som du synes det skal	52%
Organisere projekter og aktiviteter	52%
Lave plakater og flyers	27%

I de fleste kommuner har unges egne projekter og aktiviteter stået centralt. 52% af de unge mener, de er blevet bedre til at organisere projekter og aktiviteter. Det er dog væsentligt at huske på, at en del af de andre udbytter kan være en integreret del af det at lave projekter, som f.eks. at formulere sig, at tage ordet i forsamlinger, at lytte til andre, at lave plakater og flyers, at tage referat osv. De unge der mener, at de er blevet bedre til at organisere projekter og aktiviteter, kan formodes at have været involveret som såkaldt aktiv i projekter og aktiviteter i modsætning til en mere perifer deltagelse som bruger. (Se også kapitel E3).

²³ Se endvidere bilag 1.

Ovenstående mulige udbytter af ungdomskommuneforsøget kan kategoriseres i nogle overordnede grupper af udbytter.

En gruppe af udbytter har med *skriftlighed* at gøre (lave dagsordener, tage referat, arbejde med budgetter, skrive læserbreve). Denne gruppe kan tillige siges at være karakteriseret ved, at de unge i udøvelsen af dem (når de bliver en aktivitet) kan have en mere tilbagetrukket rolle. Samtidig er det disse udbytter, der kan karakteriseres som værende mere organiserende og strukturerende.²⁴

For denne gruppe af udbytter er det markant, at under 1/4 af de unge afkrydser, at de er blevet bedre til dette. En af grundene skal ganske givet søges i, at det i mange kommuner har været voksne (koordinatorer, projektledere, medarbejdere), der har taget sig af disse aktiviteter. Flere af de unge, der har været involveret i ungdomshuse og/eller ungdomsråd, påpeger i fokusgruppeinterviewene, at de finder det vigtigt, at der er såkaldt voksne tilstede, der tager sig af disse aktiviteter. Aktiviteter som af de unge ofte karakteriseres som mere kedelige og formelle. Men det kan også hænge sammen med, at unge i flere kommuner helt har fravalgt de mere formelle og traditionelle dele af en demokratisk praksis, så som dagsordener og referater.

Inden for gruppen af udbytter, der er mere *mundtligt* orienteret (at tage ordet i forsamlinger, at formulere sig, at lede møder og at diskutere med politikere og embedsmænd), er der langt flere der vurderer, at de har fået et udbytte. Denne gruppe af udbytter kan endvidere karakteriseres ved, at de unge ved at udøve/handle disse udbytter i et vist omfang skal iscenesætte sig selv i et større forum. De er lidt populært sagt 'på'. Dette står i modsætning til de mere skriftlige orienterede udbytter, hvor de unge som nævnt kan have en mere tilbagetrukket rolle. Mellem 1/3 og 2/3 af de unge har sat kryds inden for denne gruppe af udbytter. Det er dog værd at bemærke, at det 'at tage ordet i forsamlinger' samt den mere generelle 'at formulere sig' er der flest unge, der sætter kryds ved (omkring 2/3). Det kan hænge sammen med, at aktiviteter, der retter sig mod at diskutere

re/forhandle med politikere og lede møder ikke i lige så stort omfang som andre aktiviteter, tiltrækker unge. Ofte fordres der en anderledes sprogbrug og en mere formel tone end unge måske benytter til hverdag. I en kommune har politikere f.eks. bedt de unge om at bruge 'et pænt sprog', når de udtaler sig, og f.eks. sige 'øl' i stedet for 'bajer'. Men det kan selvfølgelig også hænge sammen med, at det ikke er alle kommuner, der har haft projekter og aktiviteter, hvor de unge har skullet indgå i forhandlinger/diskussioner med politikere og embedsmænd eller lede møder.

For at finde ud af om der er en sammenhæng mellem, hvad de unge har deltaget i og deres vurdering af, at de har fået udbytte i form af mødeledelse eller 'forhandlingskompetence', har vi kigget på hvilken form for aktivitet disse unge har deltaget i. Hvis vi kigger på de unge, der har sat kryds i den ene eller begge disse udbytter, viser der sig en helt klar tendens. De unge, der mener, de er blevet bedre til at diskutere/forhandle med politikere og embedsmænd og/eller lede møder, har stort set alle deltaget i forskellige former for ungdomsråd (i enkelte tilfælde ungdomshuse/sekretariater). Kun ganske få unge, der har været med i andre typer af projekter, angiver, at de har fået disse former for udbytte. Og her gælder det, at de fortrinsvis sætter kryds i det at lede møder fremfor begge steder. Man kan formode, at de unge, der vurderer, at de har fået disse udbytter, fortrinsvis er orienterede mod også at søge en mere formel politisk indflydelse. I nogle sammenhænge opererer man med en opdeling af unge, der er orienterede mod politisk baserede fællesskaber, og unge, der er orienterede mod de aktivitetsbaserede fællesskaber.²⁵

I denne sammenhæng må det dog påpeges, at stort set alle de unge, der har fået udbytte i form af at blive bedre til at diskutere/forhandle med politikere eller at lede møder, også angiver, at de er blevet bedre til at organisere projekter og aktiviteter. Dette hænger sandsynligvis sammen

²⁴ Det 'at lede møder', som er kategoriseret i mundtlige udbytter, kan dog også karakteriseres ved at være strukturerende.

²⁵ Se f.eks. "Hvidovre Kommunes Ungdomskommune-projekt - afsluttende evalueringsrapport", 2001, eller Thomas Bach: "Ung kommunalpolitik - den lokale udfordring. I: Bykilde" (red.) 2000.

med, at langt de fleste former for ungdomsråd også 'bedriver' projektvirksomhed.

Endelig kan man samle en gruppe af udbytter, der er orienteret omkring *kommunikation* og hvad man kan kalde *empati*. Det drejer sig om udbytterne: at snakke med andre, der er anderledes end dig selv, at lytte til andre, at lade andre komme til orde, og at tackle at det ikke altid går, som du synes det skal. Det empatiske element kommer ind i forbindelse med evnen til indlevelse i andre menneskers liv og vilkår. Det handler om, at det selv-iscenesættende er trådt i baggrunden til fordel for en balancegang mellem at trække sig selv tilbage i lyttende (og indlevende) rolle, men stadig være en aktiv medspiller i kommunikationen. Samtidig kan man sige, at udbytterne i denne gruppe repræsenterer gængse normer for 'den gode dialog' eller godt samvær. Noget de unge måske gerne vil vise, de er gode til - i kontrast til tidens fremherskende beskrivelser af unge som individualistiske og lettere egocentriske. Der er dog ikke noget, der tyder på, at de unge inden for denne gruppe har svaret mere i overensstemmelse med deres ønsker end deres almindelige vurdering i forhold til de øvrige grupper af udbytter. Mellem 50 - 70% vurderer, at de er blevet bedre til noget indenfor denne gruppe af udbytter. Bemærkelsesværdigt kan det måske være, at 'at lade andre komme til orde' stikker lidt ud i denne sammenhæng (34%). Vi vælger dog her at betragte den som en variant af 'at lytte til andre'.

En stor del af de unge har altså fået et udbytte inden for denne gruppe. Hvis vi ser på, hvilke projekter og aktiviteter disse unge har været med i, er det (selvfølgelig) karakteristisk, at ung til ung-vejlederne melder ind på disse udbytter. Ellers gælder det, at der er en bred fordeling af projektyper, som disse unge deltager i.

2. Unge og politik

For langt de fleste af de interviewede unge gælder det, at deres deltagelse i ungdomskommuneforsøget har betydet, at deres interesse for ungdomspolitik, forstået bredt som aktiviteter for unge, er vokset.

Hvis vi sammenligner med deres vurdering af deres interesse for ungdomspolitik før forsøget, var der ca. 1/4 af de unge, der mente, de havde en stor interesse for ungdomspolitik, mens de

øvrige unge angiver at have haft en lille eller mellemstor interesse for ungdomspolitik.

Billedet gentager sig, når de unge spørges om, hvad deres deltagelse har betydet for deres interesse for politik i almindelig forstand. Her havde en overvejende del af de unge en lille eller mellemstor interesse for politik før forsøget. Efter forsøget vurderer en tilsvarende stor gruppe, at deres interesse for politik er vokset.

Når den generelle interesse for politik og ungdomspolitik således ser ud til være steget, kan det ses afspejlet også i de unges meninger om politikere. Man kan nemlig se en tendens til, at de får en mere eksplicit holdning til politikere. Før de gik ind i forsøget er det således omkring halvdelen, der vurderer, at de hverken havde en positiv eller negativ opfattelse af politikere. En forbløffende lille del af de unge angiver, at de havde en positiv opfattelse af politikere før forsøget (8 ud af 80). En lidt større del havde en negativ opfattelse (20)

Dette billede ændrer sig, når de unge spørges om, hvorvidt deltagelsen i ungdomskommuneforsøgets aktiviteter har ændret deres mening om politikere i positiv, negativ eller uændret retning. Her ses nemlig en generel bevægelse i de unges holdninger fra overvejende at være 'neutral' til langt flere nu tager stilling i positiv eller negativ retning. Omkring 1/3 fortsætter med en uændret holdning, lidt under 1/3 har ændret mening i positiv, mens lidt mere end 1/3 har ændret mening i negativ retning.

Det er interessant at se på, om de unges holdningsændring er et generelt træk på tværs af kommunerne, eller om det var særligt udpræget i nogle kommuner. Endvidere har vi set på om den overvejende positive henholdsvis negative ændring gjorde sig specielt gældende for unge i bestemte kommuner. Det viser sig, at der kan identificeres tre grupperinger blandt de 17 kommuner.

En overvejende *negativ holdningsændring* til politikere er specielt markant for fem kommuner. Her gælder det enten, at unge allerede inden ungdomskommuneforsøget havde en negativ mening om politikere, og at de mener, at deltagelsen i ungdomskommuneforsøget har betydet en uændret holdning - enkelte har æn-

dret mening i yderligere negativ retning. Eller det gælder, at de unge før ungdomskommuneforsøget vurderer deres mening om politikere som enten negativ eller 'neutral', og hvor de vurderer at deltagelsen i ungdomskommuneforsøget har ændret deres mening om politikere i negativ retning.

Grundene til dette kan være mange, men to overordnede forhold træder frem på tværs af de fem kommuner. Det ene handler om tidsperspektivet, mens det andet i sammenhæng hermed handler om uoverensstemmelser mellem unge og politikere. Med hensyn til tidsperspektivet kan en overvejende negativ holdning til politikere have baggrund i nogle lange og opslidende processer omkring realiseringen af de unges ønsker, f.eks. at få et ungdomshus eller at få politikere til at respektere og bruge en form for ungdomsråd. Dette er som nævnt tæt sammenhængende med det andet forhold angående uoverensstemmelser, fordi processerne kan blive lange i forbindelse med uoverensstemmelser mellem unges ønsker og vurderinger og politikeres vurderinger. Et forhold der ofte først bliver de unge bekendt et stykke henne i processen omkring en given aktivitet/projekt. Meget tyder på, at der i disse tilfælde ikke har været en ordentlig og klar kommunikation mellem ungegruppen og politikergruppen. (Se boks A og boks B)

En overvejende *positiv holdningsændring* til politikerne er specielt markant i tre kommuner. Her gælder det enten, at unge før ungdomskommuneforsøget havde en neutral eller positiv holdning til politikere, og hvor deres deltagelse i ungdomskommuneforsøget overvejende har betydet en ændring i positiv retning. Eller det gælder, at de unge i forvejen havde en positiv holdning til politikere, og at ungdomskommuneforsøget ikke har ændret på denne.

En overvejende positiv holdning til politikerne i disse tre kommuner synes at have baggrund i, at kommunikationen mellem unge og politikere netop har haft en form, der har bibragt begge grupper forståelse og respekt for hinanden. Et fremtrædende forhold i den sammenhæng er tilsyneladende, at politikerne kommer til de unge, fremfor at unge skal komme til politikerne. Der er også eksempler på, at politikerne selv har været en aktiv del af gennemførelsen af en akti-

vetit i samarbejde med unge. (Se boks C næste side)

For de sidste ni kommuner gælder det, at der ikke er en entydig tendens i de unges mening om politikere. Før ungdomskommuneforsøget fordeler *de unge sig ligeligt mellem positive, negative og neutrale meninger* om politikerne.

A

I en kommune, hvor de unge har en overvejende negativ holdning til politikere, gav de i fokusgruppeinterviewet en række anbefalinger til politikere:

Lad være at tale fagsprog

Rens ud i de ord I bruger

Gør diskussioner og emner jordnære

Tro på unge og giv dem tillid

Sørg for ildsjæle i spidsen for ungeprojekter

Inddrag unge allerede i idéfasen

Sørg for at tage utraditionelle (ikke politisk orienterede) unge med

Ta' chancen og giv de unge indflydelse og ansvar

B

I en kommune fortæller de unge, at der har været en række hændelser, der har betydet, at de i løbet af ungdomskommuneforsøget har fået en overvejende negativ holdning til politikere. Det startede ellers så godt, fortæller de unge. For at få deres ungdomsråd op at stå afholdt de et rollespil, der var en stor succes. Arbejdet med at etablere et ungdomsråd var ellers gået rimelig træt, men i forbindelse med rollespillet blev 21 unges interesse vakt. Politikernes reaktion på denne succes var benovelse og glæde, fortæller de unge i et interview. En af de unge siger, at de unge virkelig følte, at de havde politikernes tillid. En følelse, der altså senere blev ændret voldsomt. De unge fortæller, at én af hændelserne, der bidrog til dette, var en uoverensstemmelse mellem politikernes opfattelse af koordinators rolle som værende for styrende og igangsættende - 'de unge skal selv', lød det - og de unges opfattelse af koordinator og hans måde at være på som uundværlig for deres ungdomshus. Fra de unge lød det - han sætter de ting i gang, der skal i gang, ellers sker der ikke noget i huset.

En anden hændelse var, at ungdomshusets projektpulje efter forsøgets afslutning blev besluttet beskåret til det halve. Grundet denne ned-

skæring forsøgte de unge at skaffe penge til huset af andre veje. I starten af ungdomskommuneforsøget havde de i ungdomshuset indkøbt radioudstyr til et radioprojekt. Dette projekt var imidlertid blevet nedlagt pga. ringe tilslutning. De unge ønskede derfor at sælge udstyret. Det måtte de imidlertid ikke for kommunen, da denne mente at være ejer af udstyret. Kommunen ønskede i stedet at forære udstyret væk, mens de unge mente, at de kunne få 40.000 kr. for det. Da kommunens planer blev kendt af de unge, ønskede de selv at beholde udstyret til evt. senere brug. Det fik de dog ikke lov til. De unge vurderer, at politikerne nok ønskede sig et ungdomsråd, men ikke havde fået, hvad de havde forestillet sig.

Og billedet ser ligesådan ud i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt ungdomskommuneforsøget har ændret deres mening om politikere. Her skal det dog bemærkes, at der godt for den enkelte unge kan være sket en ændring i holdningen til politikerne, men på et generelt plan ændrer sådanne individuelle forandringer ikke billedet.

C
I et fokusgruppeinterview sætter de unge i en kommune ord på, hvad den positive holdningsændring til politikere nærmere går ud på. De unge vurderer, at politikerne i kommunen har stor respekt for dem. De lytter til de unge, og de vil meget gerne tale med de unge. Når der afholdes borgermøder, spørger politikerne de unge direkte. *“Vi blev overraskede over at politikerne gider gøre noget, og vi har fået respekt for dem, fordi vi har fået indsigt i, hvordan de arbejder”*, siger én af de unge. Dette billede gentager sig, når snakken falder på forvaltningen. En af de unge fortæller, at opfattelsen tidligere var, at rådhusfolkene var støvede og “angreb” folk, når de kom på rådhuset. Det tog lang tid at få noget besluttet. *“Men efter vi har lært hinanden at kende, så har vi fået opbakning og de støtter os, når vi kommer til borgermøderne”*. Noget af det, der har bidraget til denne øgede gensidige respekt og forståelse, er tilsyneladende en undersøgelse om unges levevilkår, der med deltagelse af unge i planlægning

gen blev gennemført i kommunen. De unge fortæller, at det var første gang, man spurgte unge på en saglig måde om, hvordan det er at være ung i kommunen. Resultaterne blev formidlet på helt nye måder med f.eks. postkort og plakater. Det gav vægt både i ungdoms- og politikerkredse og i den brede offentlighed på en måde, der ikke før var set i bybilledet. Unge blev sat på den offentlige dagsorden. De unge mener, at undersøgelsen var lavet så professionelt, at den kunne udgøre et grundlag for en kvalificeret debat og stillingtagen på alle niveauer - ikke mindst det politiske. Rapporten og dens konklusioner kom til at fungere som en løftestang for, at unge blev inviteret med i en offentlig debat om unges levevilkår i kommunen og om udviklingen af en ansvarlig ungdomspolitik, der byggede på facts i stedet for fordomme. De unge fortæller, at politikerne begyndte at komme ud og møde de unge. Bl.a. kom de ned i ungdomssekretariatet - *“det havde de aldrig gjort før”*.

Koordinatoren fortæller, at undersøgelsen har været et vigtigt grundlag for formuleringen af den ungdomspolitik, der netop er blevet vedtaget i kommunen.

For at gøde jorden for at de unges sekretariat kunne fortsætte efter forsøgsperioden har de unge også inviteret politikere til debatcafé om sekretariatet. Det blev taget meget alvorligt fra politisk side, vurderer koordinatoren. Og ‘missionen’ lykkedes. Sekretariatet eksisterer stadig, men dog på nedsat blus i forhold til forsøgsperioden.

Endelig skal det nævnes, at der i spørgeskemaerne fra flere unge er tilføjet kommentarer om, at de ikke kan svare entydigt på disse spørgsmål, da deres holdning til politikere ikke kan generaliseres, men er personafhængig. Derfor bliver deres svar omkring, hvorvidt ungdomskommuneforsøget har betydet en ændring i deres holdning til politikere et ‘både - og’. Gennem deres møder med og oplevelser af politikere, finder de unge, at der er visse politikere, der er positive at have kontakt med. De unge føler her, de møder forståelse og opbakning omkring deres ideer. Hos andre politikere føler de unge, at de bliver mødt af en mur af modstand mod deres ideer. Det betyder selvfølgelig at mødet af de unge opleves meget negativt.

3. Unges vurdering af deres indflydelsesmuligheder

Ungdomspolitik og ungdomskommuneforsøg handler jo som bekendt om unges indflydelsesmuligheder. Hvordan unge vurderer og oplever deres indflydelsesmuligheder og -former kan hænge sammen med deres viden om, hvilke indflydelsesmuligheder der er i kommunen, hvor synlige indflydelsesmulighederne er for unge, samt hvilken form for adgang unge har til såvel informationer om som selve indflydelsesmulighederne.

De unge er blevet spurgt om, hvorvidt deres deltagelse i ungdomskommuneforsøget har givet dem større viden om en række forhold omkring kommunen:

Tabel F2: Har din deltagelse i projektet givet dig større viden?

Om din kommunes tilbud til unge	73%
Om din kommunes ungdomspolitik	67%
Om hvordan kommunen træffer beslutninger	61%
Om andre unge i kommunen - (deres vilkår, behov og interesser)	44%
Om hvad byrådet laver	28%
Om hvordan byrådet arbejder	32%
Om hvad embedsmændene på rådhuset laver	25%

Generelt kan det konstateres, at de unges deltagelse i ungdomskommuneforsøget har forøget deres 'kommunale' viden. Man kan sige, at ungdomskommuneforsøget måske har medvirket til

dels at gøre kommunens unge-tilbud, beslutningsgange og arbejde mere synligt for unge, og dels via de nye projekter og aktiviteter, der er sat i værk, for en 3 årig periode at have forbedret unges indflydelsesmuligheder.

Der er dog markante forskelle på, hvad de unge mener, de har fået større viden om.

Når det drejer sig om kommunens tilbud til unge, kommunens ungdomspolitik og om hvordan kommunen træffer beslutninger, mener omkring 2/3 af de unge, at deres viden er blevet forøget.

Når det derimod drejer sig om byrådets arbejde og måde at arbejde på samt indblik i embedsmændenes arbejde, er der kun omkring 1/4, der synes, at de har fået en større viden. Dette kan, som også nævnt i afsnittet 'unges udbytte', ses i

sammenhæng med, at det ikke er alle projekter, der har haft den mere direkte kontakt og dialog med det politiske system som indhold eller formål. Hvis ikke de unge har været forholdsvis direkte involveret i sådanne aktiviteter, er det nærliggende at antage, at deres viden om det politiske og forvaltningsmæssige system heller ikke øges i nævneværdig grad. Man kan formode, at det i høj grad er de unge, der har siddet i forskellige former for ungdomsråd og/eller været en del af en gruppe, der var orienteret omkring politisk indflydelse, som har fået større viden om disse forhold. Således svarer størstedelen af de unge fra de to kommuner, der kører med et mere formelt organiseret ungdomsråd, da også bekræftende på, at deres viden om byrådet og byrådets arbejde er forøget gennem ungdomskommuneforsøget.

Ca. 2/3 af de unge vurderer, at deres opfattelse af egne muligheder for at få indflydelse på kommunens beslutninger, er ændret i positiv retning. Enkelte har ændret opfattelse i negativ retning, mens lidt flere ikke mener, at ungdomskommuneforsøget har påvirket deres opfattelse af egne indflydelsesmuligheder. Derimod er det måske forbløffende, at omkring halvdelen af de unge vurderer, at deres indflydelsesmuligheder på kommunens beslutninger før ungdomskommuneforsøget var dårlige. 1/4 svarer, at de hverken synes de var gode eller dårlige. Kun 3 unge har svaret, at de vurderede deres indflydelsesmuligheder som gode.²⁶ Man kan således formode, at deltagelsen i projekter og aktiviteter under ungdomskommuneforsøget har synliggjort indflydelsesmulighederne for unge - og ganske givet også -vejene. Denne positive ændring skal dog ses i lyset af, at der jo netop gennem ungdomskommuneforsøget har været en optimering af projekter og aktiviteter for og af unge. Projekter og aktiviteter, der som overordnet formål har haft at forbedre unges indflydelsesmuligheder, og som måske lærer de unge at handle i forhold til deres indflydelsesmuligheder. Resultatet må altså ses i forhold til, at ungdomskommuneforsøget i sagens natur har givet de unge nogle muligheder, der ikke eksisterede i forvejen. Disse muligheder kan forsvinde igen, når de forskellige aktiviteter og projekter rundt om i kommunerne nedlægges,

²⁶ Enkelte har her helt undladt at svare.

og den fokus på ungeområdet, som ungdomskommuneforsøget har medført, stilner af. Og det er da også sket. Det er dog positivt at konstatere, at der er en række projekter og aktiviteter, der er fortsat efter forsøget, specielt inden for typerne 'organisatorisk og fysisk rammeskabende aktiviteter' og 'parlamentariske og demokratiske aktiviteter'. Heriblandt er der en række organiseringer som f.eks. ungdomsråd og ungdomshuse, der har etableret sig som fora, gennem hvilke unge kan søge indflydelse og hvor politikere kan henvende sig til unge. (Se også kapitel E4 og G).

4. Hvad kunne fremtiden bringe?

Størstedelen (83%) af de unge har fået lyst til at deltage i andre ungdomsprojekter. Det er ganske få af de unge, der siger, at de har fået mindre lyst (3). Med hensyn til foreningsmedlemskab har 34% fået større lyst til at melde sig ind i en forening (flere kommenterer dog, at det kommer an på hvilken). Her angiver 4 eksplicit, at de har fået mindre lyst. Når det drejer sig om det traditionelt politiske område, så har 37% fået større lyst til at melde sig ind i et politisk parti, mens 17% angiver, at de har fået mindre lyst. Endelig er der 28%, der selv har fået lyst til engang at blive politiker, mens 17% også her angiver at deres lyst til dette er blevet mindre. Det samlede billede er altså, at ungdomskommuneforsøget overvejende har bidraget positivt til de unges projektlyst, mens det kun er godt 1/3 af de unge, hvis foreningslyst og lyst til at være en aktiv del af det politiske system er blevet skærpet. Når det drejer sig om en mere almindelig interesse for politik, blev det dog tidligere konstateret, at der har været en ændring i retning af større politisk interesse for 68% af de unge.

Når vi går ind og ser på disse besvarelser særskilt for hver kommune, er der specielt én kommune, der skiller sig ud. Her angiver godt 2/3 af de unge, at deres lyst til både at melde sig ind i et politisk parti og til selv at blive politiker er blevet skærpet i løbet af ungdomskommuneforsøget. Grunden til dette skal højst sandsynligt findes i måden, denne kommunes ungdomsråd er organiseret på. Ungdomsrådet er organisationsmæssigt en kopi af det almindelige byråd, hvilket vil sige, at der er en traditionel hierarkisk opbygning og en række udvalg. Man kan sige, at disse

unge i et vist omfang skoles i politisk kultur og formel demokratisk praksis. Det er da også ungdomsrådets opdragende funktion i denne henseende, en politiker i kommunen lægger stor vægt på.

4 kommuner adskiller sig ved, at ingen af de adspurgte unge har fået en større lyst til at melde sig i politisk parti eller selv at blive politiker. For nogle af de unge gælder her, at de vurderer, at deres lyst er blevet mindre, mens andre har kommenteret, at deres lyst er uforandret.

For de resterende 9 kommuner er der en større variation i billedet. I nogle kommuner er der en enkelt ung, der har fået større lyst, i andre omkring halvdelen af de unge. En overvejende del af disse unge har deltaget i ungdomsråd, -paneler eller -høringer.

5. De unges synspunkter og gode råd

I de efterfølgende afsnit har vi, som også nævnt indledningsvist, fokuseret på, hvilke erfaringer de interviewede unge har gjort sig i løbet af ungdomskommuneforsøget. Disse erfaringer kommer dels til udtryk gennem de unges fortællinger om konkrete oplevelser i ungdomskommuneforsøget, og dels kommer de til udtryk gennem de gode råd, de giver til andre. Det betyder, at vi ser gode råd, som noget de unge giver i lyset af deres oplevelser og erfaringer med deltagelse i ungdomskommuneforsøget.

At kunne begå sig i det kommunale system

I ovenstående afsnit om unges udbytte så vi, at der var 36% af de unge, der havde fået et udbytte i form af at diskutere / forhandle med politikere og embedsmænd. I den forbindelse blev dette udbytte diskuteret i lyset af, hvilke unge der gennem deres projektdeltagelse har haft en mere direkte kontakt med det kommunale system. Som en nuancering af denne fremhæver de unge i flere kommuner i interviewene, det at lære at begå sig i det kommunale system (forvaltningen og det politiske), dels som et vigtigt udbytte, og dels som et vigtigt grundlag for projektgennemførelser. "Man må sætte sig ind i kommunalpolitik. Man må vide hvem der er hvem, hvem der har magt, og hvad der er lukket land - det sparer kræfter", siger en ung. (Se også kapitel E4)

Det at kunne begå sig i det kommunale system ser de unge som en fordel, da det dels letter arbejds- og beslutningsprocedurer (de ved hvor og til hvem de skal henvende sig) og dels optimerer unges mulighed for at få støtte til gennemførelsen af deres ideer. *“Man skal kontakte kommunen på en pæn måde - og det kan betale sig at gå derop og søge om penge og holde møder”*.

De unge påpeger, at de i deres projektgennemførelser ofte er afhængige af kommunens goodwill primært i forhold til økonomisk støtte og politisk opbakning.

En af de unge fra en kommune, hvor de unge i lang tid før ungdomskommuneforsøget har været involveret i en proces omkring at få et ungdomshus, siger: *“Man lærer, at man bliver nødt til at spille på forvaltningens præmisser, fordi man er afhængig af dem. Man lærer at tænke strategisk”*.

En vigtigt del af at lære at begå sig i forhold til det kommunale system beskriver en ung således: *“Vi er blevet minipolitikere. Vi har lært at finde ud af, hvilke krav der stilles, vi kan tale deres sprog og f.eks. finde ud af at gå til presen på de rigtige tidspunkter”*.

Det er dog ikke nogen smal sag at lære disse ting. Specielt påpeges ét forhold gentagne gange af de unge, nemlig sproglige barrierer. (Se også ovenfor om unges ‘mundtlige udbytter’) Meget tyder på, at mange unge oplever en barriere i forhold til, hvordan politikere og embedsmænd taler. *“Kommunens sprog handler om spil, de er uærlige. Det handler om at have tjenester til gode hos hinanden. Det er kasse-tænkning og formaliteter.”* Omvendt beskriver de unge deres eget sprog som byggende på *‘ærlighed og tillid’*. Som gode råd til ‘kommunen’ påpeger unge i flere kommuner, at embedsmænd og politikere skal tænke over og helst også ændre deres sprog - *“drop fagsproget”*, lyder det fra flere unge.

Den sproglige barriere er dog ikke kun noget, der opleves af unge. Nogle politikere og embedsmænd oplever også en sproglig barriere og mener, at også unge skal droppe ‘fagsproget’. De kan også have svært ved at forstå, hvad de unge siger. Det er dog oftest fra de unges mund, at de frustrationer som sproglige barrierer afføder, ekspliciteres. Det skal måske ses i lyset af, at det også er de unge, der i et kortere tidsper-

spektiv har mest på spil i samspillet med kommunen, hvorimod det politikere har på spil er vævet dybere ind i det kommunalpolitiske område. I sidste ende oplever de unge, at det er den vanskelige eller dårlige kommunikation, der kan være afgørende for, om deres idé kan føres ud i livet eller ej.

En væsentlig del af problematikken omkring sproglige barrierer kan have baggrund i, hvilke fordomme og forestillinger, de to grupper møder hinanden med. Bestemte fordomme om hvordan unge generelt er, eller om hvordan politikere er, kan i selve mødet mellem de to grupper (og de to kulturer), skabe barrierer, der bevirker, at man har svært ved at gå åbent ind i en dialog. F.eks. siger én ung: *“Myten om at unge ikke er kompetente, er med til at dræbe initiativ”*. I enkelte kommuner har man, som antydnet i boks C ovenfor, arbejdet mere bevidst med dialogen og mødet mellem f.eks. politikere og unge.

Der er meget, der tyder på, at dialogen og de implicite sproglige barrierer kalder på fortsat arbejde og udvikling set i lyset af unges reelle indflydelsesmuligheder. De spæde erfaringer ungdomskommuneforsøget har bragt med sig, peger på, at dialogen og mødet mellem unge og det kommunale systems repræsentanter ikke kun handler om, at det er den ene gruppe, der skal bevæge sig i forståelse og sprogbrug. Således drejer det sig ikke om, at det kun er embedsmænd og politikere, der skal nærme sig de unge i deres sprog, men også at unge skal lave en bevægelse. Det handler om begge gruppers bevidstgørelse omkring deres egne kulturelle og sproglige koder. I den forbindelse kan det være konstruktivt at arbejde bevidst med at springe rammerne for hvor og hvordan grupperne normalt mødes internt. Det betyder bl.a. en øget fokus på, hvordan man kan organisere disse møder på neutral grund og på metoder, der bryder med begge gruppers traditionelle mødeformer og -steder.

Når kommunen skaber rammer

Et vigtigt element i ungdomskommuneforsøget er ikke blot unges øgede indflydelsesmuligheder, men også afklaringen af, hvad det vil sige. Gennem denne rapport er der en række forhold i tilknytning til dette spørgsmål, der er blevet

trukket frem som eksempler på, hvordan man lokalt har arbejdet med at skabe rammer omkring unges indflydelse. Samspillet mellem unges selvorganisering og selvforvaltning og kommunens traditionelle organiseringer og forvaltning er på godt og ondt blevet afprøvet. I dette afsnit ser vi på, hvilke råd de unge i kommunerne har givet i forhold til rammerne omkring deres indflydelsesmuligheder.

To forhold er fremtrædende - og adskiller sig i øvrigt ikke væsentligt fra, hvad nøglepersoner mener er vigtigt - nemlig ærlighed og klare og synlige rammer. *“Klare udmeldinger er at foretrække - også selv om de ikke er positive”*, lyder én udtalelse fra en ung. Pointen omkring disse to forhold synes at være, at unge fra start foretrækker at vide, hvor de står i forhold til deres indflydelsesmuligheder. Det er frustrerende for unge at støde ind i uafklarede forhold omkring f.eks. rolle- og ansvarsfordeling, der kan betyde en u hensigtsmæssig lang sagsbehandling. Og det er frustrerende for unge midt i processen at opdage, at der er ting, der ikke kan lade sig gøre, fordi de ikke har den kompetence tildelt, som de troede, de havde.

Der er grund til, at kommunerne tager arbejdet med afklaring af rammer og indflydelsesgrad til unge alvorligt, og at der bruges god tid på at afklare hvilke kompetencer, de unge har i et givent projekt. Således er det ikke nok at oprette en pulje til unge uden også at afklare kompetenceforholdene omkring sådan en pulje - et arbejde, der ofte vil indebære, at man gennemtænker de mulige og umulige måder, unge kan bruge puljen på.

Her er det væsentligt at sige, at man i mange kommuner i ungdomskommuneforsøget sikkert har følt, at rammerne omkring projekter og unges indflydelse var både synlige, klare og med ærlige udmeldinger. Det har dog vist sig undervejs, at man støder ind i ikke-forestillede eller uforudsete problemstillinger, der tyder på, at afklaringen om rammerne ikke var god nok. Der er rundt omkring i kommunerne derfor gjort væsentlige lokale erfaringer inden for dette område - erfaringer der vil vise sig både vigtige og brugbare i det videre arbejde.

I arbejdet med at afklare rammer kan der vælges to overordnede strategier. En strategi der drejer sig om, at afklaringsarbejdet suverænt er

noget, der foregår mellem voksne i det kommunale system. Og en strategi hvor afklaringsarbejdet inddrager unge. I nogle kommuner har man forsøgt en mellemvej mellem disse to strategier, hvor unge har været inddraget i dele af afklaringsarbejdet omkring rammer, f.eks. gennem undersøgelser af hvad unge ønsker indflydelse på, eller ved at lade de unge være en aktiv del af f.eks. at skabe ram-

merne i deres ungdomshus eller rammerne for arbejdet i ungdomsrådet.

Her træder en vigtig forståelse fra de unges side frem, nemlig at det ikke må dreje sig om en ensidig logik, hvor rammer er noget unge puttes i. *“Stol på unge og lad det være op til dem - unge skal ikke bare puttes ind i en ramme.”*

De unge, der giver anbefalinger omkring rammer, synes alle at anbefale det samme, nemlig at unge skal inddrages også i denne proces. Udtalelser som: *“Unge skal sidde med ved bordet”*, *“Man skal ikke snakke om, men med de unge”*, peger på, at unge vurderer, at de har noget væsentligt at bidrage med.

Et vigtigt element i forhold til hvilke rammer de unge ønsker sig, er deres mulighed for selvforvaltning. Det afspejler sig dels i nedenstående afsnit om ‘at have et sted’ - et ungt miljø, og det afspejler sig ved at unge fra flere kommuner, påpeger vigtigheden af, *“at have nogle penge at lege med”*. I forbindelse med unges selvforvaltning er det vigtigt, at kommunen har en vis risikovillighed.

“Kommunen skal turde lade det flyde - turde tage chancer.”

Risikovilligheden har at gøre med, at de unge mener, der skal være plads til de ‘vilde’ eller ‘skøre’ ideer, og at der skal være ‘plads til at dumme sig’. Projekterne og de unge skal med andre ord have plads til at udvikle sig - på godt og ondt.

I kapitel G3 gives der eksempler på, hvordan erfaringerne med afklaring af unges indflydelsesmuligheder har forankret sig som eksplicite metodeovervejelser.

At have et sted

Unge i flere af de kommuner, der enten har etableret ungdomshuse eller ungdomssekretariater, påpeger betydningen af at have et sted, hvor unge kan mødes. Udover at der til disse steder ofte er knyttet en pulje penge til realisering af projekter, er der også knyttet vigtige projektmagerkompetencer i form af medarbejdere, ledere og unge, der er mere eller mindre velbevandrede i projektorganiseringer. Men ligeså vigtigt (og sammenhængende hermed) synes to andre dimensioner at være, nemlig en social dimension og en udfoldelsesdimension.

Udfoldelsesdimensionen kommer f.eks. til udtryk i udtalelser som: *“Hvis man har vilje og lyst til at gøre en indsats, så er det vigtigt, man kan gå et sted hen, hvor der er nogen der kender mulighederne og som kan støtte en. ... [Men] et sted for unge skal ikke ligge på rådhuset, men et sted, hvor det er naturligt for unge at komme.”*

Udfoldelsesdimensionen handler altså om, at unge har et sted, hvorfra de kan realisere deres ideer, så disse ikke blot forbliver gode ideer eller drømme. Ved at have et sted at bære sine ideer hen bliver det synligt for de unge, at ideer faktisk kan realiseres, og at der er andre unge, der er villige til at bidrage.

“Jeg tror det er en god og ret vigtig ting ved det her sted, at der foregår så mange forskellige ting, og folk kommer her af forskellige grunde... Der er altid nogen andre der har gang i noget spændende, så muligheden for at bruge hinanden er der.”

Det synes altså vigtigt, at der er et ungt miljø, der via sin fysiske organisering er synligt for de unge som udfoldelsesrum.

“Gode sociale rammer er et must, og det skal foregå i et ungt miljø”

I forhold til det at have et sted berøres også den demokratiske dimension af de unge. Ved at have et sted, hvor det er synligt, at unge realiserer deres ideer, bliver indflydelsesmuligheden konkret for de unge. *“Når man kan mærke man har indflydelse, så gider man også gøre en ekstra indsats. Derfor spiller stedet en vigtig rolle”*. Ved at have en base, hvorfra projektideer kan realiseres, mener de unge i én kommune, at flere unge inddrages i demokratiske processer. Én af de unge fortæller: *“I huset kan man lære, hvordan demokratiet foregår ude i virkelighe-*

den. Huset er også vigtigt, fordi det er et fåtal, der taler bevidst om demokratiske processer, men mange deltager i dem gennem de aktiviteter og projekter, som de laver.” En anden ung fra denne kommune tilføjer, at det er her man lærer, at det kan betale sig at kæmpe for sine ideer.

Unge i en anden kommune indfanger betydningen af at have et udfoldelsesrum ved at beskrive deres ungdomssekretariat sådan:

- *Idéforum*
- *Et sted man kan få virkeliggjort sine ideer og interesser*
- *Et sted hvor man deler erfaringer*
- *Et sted hvor man kan sige sin mening uden at det er politisk*
- *Et sted hvor man ikke sættes i bås, fordi du er der for ideernes skyld*
- *Et sted hvor du ikke bare er luft*

I de to sidste punkter i ovenstående beskrivelse slås der an til den anden vigtige dimension, nemlig den sociale. Bemærkningen *“Ungdomshuset er mit andet hjem”* er givet i et spørgeskema og antyder vigtigheden og betydningen af, at der er et mødested for unge og et godt socialt miljø. En anden ung fra en anden kommune udtaler: *“Man mærker der er andre der brænder for tingene, og at der sker noget særligt. Det betyder meget at have et sted at gå hen”*.

Den sociale dimension synes at være bundet tæt sammen med et inspirationselement. Således udtaler flere unge, at det er gennem sociale relationer, at man også bliver inddraget og inspireres til at deltage aktivt. Det at have et sted betyder bl.a., at man kan mødes om andet end lige projektet, men også at man kan mødes på andre måder, f.eks. gennem fælles aktiviteter. En ung fortæller, hvordan de har gode erfaringer med at lave aktiviteter af mere praktisk tilsnit, f.eks. en maledag i huset. *“Det gav også nogle gode ideer, fordi man siger nogle andre ting til hinanden, når man har travlt med penslerne. Et møde giver slet ikke den slags resultater. Man kan jo se og mærke at det rykker, og det er meget socialt. Man oplever man er ‘lige’ med malerpenslen i hånden. Det hierarki, som ellers spiller en rolle, opløses til en vis grad”*.

Endelig får den sociale dimension også i en kommune et læringsaspekt:

“Jeg synes også man lærer noget mere socialt her. I skolen er det mere dig selv du kæmper for, din egen uddannelse, hvor her der er det huset eller fordi du vil lave nogle projekter, hvor man også får andre unge ind i huset, f.eks. lektiecafé eller et værested for ensomme unge. Man tænker lidt mere ud over sig selv, når det netop er et sted, man selv bygger op og former, så får man også sådan lidt mere social ansvarlighed.”

Når unge laver projekter

Mange unge har på forskellige måder og niveauer gjort sig erfaringer med organiseringen og gennemførelsen af projekter. I afsnittet ‘unges udbytte’ ovenfor så vi, at 52% af de unge er blevet bedre til at organisere projekter og aktiviteter. I interviewene fremhæver flere unge, at de gennem projekterne har gjort sig erfaringer med både samarbejde, gensidig ansvarlig og fleksibel deltagelse. Disse elementer fremhæves på tværs af kommunerne som vigtige dele af det at gennemføre projekter.

Elementerne synes at være dybt vævet ind i hinanden for de unge. Samarbejde har noget at gøre med, at de unge lærer, at det kan betale sig at arbejde sammen med andre. Det gælder både i forhold til mængden af aktiviteter, der kan gennemføres, men også følelsen af at projekterne kvalificeres, når unge samarbejder med andre unge. Endelig kræver projekter ofte, at der lægges meget arbejde i dem, hvilket leder frem til følgende råd fra en ung: *“Find ligesindede, så man kan dele arbejdsbyrden”*.

Samarbejde er tæt knyttet til den gensidige ansvarlighed blandt unge i projekter. Det handler både om at dele arbejdet mellem sig, men også at man forpligter sig og overholder, hvad man lover de andre. Det handler om, at man har en fælleshed i projekterne, viser interesse for hinanden og hinandens delopgaver, og hjælper hinanden med at huske aftaler. Endelig handler det om, at man i projekterne giver hinanden klare udmeldinger om eget engagement og egne ressourcer. De unge lægger altså vægt på, at de ikke bare ved, hvor de står i forhold til kommunens rammer, men også at de ved, hvor de har hinanden. En sådan indbyrdes afklaring i ungegruppen er dog mere nødvendig for nogle projekter end for andre, påpeges det. I nogle pro-

jekter er det meget afgørende, f.eks. i forbindelse med gennemførelsen af en aktivitet, der skal indgå i et større kulturelt arrangement i kommunen. I andre projekter, der måske kører over længere tid og indeholder en række delaktiviteter, er en mere fleksibel og mindre forpligtende deltagelse en mulighed. Derfor anbefaler unge fra to kommuner også, at man skal have et fleksibelt forhold til arbejds måder og -gange samt beslutningsprocesser fra projekt til projekt.

Overordnet understreges vigtigheden af samarbejde og gensidig ansvarlig yderligere i forbindelse med flere unges udtalelser om, at der også skal være plads til fleksibel deltagelse i projekter og aktiviteter. En fleksibel deltagelse kan dels afspejle, at unge ændrer interesser. Men den afspejler også, at unge generelt og i perioder er travle mennesker. I forbindelse med den enkelte unges forsøg på at skabe plads både til alt det, hun gerne vil, og alt det hun skal (her nævnes skolearbejdet og eksamensperioder f.eks.), lægger mange af de unge vægt på, at man kan deltage fleksibelt, og altså i nogle perioder bruge meget tid på projektet, og i andre perioder blive betragtet som ‘hvilende medlem’.

I én kommune fortæller de unge, hvad de synes man lærer af at deltage i at lave projekter. De unge kommer fleksibelt i det ungdomshus, som en del af dem selv har været med til at finde og etablere, og er i varierende omfang med til at gennemføre forskellige projekter.

Som i et par andre kommuner, fortæller en pige fra huset, at noget af det første hun lærte, var at abstrahere fra elevråd, der synes at have et noget blakket ry blandt de interviewede unge også i andre kommuner. Et ry der begrænser den brede ungdomsgruppes interesse i f.eks. ungdomsrådsarbejde, påpeges det. Herudover står det centralt, at indflydelse måske ikke først og fremmest er noget, man tager eller får, men noget der læres:

“Altså det første jeg lærte var at abstrahere fra elevrådet. Man skulle lige vænne sig til, at man faktisk havde noget indflydelse. Man skulle bare komme ud med sine ideer og man havde penge at lave det for. Så det der med at få huset op at stå, det der med, skal vi bare male væggen? Hvor man er vant til at der kommer nogen og

siger, nu får du en rulle i hånden og så maler du den der væg. ... Det er noget med at vænne sig til, at man havde indflydelse, man skulle lære at bruge den til noget,” fortæller pigen.

En af de andre unge fortæller, at det første, hun var med til, var at arrangere en fest. Set i bakspejlet vurderer hun, at de her fik rimelig meget voksenhjælp, bl.a. fordi det at arrangere en fest handler om meget andet end tema og oppyntning. At arrangere en fest betegner hun som “en mild start”. Pointen er dog, at ved at arrangere fester fik hun en fornemmelse for, hvad det indebærer at lave projekter. Det gav hende langsomt lyst til at begive sig i kast med større projekter.

En anden supplerer: *“Der sidder så [huslederen] og kan hjælpe, så har man selv et bedre overblik senere og altså en bedre mulighed for at lave noget. Man lærer også at formulere sig om de ting man laver, f.eks. projektansøgninger, så får man konkretiseret sine ideer, så det ikke bare er noget man går og drømmer om.”*

En anden pige fra samme hus lægger vægt på samarbejdsdelen i det at lave projekter: *“Jeg synes man lærer at det godt kan betale sig at arbejde sammen med andre. At man faktisk får mere ud af det, end at arbejde alene.”*

Sammenfattende synes de unge at lære inden for tre områder. For det første lærer de *konkrete teknikker og oparbejder faglig viden* i forhold til de enkelte projekter, de deltager i. For det andet lærer de *mere almene teknikker i forhold til at gennemføre projekter*, f.eks. hvordan man laver en god projektbeskrivelse. Og for det tredje lærer de gennem stigende involvering i forskellige projekter *at gribe mulighederne for indflydelse*.

Viderebringelse af unges viden og erfaringer

Specielt i forhold til unges fleksible deltagelsesmåder kan viderebringelse af viden og erfaringer i projekter være et vigtigt element. Det er dog forbløffende få af de unge, der i interviewene sætter fokus på dette. I forbindelse med gode råd til andre fokuserer unge fra to kommuner på, hvordan erfaringer kan viderebringes til nye unge. Enten drejer det sig om at sikre, at man får givet individuelle erfaringer og viden videre til andre unge, hvis man forlader et pro-

jekt eller for en tid bliver ‘hvilende medlem’. Det er vigtigt, at andre unge ikke skal starte forfra eller på bar bund. Eller det drejer sig om en mere overordnet erfarings-udveksling og oplæring af unge, der er nye i forbindelse med at lave projekter. Her påpeger unge i én kommune, at der sker en automatisk viderebringelse af kompetencer via arbejdet i de forskellige projektgrupper. I den forbindelse er det vigtigt, at ‘gamle’ unge er opmærksomme på at inddrage nye unge i grupperne. Desuden har de i deres hus holdt forskellige temamøder om f.eks. fundraising og projektansøgninger. Også i andre kommuner har man i forbindelse med ungdomskommuneforsøget etableret og gennemført kurser for unge, hvis formål var at klæde unge på i forhold til at lave projekter.

Uden at sætte det eksplicit i forbindelse med viderebringelse af erfaringer og viden er der flere unge, der påpeger, at der sker en form for naturlig erfarings- og vidensopbygning i forbindelse med at indgå i projekter. Det kommer helt naturligt, fordi *“det er praktisk at kunne”*, som én udtrykker det. En anden udtaler: *“Man lærer noget på en helt anden måde, når man selv gør tingene, selv vælger emne og lærer af sine fejl og fiaskoer”*.

En fortsat fokus på erfaringsudveksling og viderebringelse af viden synes altså vigtig også for unge. Også nærværende evaluering understreger dette. De unge, der har været interviewet i forbindelse med denne evaluering, har gjort sig mange vigtige erfaringer og fået væsentligt viden i forbindelse med både projektarbejde, samspillet med det kommunale system og ungeindflydelse. Men det er kun en lille del af de unge, der har fået en stemme i evalueringen. Det er nærliggende at formode, at de unge, der er interviewet, og mere generelt de unge, der har deltaget som aktive i ungdomskommuneforsøget, ligger inde med erfaringer, som det vil være væsentligt at få spredt til mange andre unge. Fra én kommune bliver det da også påpeget af de unge, at unge, der har indgået i ungdomskommuneforsøget, med fordel kan bruges som konsulenter af andre kommuner.

6. Sammenfatning

I dette kapitel er der fokuseret på unges erfaringer, udbytte og læring i forbindelse med deres deltagelse i ungdomskommuneforsøget. Det handler dels om konkrete udbytter, holdningsændringer samt de erfaringer, de har gjort sig, på grund af hvilke de unge kan fremkomme med en række råd og anbefalinger.

Forskellige mulige udbytter er i dette kapitels første del samlet i nogle grupper. Gruppen af udbytter, der er orienteret mod *kommunikation og empati* (at snakke med andre, der er anderledes end dig selv, at lytte til andre, at lade andre komme til orde, og at tackle at det ikke altid går, som du synes det skal) er den gruppe, hvor flest unge vurderer at have fået et udbytte (50 - 70%). Det at lytte til andre 'topper' som den form for udbytte flest unge vurderer at have fået set i forhold til samtlige mulige udbytter.

Inden for gruppen af udbytter, der kan karakteriseres ved at være *mundtligt* orienteret (at tage ordet i forsamlinger, at formulere sig, at lede møder og at diskutere med politikere og embedsmænd), vurderer mellem 1/3 og 2/3 at have fået som udbytte. At diskutere og forhandle med politikere og embedsmænd samt det at lede møder skiller sig her ud - disse to er der kun 1/3 af de unge, der nævner som udbytte. Der ses sig en klar tendens til, at unge, der mener at have fået disse udbytter, også stort set alle har deltaget i forskellige former for ungdomsråd. Disse unge vurderer stort set alle samtidig, at de er blevet bedre til at organisere projekter og aktiviteter. Dette hænger sandsynligvis sammen med, at langt de fleste former for ungdomsråd også 'bedriver' projektvirksomhed.

Endelig kan en gruppe af udbytter karakteriseres ved at være organiserende og at have med *skriftlighed* at gøre (lave dagsordener, tage referat, arbejde med budgetter, skrive læserbreve). Under 1/4 af de unge afkrydser, at de er blevet bedre til dette. En af grundene skal ganske givet søges i, at det i mange kommuner har været voksne (koordinatorer, projektledere, medarbejdere), der har taget sig af disse aktiviteter. Sammenhængen kan dog også være at unge i flere kommuner helt har fravalgt de mere for-

melle og traditionelle dele af en demokratisk praksis, så som dagsordener og referater.

Når vi ser på unges interesse- og holdningsændringer kan det konstateres, at de unge overvejende vurderer, at der er sket en udvikling i løbet af deres deltagelse i ungdomskommuneforsøget. Langt de fleste unge vurderer, at deres deltagelse i ungdomskommuneforsøget har betydet, at deres interesse for ungdomspolitik, forstået bredt som aktiviteter for unge, er vokset, ligesom deres interesse for politik i almindelighed er blevet større.

Når det drejer sig om de unges lyst til selv at blive en del af det politiske system, daler interessen imidlertid. Lidt over 1/3 mener, at deres lyst til at melde sig ind i et politisk parti er blevet større, mens lidt under 1/3 har fået større lyst til selv at blive politiker. Omkring 17% af de unge angiver, at deres lyst til disse ting er blevet mindre i løbet af ungdomskommuneforsøget.

Det samlede billede er, at ungdomskommuneforsøget overvejende har bidraget positivt til de unges projektlyst. Således siger 83% af de unge, at deres lyst til at lave ungdomsprojekter er blevet større i løbet af ungdomskommuneforsøget.

Med hensyn til de unges meninger om politikere kan der ses der en generel bevægelse i de unges holdninger fra overvejende at være 'neutral' til at langt flere i slutningen af ungdomskommuneforsøget tager stilling i positiv eller negativ retning. Omkring 1/3 fortsætter med en uændret holdning, lidt under 1/3 har ændret mening i positiv retning, mens lidt mere end 1/3 har ændret mening i negativ retning.

I forhold til unges holdningsændring kommunen kan der identificeres tre grupperinger blandt de 17 kommuner:

- En overvejende negativ holdningsændring til politikere er specielt markant for fem kommuner. Meget tyder på, at der i disse tilfælde ikke har været en ordentlig og klar kommunikation mellem ungegruppen og politikergruppen.
- En overvejende positiv holdningsændring til politikere er markant i tre kommuner, hvilket synes at have baggrund i, at kommunikationen mellem unge og politikere netop har haft en

form, der har bibragt begge grupper forståelse og respekt for hinanden. Et fremtrædende forhold i den sammenhæng er tilsyneladende, at politikerne kommer til de unge fremfor, at unge skal komme til politikerne.

- For de sidste ni kommuner gælder det, at der ikke er en entydig tendens i de unges mening om politikere.

Overordnet tyder meget på, at de unges holdningsændringer har baggrund i de konkrete oplevelser de lokalt har haft af mødet mellem unge og system.

Omkring halvdelen af de unge vurderer, at deres indflydelsesmuligheder på kommunens beslutninger før ungdomskommuneforsøget var dårlige. Også her er der sket en positiv udvikling: I slutningen af ungdomskommuneforsøget mener 2/3 af de unge, at deres opfattelse af egne muligheder for at få indflydelse på kommunens beslutninger er ændret i positiv retning i løbet af ungdomskommuneforsøget. Resultaterne må ses i forhold til, at ungdomskommuneforsøget i sagens natur har givet de unge nogle muligheder, der ikke eksisterede i forvejen. Det er derfor positivt at konstatere, at en række projekter og aktiviteter fortsætter efter forsøget.

Når vi ser unges viden om kommunale forhold, ser det overordnet ud til, at de unges deltagelse i ungdomskommuneforsøget har forøget deres 'kommunale' viden. Ungdomskommuneforsøget har medvirket til dels at gøre kommunens unge-tilbud, beslutningsgange og arbejde mere synligt for unge, og dels via de nye projekter og aktiviteter, der er sat i værk at have forbedret unges indflydelsesmuligheder for en 3-årig periode.

Flest unge mener, at deres viden om kommunens tilbud til unge, kommunens ungdomspolitik og om hvordan kommunen træffer beslutninger, er forøget. Når det derimod drejer sig om byrådets arbejde og måde at arbejde på samt indblik i embedsmændenes arbejde, er der kun omkring 1/4, der synes, at de har fået en større viden. Dette kan også have baggrund i, at det i mange tilfælde er en koordinator, der har haft den primære kontakt til det kommunale system.

Det at kunne begå sig i det kommunale system ser de unge som en fordel, da det dels letter arbejds- og beslutningsprocedurer (de ved hvor og til hvem de skal henvende sig) og dels optimerer deres mulighed for at få støtte til gennemførelsen af deres ideer. Specielt synes der dog at være en barriere i form af det sprog, de unge taler, og det sprog, politikere og embedsmænd taler. Det er fortrinsvis de unge, der nævner en sådan sproglig barriere, men der er også eksempler på, at politikere og embedsmænd er blevet opmærksomme på denne barriere. Da nogle eksempler tyder på, at grupperne gensidigt afviser hinandens sprog, peger erfaringerne fra ungdomskommuneforsøget på, at dialogen og mødet mellem unge og det kommunale systems repræsentanter er et vigtigt forhold at arbejde videre med, og at det handler om begge gruppers bevidstgørelse om deres egne kulturelle og sproglige koder. I de enkelte kommuner, hvor man har sprængt rammerne omkring begge gruppers traditionelle mødesteder og måder at mødes på, har det haft en positiv virkning.

Ungdomskommuneforsøget har også bibragt de unge erfaringer med kommunens rammer omkring deres indflydelsesmuligheder. De unge fremhæver, at klare og synlige rammer samt ærlighed fra kommunens side angående unges indflydelse og kompetence er vigtigt. De unge foretrækker at vide præcis, hvor de står, uanset om det er positive eller negative udmeldinger set fra de unges synspunkt. Her fremhæver flere unge, at det kan være en fordel at inddrage unge i processen omkring kommunens afklaring af rammerne.

Unge i flere af de kommuner, der enten har etableret ungdomshuse eller ungdomssekretariater, påpeger betydningen af at have et sted, hvor unge kan mødes. Udover at der til disse steder ofte er knyttet en pulje penge til realisering af projekter, er der også knyttet vigtige projektmagerkompetencer i form af medarbejdere, ledere og unge, der er mere eller mindre velbevandrede i projektorganisering. Men lige så vigtigt synes to andre dimensioner at være, nemlig en udfoldelsesdimension og en social dimension.

Udfoldelsesdimensionen handler om, at unge har et sted, hvorfra de kan realisere deres ideer, så disse ikke forbliver blot gode ideer eller drømme. Den sociale dimension handler fortrinsvis om, at et sted bidrager til, at unge kan samarbejde med andre unge og blive inspireret til at lave eller medvirke i projekter.

Mange unge har på forskellige måder og niveauer gjort sig erfaringer med organiseringen og gennemførelsen af projekter. I fokusgruppinterviewene fremhæver flere unge, at de gennem projekterne har gjort sig erfaringer med både samarbejde, gensidig ansvarlig og fleksibel deltagelse. Disse elementer fremhæves på tværs af kommunerne som vigtige dele af det at gennemføre projekter.

Endelig fortæller de unge om deres erfaringer med at deltage i projekter, og muligheden for en fleksibel deltagelse understreges af mange unge. Netop i forhold til unges fleksible deltagelse bliver det vigtigt at være opmærksom på og arbejde med, hvordan unge kan dele viden og erfaringer med hinanden.

G. Forsøgets bæredygtighed

I forbindelse med bæredygtigheden af forsøgs-virksomhed fokuseres der i denne evaluering på, i hvilken udstrækning der er skabt strukturer og engagement, der lever videre efter forsøgsperioden og som kan danne rammen om fortsatte (eller nye) aktiviteter.²⁷ For det første er det af interesse hvilke aktiviteter og projekter, der er fortsat efter ungdomskommuneforsøgets afslutning samt hvad der kendetegner disse. Men et projekts fortsættelse er ikke kun et spørgsmål om god praksis og bæredygtige elementer. Det er også et spørgsmål om økonomiske prioriteringer og politiske beslutninger i de enkelte kommuner. Prioriteringer og beslutninger, hvis logik ikke altid er overensstemmende med logikken bag aktørernes vurderinger af bæredygtighed og god praksis.²⁸ Derfor forstås bæredygtighed i denne sammenhæng ikke kun som et spørgsmål om, hvad der stadig lever *efter* forsøgsperioden. Fokus er strakt ud til også at rumme *selve* forsøgsperioden. Centralt står aktørernes vurderinger af, hvad der har været særligt bærende, for at projekter og aktiviteter opleves som succesfulde og som god praksis uanset om projektet eller aktiviteten fortsætter eller ej. Hermed slås det også fast, at bæredygtighed ikke kun handler om, hvad man kan kalde synlige forankringer i form af fortsættelser af aktiviteter, projekter, organiseringer og strukturer. Det er ligeså væsentligt at fokusere på de mere usynlige og ikke-målelige forankringer i form af holdninger, erfaringer og mere eller mindre systematiseret viden f.eks. metoder og modeller.

Dette kapitel vil derfor dels handle om, hvilke typer af aktiviteter der er fortsat i kommunerne, og hvordan de er forankret både økonomisk,

²⁷ Se også 'Midtvejsrapporten' s. 50 ff.

²⁸ Aktørerne er i dette kapitel de voksne, der har været involveret i ungdomskommuneforsøget fra politikere til medarbejdere. Kapitlet bygger på interview med nøglepersoner samt de afholdte arbejds møder. Se endvidere bilag 1.

organisatorisk og holdningsmæssigt. Og dels vil det handle om aktørernes vurderinger af, hvad der er bæredygtige elementer i forbindelse med ungdoms(politiske) projekter.

1. Fortsatte projekter og aktiviteter

I forbindelse med ungdomskommuneforsøget er der en række aktiviteter og projekter, der er fortsat efter forsøgsperiodens afslutning. I dette afsnit ser vi udelukkende på arten af de aktiviteter og projekter, der er fortsat efter forsøgets ophør. Det har vi gjort ved at inddelle de fortsatte aktiviteter og projekter i de 6 'aktivitetstyper', som vi på baggrund af midtvejsevalueringen har arbejdet videre med i nærværende evaluering. (Se også kapitel E3).

I alt 157 eller 47% projekter og aktiviteter fortsætter. Alle kommuner angiver, at mindst én aktivitet / projekt fortsætter.

Der kan være flere begrundelser knyttet til, hvorfor de øvrige projekter ikke fortsætter. En overvejende del har baggrund i økonomiske og politiske prioriteringer, hvor en fortsættelse af aktiviteterne i ungdomskommuneforsøget ikke har været budgetteret efter forsøgsperioden. Ét argument er, at aktiviteterne i ungdomskommuneforsøget netop var tænkt som afprøvning og forsøg og ikke som noget der efterfølgende skulle etableres som drift. I nogle kommuner antydes det, at forsøgsvirksomhed ikke altid er lige populært i det politiske system, da man netop er nervøs for de økonomiske merudgifter i forbindelse med en eventuel efterfølgende forankring af forsøgsvirksomheden.

En anden grund er, at andre projekter og aktiviteter har haft karakter af at være afrundede og enkeltstående begivenheder og derfor har haft deres 'naturlige' afslutning i løbet af forsøgsperioden. Det gælder f.eks. forebyggelseskampagner, rejsearrangementer, undersøgelser. Der har tillige i flere kommuner i opstartsfasen af ungdomskommuneforsøget været aktiviteter med henblik på at indfange unge til f.eks. et ungdomsråd. Også disse har en naturlig afslutning, når de unge først er der og går i gang med

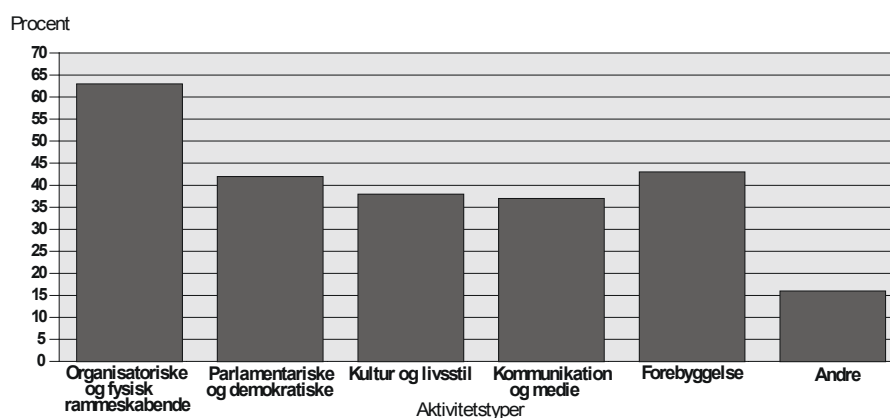
‘arbejdet’. I tilknytning til specielt ungdomshuse, ungdomsråd o. lign er der foregået en lang række aktiviteter, som også kan betragtes som enkeltstående arrangementer, f.eks. forskellige typer af kulturelle arrangementer, foredragsvirksomhed ect. En stor del af disse aktiviteter fortsætter ikke, men det gør typen af aktiviteter. De fleste ungdomshuse og ungdomsråd har forskellige kulturelle arrangementer som en naturlig del af deres funktion.

Endelig har nogle kommuner angivet koordinatorfunktionen som en aktivitet, da det er en

funktion oprettet i forbindelse med forsøget. Koordinatorfunktionen er bibeholdt i omtrent halvdelen af de tilfælde hvor en sådan har været oprettet i ungdomskommunerne. (Se endvidere kapitel C).

Nedenfor har vi set på, hvor stor en del af projekterne inden for hver aktivitetstype, der fortsætter. Det kommer der følgende billede ud af:

Figur G1: Antal aktiviteter der fortsætter inden for hver aktivitetstype

Af figuren fremgår det, at der er flest aktiviteter og projekter inden for typen organisatoriske og fysisk rammeskabende aktiviteter, der fortsætter efter ungdomskommuneforsøget. Således fortsætter 63% af de oprindelige aktiviteter og projekter.

Herefter følger forebyggelsesaktiviteter, hvor godt halvdelen af de oprindelige projekter og aktiviteter fortsætter. Denne aktivitetstype har dog under ungdomskommuneforsøget ikke fyldt så meget i det samlede billede. Der har under ungdomskommuneforsøget været 28 aktiviteter og projekter inden for denne gruppe. Af parlamentariske og demokratiske aktiviteter, kommunikations og medieaktiviteter samt kultur og livsstilsaktiviteter fortsætter 37- 42% af de aktiviteter og projekter, der har været i gang under ungdomskommuneforsøget, mens kun 16% eller 1 enkelt projekt fortsætter indenfor typen ‘andre’.

Vi kan nu tegne et billede af, hvordan de fortsatte projekter og aktiviteter fordeler sig på ak-

tivitetstyper efter ungdomskommuneforsøgets afslutning.²⁹ (Se figur G2.).

Som nævnt ovenfor er der flest aktiviteter inden for typen organisatoriske og fysisk rammeskabende aktiviteter, der er fortsat i 2001. Som det fremgår af figur G2 afspejles denne aktivitetstypes dominans i det samlede billede af fortsatte ungdomskommuneaktiviteter. I alt 44% eller 70 aktiviteter falder efter ungdomskommuneforsøget inden for denne type. Det er inden for denne aktivitetstype, at vi finder alle de aktiviteter og projekter, der har haft med etableringer at gøre. Det være sig etableringer af ungdomshuse sekretariater (9), værksteder fortrinsvis IT(16), samt forskellige former for undervisning / uddannelse. Det er derfor ikke så overraskende, at det er inden for denne aktivitetstype, at vi finder de fleste aktiviteter og projekter

²⁹ For et nærmere indblik i hvilke forskellige aktiviteter, der er kategoriseret under de forskellige typer samt hvilke aktiviteter, der mere præcist fortsætter i de forskellige kommuner, henvises til hjemmesiden for ungdomskommuneforsøget på www.ungpolitik.dk.

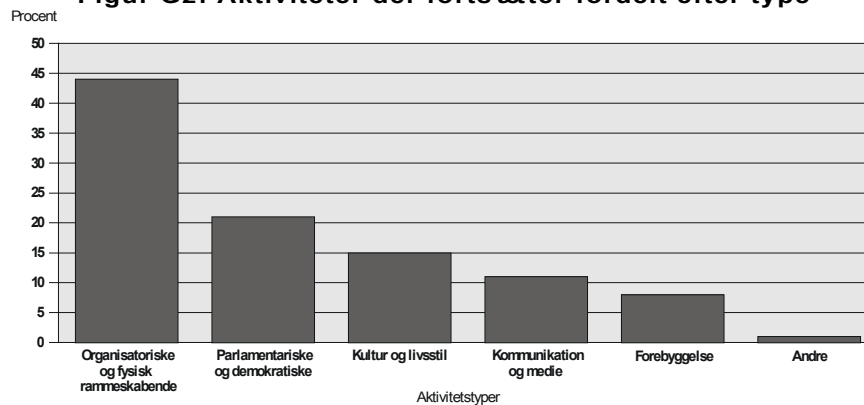
fortsætter. I de færreste tilfælde etablerer man f.eks. et IT-værksted i en forsøgsperiode for blot at nedlægge det igen efterfølgende. Man må formode, at der allerede inden ungdomskommuneforsøget eller i forbindelse med ansøgningsfasen i de fleste kommuner har været en politisk velvilje i forhold til at lade organisatoriske og fysisk rammeskabende aktiviteter fortsætte efter forsøgsperioden (hvis erfaringerne viste sig positive). Det betyder dog ikke, at

man i alle kommuner har lavet en økonomisk prioritering til fordel for disse aktiviteter. I nogle kommuner er økonomien og ansvaret for aktiviteterne lagt over i andre institu-

tioner som f.eks. ungdomsskolen, folkeskolen, ungdomsklubben. I andre kommuner fortsætter

aktiviteterne som selvstændige enheder, f.eks. en del af ungdomshusene.

Figur G2: Aktiviteter der fortsætter fordelt efter type

Med 21% (33) fortsatte aktiviteter og projekter inden for typen parlamentariske og demokratiske aktiviteter fylder denne aktivitetstype også meget i det samlede billede af, hvilke synligt aftryk ungdomskommuneforsøget har frembragt. I denne kategori finder vi overvejende forskellige former for og udgaver af ungdomsråd. Men det er også her, vi finder forskellige høringer, samlinger og mødeformer, hvor unge og det politiske system går i dialog. Nogle af disse råd og fora eksisterede også før ungdomskommuneforsøget. Deres fortsættelse beror i høj grad på de unges engagement og interesse i deltagelsen i disse fora, samt voksnes (herunder politikeres) velvilje og holdning omkring vigtigheden af denne aktivitetstype. Kun i mindre grad har fortsættelsen noget at gøre med politiske og økonomiske beslutninger i kommunen. Dette har naturligvis baggrund i, at en del af disse råd og fora eksisterer som en omkostningsfri aktivitet for kommunerne. I flere tilfælde følger der dog en ungdomspulje med ungdomsrådet, hvor unge kan søge penge til egne aktiviteter og projekter.

Kultur og livsstilsaktiviteter udgør 15% (24) af de aktiviteter og projekter, der finder fortsættelse i år 2001. Disse aktiviteter er overvejende forskellige kulturelle arrangementer, som grup-

per eller foreninger af unge står for, eksempelvis foredrag, caféaftener, fester, musikarrangementer, rollespil osv. I flere tilfælde har en gruppe af unge samlet sig om at gennemføre aktiviteter i tilknytning til en særlig interesse. I løbet af ungdomskommuneforsøget har sådanne grupper dannet en forening, som fortsætter sit arbejde med at arrangere aktiviteter for en bredere skare af unge. Der er eksempler på rollespillere og skatere, der har dannet foreninger, teatergrupper og filmklubber. En del af disse aktiviteter fortsætter med udspring i et ungdomshusmiljø eller i forbindelse med en tilbagevendende kulturel begivenhed i kommunen som f.eks. middelalderfestivalen i Horsens.

Fortsatte kommunikations- og medieaktiviteter udgør 11% (17) af det samlede billede. Aktiviteterne kan grupperes i følgende tre hovedgrupper, nemlig ung til ung vejledninger, ungdomsblade/ aviser samt hjemmesider.

Af de forebyggende aktiviteter er der efter ungdomskommuneforsøget 8% (12). Hovedvægten af aktiviteterne ligger her på væresteder i socialt belastede boligkvarterer samt forskellige ungdomsgrupper med et fælles problem, f.eks. ensomhed, spiseforstyrrelser. Endelig er der fore-

byggende aktiviteter i form af oplysningsmateriale og kampagner.

Af typen andre aktiviteter er der 0,6% eller 1, der fortsætter, og det er individuelle uddannelsesplaner.

I flere kommuner påpeges, hvad man kan kalde en afledt effekt af ungdomskommuneforsøget. Med dette menes, at der kan være projekter og aktiviteter, der fortsætter i en anderledes form end under selve forsøgsperioden. Det kan være viderebygninger, ombygninger eller udbygninger af en aktiviteter, der sker på baggrund af de erfaringer, man i kommunerne har draget gennem ungdomskommuneforsøget.

Vi har ikke en total registrering af sådanne tilfælde, og en sådan ville også være næsten umulig at lave. Derfor bliver det vigtigt at fokusere på de øvrige elementer i bæredygtigheden i ungdomskommuneforsøget, nemlig de mere erfaringsbårne og 'usynlige', som bla. kommer til udtryk i, hvad vi har kaldt en holdningsmæssig forankring.

Først skal vi i næste afsnit se nærmere på de fortsatte projekters og aktiviteterets forankring økonomisk og organisatorisk.

2. Projekternes organisatoriske og økonomiske forankring

I Midtvejsevalueringen blev der givet en oversigt over ungdomskommuneforsøgets lokal-kommunale forankring, bl.a i form af en oversigt over den politiske og administrative forankring samt styre- og koordineringsgrupper.

I langt de fleste tilfælde har ungdomskommuneforsøget været forankret i det politiske udvalg, som projekterne har relation til. Den administrative forankring følger linien ved i de fleste tilfælde at ligge i den forvaltning, der refererer til pågældende politiske udvalg. Oftest drejer det sig om børne- og kulturforvaltninger, kultur- og fritidsforvaltninger. I enkelte tilfælde er den administrative forankring lagt i ungdomsskoleregi.

I forbindelse med de fortsatte aktiviteter og projekters administrative og økonomiske forankring er der tre tendenser, der gør sig gældende:

- Aktiviteter og projekter fortsætter med samme administrative og økonomiske for-

ankring som under forsøget. Det gælder f.eks. i de tilfælde, hvor aktiviteter og projekter i ungdomskommuneforsøget byggede videre på aktiviteter og projekter, der var i gang. F.eks. allerede etablerede ungdomsråd.

- Aktiviteter og projekters fortsættelse føres administrativt og økonomisk over i ungdomsskoleregi. (I enkelte tilfælde folkeskoleregi). Det gælder f.eks. i de tilfælde, hvor aktiviteterne under forsøget i praksis har haft en tæt tilknytning til eller været forankret i ungdomsskolen i form af projektledere, medarbejdere, lokaler o. lign.
- Aktiviteter og projekter fortsætter som selvstændige enheder med egen økonomi og administration. Det gælder overvejende i de tilfælde, hvor der er etableret ungdomshuse og værksteder, og hvor grupper af unge har dannet foreninger.

Ungdomskommuneforsøgets strukturelle side må siges at være forholdsvis traditionel. Det generelle

billede er da også, at der ikke i løbet af ungdomskommuneforsøget er skabt nye strukturer på forvaltningsniveau til at fortsætte aktiviteterne. Og kun i ganske få tilfælde fortsætter den daglige ansvarlige for aktiviteterne sin allokering til ungdomsprojekterne.³⁰

Rent organisatorisk vurderer nøglepersoner i de fleste kommuner, at der ikke er sket de store forandringer. De synlige forandringer viser sig som nævnt i de kommuner, hvor der er skabt ungdomsråd, ungdomshuse, puljer og lignende. For hvor politikerne kan henvende sig til unge, og hvorfra unge kan søge kommunalpolitisk indflydelse.

De nye organiseringer, der er skabt i forbindelse med ungdomskommuneforsøget, viser sig altså i forbindelse med fortsættelse af aktivitetstyperne 'organisatoriske og fysisk rammeskabende aktiviteter' samt 'parlamentariske og demokratiske aktiviteter'. En del af aktiviteterne inden for disse to typer repræsenterer ændrede organiseringsformer i forhold til samspillet mellem unge og det kommunale system. Ungdomsråd, ungdomsbyråd, etablerede ungdomshuse og arbejdet med forskellige indflydelsesformer i form af forskellige mødemodeller an-

³⁰ Se også 'Midtvejsrapporten', s. 50.

giver konkrete eks. på, hvordan man i kommunerne har forsøgt at arbejde med at forbedre informationsgangene, indflydelsen og samspillet mellem et politisk system og forskellige ungdomsgrupper. (Se også kapitel E4).

3. Den holdningsmæssige forankring blandt aktørerne

Hvor vi i de foregående afsnit så på, hvordan de fortsatte projekter er forankret på 'systemniveau', så handler nærværende afsnit om de forankringer af holdningsmæssig og erfaringsmæssig karakter, der er sket blandt aktørerne. Samlet set giver forankringen på 'systemniveau' og forankringen på 'personniveau' mulighed for at se på, i hvilken grad erfaringerne fra ungdomskommuneforsøget forankres i kommunen på en måde, der kan være ophav til eller danne ramme om fortsatte og nye aktiviteter - til en fortsat udvikling på det ungdomspolitiske felt.

Som antydnet indledningsvis er det væsentligt i en forståelse af bæredygtighed at fokusere på, at projekters bæredygtighed og fortsættelse ikke alene skal sikres økonomisk og politisk, men også er af-

hængig af holdningen og velviljen hos alle kommunale aktører fra politikere, unge til mere

perifere lokale aktører. Og det er væsentligt at fokusere på, at erfaringer kan forankres holdningsmæssigt hos nogle aktører, også selv om det projekt, hvor erfaringerne er gjort, ikke fortsætter eller forankres i sin umiddelbare form.

Rundt om i kommunerne bemærkes betydningen af ungdomskommuneforsøget på et holdningsmæssigt niveau. Flere nøglepersoner påpeger, at ungdomskommuneforsøget har medført en større bevidsthed og synlighed omkring ungdomsarbejdet generelt og unge og indflydelse mere specifikt. Denne holdningsmæssige forankring kommer først og fremmest til udtryk ved, at man i kommunerne er blevet bevidste om, hvad det f.eks. vil sige at inddrage unge, hvad de unge vil have indflydelse på, hvori faldgruber og konflikter består, hvordan man kan realisere sin voksenrolle i forhold til unges indflydelsesmuligheder osv. I flere kommuner er man f.eks. blevet opmærksom på problematikken ifm. ansvars- og kompetencefordeling mellem unge, medarbejdere, forvaltning og politikere. Man kan sige, at man i kommunerne har gjort sig nogle konkrete erfaringer med, hvordan man kan arbejde med de ofte noget abstrakte og udflydende (ungdoms)politiske målsætninger og teoretiske modeller og anbefalinger, der findes på det pædagogiske marked.

I en kommune blev man hurtigt i forsøgsperioden opmærksom på voksenrollen og på i de konkrete projekter ikke at være så synlig, men alligevel være med til at skabe rum og rammer for de unge. Og man blev opmærksom på, at det handlede om kompetence- og ansvarsfordeling. I den forbindelse opererede man med en model, der kan bruges til at skitsere, hvor unges kompetence og indflydelse ligger. Modellen kaldes den sorte, den hvide og den grå kasse.

DEN HVIDE KASSE

Hvad politikerne tør give fra sig

DEN GRÅ KASSE

Hvad politikerne tør forhandle om

DEN SORTE KASSE

Hvad man absolut ikke vil afgive

Kasserne er ikke statiske elementer. Indflydelse og kompetence kan netop veksle fra projekt til projekt. Men det påpeges, at det er en vigtig del af voksenrollen, at man gør sig klart, hvad man tør give videre til de unge af kompetence og medbestemmelse.

Det er dog først og fremmest de voksne, der har været i direkte kontakt med unge i forsøget, der er blevet mere bevidste omkring problematikker og god praksis omkring ungeindflydelse og ungdomspolitisk arbejde. I flere interview med

nøglepersoner og på flere arbejds møder vurderer man, at de holdningsmæssige forandringer og en øget bevidsthed omkring ungdomsarbejde ikke er nået det lokalpolitiske niveau. Politikerne har givet grønt lys til deltagelsen i ung-

domskommuneforsøget samt det lokale indhold og målsætninger. En efterfølgende interesse og opbakning fra politisk side har mange steder haltet, lyder vurderingen. *“Inden ungdomskommuneforsøget startede havde man den holdning, at vi må samarbejde på tværs, tværfagligt. Der har været enkelte steder, hvor det har knebet med interessen. Det politiske og det forvaltningsmæssige - her kunne vi godt have ønsket os mere opbakning og interesse”*.

Denne problemstilling blev allerede påpeget på et ungdomskommuneseminar i maj 1998. Her blev der fra aktører i flere kommuner pointeret vigtigheden af en kontinuerlig fokus fra politisk side på forsøget og dets målsætninger. Dette vurderes væsentligt ikke mindst i forbindelse med en forankring af forsøgets resultater i den politiske og administrative struktur. Kritikken af den politiske opbakning trådte nogle steder frem i forbindelse med, at man i mange kommuner var blevet forsinket i opstartsfasen.

Praktikernes ønske om kontinuerlig politisk opbakning og interesse skal ses i lyset af, at det netop er på det politiske niveau, at forsøgsvirkensomhedens praktiske side i sidste ende vurderes. Det er her, der træffes afgørelser om f.eks. økonomi og eventuelle fortsættelser af projekter og aktiviteter. Fra et praktiker-perspektiv er det derfor væsentligt, at politikerne bevarer en interesse og et

engagement i forsøget samt er opdateret omkring, hvordan forsøgets forskellige delprojekter forløber. I dette lys er politisk engagement et af de forhold, der kan sikre en positiv vurdering og dermed fortsættelse af projektet. I de tilfælde, hvor man i projekterne støder mod barrierer eller konflikter undervejs i processen, kan det endvidere vise sig vigtigt med en politisk interesse og forståelse for vanskelighederne i processen.

Et sidste aspekt der i denne sammenhæng skal påpeges er, at dialogen mellem unge og politikere i nogle kommuner har været en del af forsøget. Man har bl.a. i to kommuner forsøgt at arbejde mere målrettet med at interessere politikere og vedligeholde deres interesse i aktiviteter og projekter i ungdomskommuneforsøget ved at invitere til dialog- og orienteringsmøder med de unge.

Erfaringerne fra disse to kommuner er, at sådanne møder er positive og succesfulde. Det fremhæves, at der gennem sådanne møder opnås større gensidig respekt mellem unge og politikere omkring hinandens arbejde og arbejdsvilkår. (Se også kapitel F)

Politikerne har f.eks. efterfølgende udtrykt positiv overraskelse og været ganske imponerede over, hvad de unge er i stand til at gennemføre. Indtryk der står stærkere i bevidstheden end ved at se lister og beskrivelser af aktiviteter på papir.

Mens man altså i nogle kommuner vurderer, at en holdningsmæssig forandring kun i ringe udstrækning er nået det politiske niveau, vurderer praktikerne i andre kommuner, at man gennem ungdomskommuneforsøget har opnået en holdningsændring på alle niveauer i kommunen fra praktikerne selv, forvaltningsniveauet til det politiske niveau. Unges ønsker, behov og formåen såvel som selve ungdomsarbejdet har generelt fået større bevågenhed. Arbejdet omkring formuleringen af lokale ungdomspolitikker i kølvandet på ungdomskommuneforsøget spiller her en væsentlig rolle.

I nogle kommuner skitserer nøglepersoner en sådan mere generel holdningsændring i kommunen ved at sammenligne med deres opfattelse af, hvordan den traditionelle holdning i forbindelse med unge og demokrati har været tidligere.

Et eksempel på dette er en større provinskommune, hvor ungdomsarbejdet og forståelsen af unge og demokrati traditionelt fokuserede på, at unge skulle lære det repræsentative demokratis spilleregler. Nok skulle de unge have indflydelse - det var vigtigt, men indflydelsesformerne og organiseringen fulgte det repræsentative demokratis normer og vilkår. *“Kunsten er at vi har fået lært nogle voksne at man kan lave værdifuldt samarbejde med unge ... Der er slået hul på nogle fordomme.”*, siger en projektleder på arbejdsområdet.

Både koordinator og formand for den ungdomspolitiske arbejdsgruppe fortæller, at disse mere traditionelle holdninger til unge og demokrati er blevet udviklet og nuanceret på alle niveauer i kommunen. Med ungdomskommuneforsøget og bla. oprettelsen af et projektorgani-

seret ungdomssekretariat blev der sat fokus på unges anderledes måde at organisere sig på, og på at unge har et anderledes demokratibegreb end det traditionelle. *“Politikerne skal forstå, at de unge står for et andet demokratibegreb, det er ikke det traditionelle repræsentative demokrati. Det er også projektorganisation, hvor man møder de unge, der hvor de er”*, fortæller lederen af arbejdsgruppen. Ungdomskommuneforsøget har medført en opmærksomhed omkring, at: *“alle har et ansvar, men hvis ikke politikere og voksne omkring de unge vil give slip, så kommer vi ikke videre. Vi skal holde mund, holde igen og lytte”*, vurderer han.

De erfaringer, der er gjort i ungdomskommuneforsøget, udgør et væsentligt grundlag for formuleringen af deres ungdomspolitik. Betydningen af holdningsændringen indfanger han ved at vurdere, at: *“Det er en revolution at få ungdomspolitikken på kommuneplanen. Engagementet er vokset i processen, specielt fordi den har fået større politisk værdi. Ungdomspolitikken har fået status.”*

Koordinatoreren mener, at ungdomspolitikken netop afspejler en ny måde at inddrage unge i kommunen på. I den forbindelse er de blevet opmærksomme på, at fokus skal ligge på processerne og handlingerne omkring ungeindflydelse og ikke så meget på formen. *“Demokrati handler ikke kun om magt, men om læring”*.

I et andet eksempel fremhæver en nøgleperson i en anden ungdomskommune også den holdningsændring, hun synes der delvis er opnået i kommunen i løbet af ungdomskommuneforsøget. I kommunen har man haft tradition for børne- og ungepolitik, der på papiret lagde op til aktivisme. I praksis var det dog en brugerkultur, der var fremherskende - folk var forbrugere af en række tilrettelagte kulturelle tilbud. Desuden var det svært at få politikerne til at være risikovillige, når det handlede om ungeprojekter - *“... der har det handlet om at passe ekstra meget på, fordi der bruger man måske pengene på slik og sådan”*. For nøglepersonen fremstod en sådan holdning som en *“... mærkelig opfattelse af, at børneliv og ungdomsliv er det samme”*. Kommunen har gennem længere tid også haft et ungdomsråd, men pladsen til aktive unge har været meget lille, vurderes det. *“Ungdomsrådet har dybest set ikke haft politisk indflydelse. Det har været en sovepude til at politikerne kunne*

sige, vi gør noget for de unge.” Men med ungdomskommuneforsøget har man forsøgt noget nyt, nemlig at tage aktivismeoplægget på ordet. Nu skulle de unge ikke længere være brugere, men arrangører. Meget af forsøgets succes var afhængig af de unge og af at unge gad gå ind i projekterne. De har brugt ungdomskommuneforsøget til at gøre op med de traditionelle holdninger - og det er til dels lykkedes. F.eks. har ungdomsrådet nu en plads i folkeoplysningsudvalget, og ungdomsrådet har fået en pulje, de selv skal administrere. En politiker beskriver selv i et interview betydningen af ungdomskommuneforsøget som en *“aha-oplevelse for byrådet at mødes med de unge. Politikerne har fået lyst til at gentage succesen med dialogmøder. Byrådspolitikerne er blevet mere opmærksomme på unge som en gruppe, der kan formulere sig. ... Den vitaminindsprøjtning forsøget har udgjort har betydet, at vi har fået sat nogle ting i gang mere målrettet, og vi har sat nye initiativer i gang.”* Ungdomskommuneforsøget har således rokket ved en række opfattelser og gjort unge mere synlige og hørelige. Men også dette trækker skillelinierne op. Således er der flere voksne, der ser positivt på unge som en ressource, men der er også nogle voksne der bliver skræmte af al aktiviteten. De ser de unge som autonome, der overtager byen, fortæller ungekoordinatoren.

De to eksempler ovenfor fortæller historien om holdningsændringer. I mange kommuner fremhæves vigtigheden af, at man arbejder bevidst med, hvilken grundholdning man har til unge i det hele taget og til præmisserne for unges indflydelse. Sat på spidsen tager mange diskussioner udgangspunkt i det firkantede spørgsmål - skal de unge tilpasse sig systemet eller skal systemet tilpasse sig de unge? Og selv om nuancerne er mange, synes der at være en grundlæggende enighed om, at det ikke handler om et enten eller, men om et både og.

“Det er vigtigt at diskutere, hvad det er for holdninger vi har til unge. Skal de unge tilpasse sig? Med det syn løber man panden mod en mur. Hvis man derimod ser på de unge som en del af det bestående, og at de er ved at danne sig egne rammer for liv og fremtid, så går man ind på de unges præmisser. Så ved man at de ikke tænker foreningsliv, sådan som vi gør. Vi skal ikke presse dem ind i det bestående.”

Holdningsmæssige forankringer kan også forekomme i form af kommunernes eller nogle aktørers forsøg på at systematisere erfaringer og ny viden indvundet i forbindelse med ungdomskommuneforsøget. Som en koordinator udtrykker det i forbindelse med en snak om fortsatte aktiviteter: *“Man må også skelne mellem aktiviteter og metoder. Meget har været metodeudvikling. Vore ungdomspolitik skal nu implementere disse metoder. Aktiviteter kan ophøre, men man kan ikke tage metoder fra folk, hvis de først har fået dem”*.

Systematisering af erfaringer og viden i form af metode- og modelbeskrivelser er således i nogle kommuner sket i forbindelse med en evaluering af deres forsøg. Der er i evalueringerne beskrivelser af forskellige involveringsformer, typiske ungeroller, typiske forvaltningsroller, en kompetencefordelingsmodel.

I boksen s. 77 gives der et eksempel på en modelbeskrivelse. En anden kommune beskriver i deres evaluering 3 forskellige former for involvering eller inddragelse af unge. Disse kalder de: 1) Den ungestyrede, 2) Den voksenstyrede, 3) Den politikerstyrede.

“Den ungestyrede involveringsform”

Centralt her er, at det er de(n) unge selv, der får ideen, gennemfører den, tager beslutningerne og ansvaret osv. Der kan godt være voksne involveret, men de har ikke noget ansvar og er uden indflydelse på ideens udformning og virkeliggørelse. De voksne kan deltage i afgrænsede og af de unge definerede roller, f.eks. regnskabsafregning. Ejerskabet ligger altså suverænt hos de unge i forhold til både idé og gennemførelse. Det betyder også, at aktiviteten er følsom i forhold til de unges interesse i den og tid til den. Falder de unges interesse for aktiviteten, flader aktiviteten bort.

“Den voksenstyrede involveringsform”

Denne involveringsform er udtryk for at voksne - oftest i dialog med unge - kommer med forslag til aktiviteter, som unge kan gennemføre alene eller i samarbejde med voksne. Der lægges her vægt på medbestemmelsen, mere end selvbestemmelsen (som er fremherskende i den ungestyrede involveringsform). Ejerskabet til ideen er altså de voksnes. Unge i målgruppen

eller unge, der har bidraget med ønsker, tilbydes af de voksne aktiv medvirken. Ansvar for aktivitetens gennemførelse ligger hos de voksne. Hvis de unge ikke har en kontinuerlig eller stabil deltagelse, er det voksnes ansvar at holde liv i aktiviteten. De unge har indflydelse på aktiviteten, men ansvar og ejerskab deles med de voksne, hvis ikke det ligger udelukkende hos de voksne.

“Den politikerstyrede involveringsform”

I denne involveringsform er det politikere, embedsmænd, udvalg, der på baggrund af undersøgelser, viden eller egne ideer vil gennemføre en aktivitet. Det vil være voksne medarbejdere, der suverænt har ansvaret. Der er ikke sikkerhed for, at unge er med i planlægning eller udførelse, men de vil være deltagere eller brugere af aktiviteten, hvis den er aktualiseret og har deres interesse. Det vil være de voksne (politikere el. embedsmænd), der er ophav til ideen, der også har et engageret ejerskab. Unge kan engagere sig i tilrettelæggelse, men er uden ansvar for gennemførelsen. Unge vil meget sjældent ‘købe’ en færdig idé og ‘overtage’ ejerskabet.

Disse tre involverings- eller demokratiformer er idealtyper, påpeges det i kommunens evaluering. Det betyder, at de skitserede involveringsformer oftest ikke vil findes i sin rene form i praksis, men at der vil være en række genkendelige træk mellem beskrivelse og praksis.

Skitseringen af de tre involveringsformer får altså karakter af en model, der kan danne udgangspunkt for diskussioner af formål, metoder, midler og målgruppe for et projekt, såvel som for diskussioner af dragede erfaringer, erfaringsudvekslinger og eventuelle revurderinger og omstruktureringer af igangsatte projekter.³¹

4. Hvordan kan bæredygtigheden fremmes - aktørernes vurderinger

På en række arbejds møder blev bæredygtige elementer diskuteret i relation til, hvilke aktiviteter, der er fortsat i ungdomskommunerne, og hvad der kendetegner disse projekter og aktivi-

³¹ For en mere detaljeret gennemgang af involveringsformerne samt eksempler på praksis i tilknytning til de enkelte former henviser vi til den afsluttende evalueringsrapport fra Hvidovre kommune.

teter. Men også bæredygtige elementer og gode erfaringer fra de ikke fortsatte aktiviteter og projekter blev trukket frem af deltagerne på arbejds møderne.

Som oplæg til diskussionerne blev de kendetegn ved steder, hvor aktiviteter fortsætter, som man har beskrevet i midtvejsevalueringen, brugt³²:

- At forsøget byggede videre på aktiviteter, der var i gang.
- At der har været en tæt tilknytning af aktiviteterne til det eksisterende apparat - f.eks. ungdomsskolen.
- At der er en ramme og kerne af personer, der har været med længe og brænder for aktiviteterne, samt at generat ions skifteproblemet er løst (de unge der startede for 3 år siden er blevet afløst).

De tre kendetegn er generelle træk, der ikke nødvendigvis alle tre gælder for alle kommunerne. Generelt viser det sig, at et eller flere kendetegn vil være at finde i kommunerne, og at man i kommunerne lægger vægt på forskellige elementer i disse kendetegn. Dog gælder det for et enkelt sted, at de ikke kunne nikke gkendende til nogle af de tre kendetegn. Alligevel er størstedelen af deres aktiviteter fortsat. Det er derfor ikke overraskende, at de tre generelle kendetegn på mange arbejds møder gav anledning til diskussion og nuancering. I det følgende beskrives de forhold og elementer i ungdomskommuneforsøget, som aktørerne på disse arbejds møder vurderede ville fremme bæredygtigheden af projekter og aktiviteter.³³

³² I forbindelse med udarbejdelsen af midtvejsevalueringen baserede man sig på foreløbige oplysninger om fortsatte aktiviteter og projekter. Disse oplysninger blev udbygget på de afholdte arbejds møder, hvorfor det samlede billede af fortsatte aktiviteter ser anderledes ud end i midtvejsevalueringen.

³³ Det er vigtigt at holde sig for øje, at de bæredygtige elementer er trukket frem på baggrund af erfaringerne fra de mange forskelligartede projekter og aktiviteter, der har været gennemført i kommunerne. De bæredygtige elementer, der er trukket frem her, skal derfor ikke opfattes som en 'facitliste', hvor det succesfulde ungdomsprojekt er garanteret hvis det er kendetegnet ved alle nedenstående bæredygtige elementer. Derimod kan man rundt omkring i kommuner og ungdomssammenhænge benytte bla. de beskrevne bæredygtige elementer som diskussionsoplæg og

Et væsentligt forhold i relation til bæredygtighed ser ud til på tværs af ungdomskommunerne at være samarbejde på tværs - det gælder samarbejde på tværs af sektorer, forvaltninger, institutioner og fag.

Samarbejde på tværs anses i flere kommuner at være et af de forhold, der sikrer realiseringen af deres lokale helhedsorienterede og/eller sammenhængende ungdomspolitik. Men også i forhold til de meget forskellige projekter og aktiviteter, der har været i de enkelte kommuner, bliver samarbejde på tværs fremhævet i flere kommuner i forhold til at dele de høstede erfaringer. Samarbejde på tværs vurderes at være vigtig i forbindelse med udvekslinger mellem og forståelser af forskellige faglige og organisatoriske normer, traditioner, metoder, forståelser og forholdene sig til unge i de forskellige sammenhænge, der som en større eller mindre del af deres daglige arbejde beskæftiger sig med unge. Endelig fremhæver flere netværkselementet i samarbejde. Netværksdannelser synes at være væsentligt både under forsøget, men også som en del af aktørernes almindelige arbejds hverdag efter forsøgsperioden. Netværksdannelser ses både som noget, der sikrer, at man kan holde sig opdateret omkring, hvad der sker på ungeområdet, men også i forhold til at kvalificere eget arbejde ved at trække på andres viden og erfaringer. I en kommune beskriver man det som 'et beredskab af voksne'. I en anden kommune opretter man et 'fødselshjælperkorps', der skal hjælpe unge, der får projekttilskud fra ungepuljen, over administrative og finansielle barrierer samt give generel vejledning omkring projekt gennemførelse.

I nogle kommuner har samarbejdet været formaliseret på forskellig vis, f.eks. ved at koordinator har indkaldt til møder, eller man har forsøgt at etablere forskellige 'ungefora'. Fordelen der trækkes frem ved det mere formaliserede samarbejde er, at aktørerne faktisk får prioritet tiden til netværksdannelser og erfaringsudveksling, påpeges det. I andre kommuner har samarbejdet fungeret mere uformelt, og her finder man det vigtigt, at tværfagligt samarbejde netop foregår som en uformel aktivitet. Det

aflæring i forbindelse med planlægningen af fremtidige ungdomsprojekter.

G. Forsøgets bæredygtighed

betyder bl.a., at når man mødes, har man noget konkret at mødes om. Man laver ikke erfaringsudveksling blot for at mødes, man laver erfaringsudveksling om *noget*. Når dette noget er relevant for alle parter, kan der komme meget positivt ud af tværfagligt samarbejde og erfaringsudveksling.

Uanset måden, tværfagligt samarbejde realiseres på i de enkelte kommuner, har flere kommuner på arbejds møderne påpeget forskellige konflikter

I en større provinskommune initierede man et tværfagligt samarbejde bl.a. for at hjælpe projekterne udover planlægningsstadiet. Koordinatorgruppen igangsatte koordinerende funktioner som f.eks. et internt nyhedsbrev rettet mod projektledere og politikere. Og man lavede halvårs seminarer af en halv dags varighed. Koordinator fortæller, at man i starten var nervøs for, at man ikke havde noget at sige hinanden på disse møder - havde man mon noget tilfælles ud over at være en del af et forsøg? På møderne fandt man da også ud af, at ungdomskommuneforsøget ikke var ét ungdomsprojekt, men mange forskellige med forskellige målsætninger. På seminarerne blev udvalgte og fælles temaer diskuteret, som f.eks. unge, evaluering, økonomi. Koordinatoren påpeger, at det er vigtigt ikke at opbygge en forståelse af, at man kan give hinanden en hel masse, fordi man er del af en større forsøgsvirksomhed. Og at man ikke skal arbejde i én fælles retning, netop fordi man arbejder med forskellige projekter, forskellige unge og forskellige målsætninger. Tværfagligt samarbejde fungerer, når man har en opgave eller et ansvar sammen, vurderer kommunens ungdomskommune-koordinator. En af deltagerne i disse møder var koordinatoren for projekterne i børne- og kulturforvaltningen. Hun lægger vægten på muligheden for netværksopbyggelsen gennem de halvårige møder. Dette netværk gav hende en fin mulighed for at spotte problemer og samle erfaringerne fra projekterne. I kommunens evaluering betragtes det, at der er skabt et netværk, da også som en af succeserne ved ungdomskommuneforsøget. Og der lægges vægt på det personlige møde mellem aktørerne. *“Det har været til gavn til læring og inspiration og har skabt en*

samlet opmærksomhed omkring unge på tværs af forvaltningerne”.

og besværligheder i at arbejde på tværs af sektorer, forvaltninger og institutioner. Konflikter og besværligheder kan handle om f.eks. normer og kulturer i de forskellige forvaltninger, forskelligt sprog, forskellig ungdomsforståelse. At der eksisterer sådanne forskelle bliver tydeligt i forbindelse med samarbejde, og det kan betyde, at samarbejde og tværfaglige møder af aktørerne opleves som træge og langsommelige processer, der overskygger selve det konkrete projekt og de konkrete problemer, man oplever i sit daglige arbejde. I flere kommuner fremhæver man dog, at det er væsentligt at sætte fokus på disse forskelligheder og være opmærksomme på dem i forbindelse med et forsøg som ungdomskommuneforsøget såvel som mere generelt samarbejde omkring unge.

I en kommune har de i forbindelse med erfaringerne fra ungdomskommuneforsøget og deres oplevelser med tværfagligt samarbejde, fundet det nødvendigt at lave en systematisk afdækning af, hvad det er for barrierer de stødte ind i. De har kaldt det ‘administrative barrierer’, da mange vanskeligheder opstod i forbindelse med administration, regler og formelle arbejdsgange. I kommunen opstod der vanskeligheder i forhold til følgende problemstillinger:

- Samarbejde mellem private/foreninger og kommunale projekter - ansvaret for projekter har betydning for gennemførelse og fastholdelse af målene.
- Faglige og organisationskulturelle forskelle i det tværgående samarbejde - forskelle i faglige forståelser af problemet og løsningsmodeller (f.eks. mellem sundhedsområdet og det pædagogiske område) har betydning for både samarbejde og gennemførelse af projekter.
- Tiltrækning og fastholdelse af de helt rigtige projektmedarbejdere. Engagement og ejerskab for et projekt er afgørende specielt i forbindelse med ansættelse af eksterne medarbejdere til projektet. Det drejer sig om i planlægningen af projektet at indtænke: rekrutterings- og ansættelsesfase, introduktionsfase (hjælp til at finde lokaler, samarbejdspartnere osv.), samarbejds- og erfaringsudveksling (jævnlig sparring mellem eksterne

og øvrige medarbejdere), viderebringelse af viden og målsætninger til medarbejdere, der skal overtage projektet.

- Forankring af nye aktiviteter i eksisterende institutioner - specielt i forbindelse med projekter, hvor nye behov for f.eks. IT-udvikling afprøves, skal der tages højde for behovet for forankring og videreudvikling på længere sigt (f.eks. konsulentbistand).
- På baggrund af denne kortlægning er der i evalueringen opridset en række anbefalinger, som vurderes vil medvirke til at indfri projektets succeskriterier:
- At der i forsøgsprojekter sættes fokus på den indholdsmæssige side, fremfor at tvinge forsøg ind i de kendte administrative rammer.
- At alle deltagere oplever et reelt medejerskab for både idé, planlægning og udførelse. Unge såvel som medarbejdere i forsøg skal inddrages tidligt, når nye behov skal indfries.
- Bedre mulighed for gennemførelse af planlagte aktiviteter kan opnås ved at indføre adgang til 'rulning' af budgetter, at projekter selv kan beholde eventuelle indtægter f.eks. fra entre til arrangementer, udarbejdelse af særlige forretningsgange for forsøgsprojekter.
- Klar kompetence- og ansvarsfordeling omkring økonomi
- Udarbejde et samlet overblik over forsøgsprojekter i kommunen, så politiske beslutninger på området ikke får utilsigtede konsekvenser for igangværende forsøg
- Når der dispenseres for almindelige regler har det vist sig vanskeligt at anvende et Kommunedatasystem. Det anbefales at der ikke stilles krav om at forsøg tilpasses et sådant system, men at der anvendes manuelle registreringer o.l. (Denne pointe fremhæves også af en anden kommune.)

Note: For en uddybning af nedenstående henvises til afsluttende evalueringsrapport fra Hvidovre Kommunes ungdomskommuneforsøg.

I en større provinsby var en række projekter placeret under børne- og kulturforvaltningen. Nogle af projektlederne herfra var lærere. I starten blev der brugt lang tid på opgave-, ansvars- og ressourcefordeling, fordi lærerne er underlagt nogle tjenestetidsaftaler. Disse var der ikke taget højde for i skrivebordsarbejdet i ansøgningen. Derfor måtte tovholderen på projekterne i denne forvaltning bruge lang tid på

forhandlinger med Roskilde Lærerforening. Derfor anbefales det, at der meget tidligt i forsøgsfasen undersøges om alle projektledere og deltagere i et projekt kan udføre deres opgave inden for overenskomsten. En anden administrativ barriere, som påpeges i evalueringen er, at det er svært at forankre forsøgsprojekter i afdelinger, der traditionelt er defineret ved driftopgaver. De fleste afdelinger måler deres succes på og indretter sig efter driftopgaver. Succeskriteriet i en driftorganisation er ofte præget af fejlfri og allerede kendt forvaltning. I den sammenhæng kan det ofte være svært at finde tid og midler til udviklingsopgaver og forsøg, der i højere grad er præget af en holdning omkring afprøvning. Projektlederne risikerer dermed at sætte sig mellem to stole - afdelingen og projektet.

Note: Se også 'Forevaluering - Roskilde som ungdomskommune 1998-2000'

I flere kommuner fremhæves *ildsjæle* (koordinatører / projektledere) som væsentlige i forbindelse med at sikre bæredygtigheden i projekter og forsøgsvirksomhed. I et par kommuner peges der eksplicit på, at der er behov for unge ildsjæle, men ellers synes ildsjælebegrebet fortrinsvis at være forbeholdt såkaldt voksne. Ildsjæle bliver ofte beskrevet som nogen, der 'brænder for sagen'. Dette indebærer bl.a. et engagement, der smitter af på de øvrige aktører i projektet. Men det indebærer ofte også, at ildsjælen er den, der gør det ekstra, der nogle gange skal til for en succesfuld gennemførelse af et forsøg.

Ejerskab fremdrages også på flere arbejds møder som et bæredygtigt element. Ejerskab og ildsjæle hænger ofte tæt sammen i praksis. I en kommune har man i evalueringen arbejdet mere eksplicit med ejerskabsbegrebet. Ejerskabet relateres her til idé og gennemførelse af projektet - altså det at opleve et særligt engagement i forbindelse med gennemførelsen af ideen eller aktiviteten, herunder at overvinde eventuelle barrierer i processen. Ejerskab udløser et særligt engagement, og den eller de, der har ejerskabet, vil oftest af omverdenen blive opfattet som ildsjæle.³⁴ I ovenstående knyttes ejerskab til projektet eller aktiviteten og kædes ikke som

³⁴ Se den afsluttende evalueringsrapport fra Hvidovre kommune, 2001, bilaget s. 2.

sådan sammen med bestemte personer eller grupper. En sammenkædning af ejerskab med ungegruppen er den italesættelse, der oftest finder sted i kommunerne. Her lægges der vægt på, at unge har ejerskabsfølelse for projektet. I et par kommuner henviser man til, at også det politiske ejerskab er væsentligt for forsøgets bæredygtighed.

Mens der således tales meget om, at det er vigtigt, at der er nogen, der har ejerskabsfølelse, kommer der i langt mindre udstrækning konkrete bud på hvordan ejerskab kan udvikles og eventuelt vedligeholdes. Det nærmeste man kommer bud på, hvordan ejerskab udvikles er, at man i det fleste kommuner forbinder ejerskab med en tidlig inddragelse af aktørerne i forsøgets / projektets tilrettelæggelse og gennemførelse. Meget tyder på, at man med fordel fremover (i pædagogiske sammenhænge) kan beskæftige sig mere konkret med ejerskabsbegrebet, herunder hvordan det udvikles og vedligeholdes.

Hvor ejerskab oftest beskrives som noget positivt og ønskværdigt, påpeger en koordinator fra én af ungdomskommunerne, at ejerskab også kan have negative konsekvenser. I pågældende kommune har de oplevet, hvordan unges ejerskabsfølelse i forbindelse med et ungdomssekretariat næsten blev for stor. Dette medførte, at ungdomsmiljøet omkring ungdomshuset lukkede sig om sig selv og blev meget internt. I den forbindelse har såkaldt voksne en vigtig rolle, mener han. Som voksen bliver man begejstret, når man ser ejerskabsfølelsen vokse hos de unge. Det er en del af den voksnes opgave at se til, at ejerskabsfølelsen og ungdomsmiljøet ikke lukker sig og dermed lukker andre unge ude. *“Forsøgets begrænsede brugergruppe er i høj grad karakteriseret ved at være projektpiloternes professionelle vennekreds, og de besidder lignende kulturelle projektmagerkompetencer, som dem projektpiloterne har. ... Det er problematisk, at en pædagogisk metode til involvering af unge gennem andre unge i den grad skal være afhængig af en bestemt ungdomskulturel identitet, idet andre ungdomskulturelle identiteter let kan blive udelukket fra at deltage på*

lige fod i projektet.”, lyder det konkluderende i kommunens evaluering.³⁵

I flere kommuner påpeger man, at bæredygtigheden i et forsøg / projekt viser sig gennem forsøgets evne til *at tage udgangspunkt i de unge selv*. Det dækker tilsyneladende over, at projekter og aktiviteter bygger på reelle og synlige behov hos unge. Behov der reelt er opstået hos unge og helst også udtrykt af de unge selv.

Rollemodeller fremhæves også som et bæredygtigt element i nogle kommuner. Det betyder, at man i projekter og/eller forsøget har arbejdet mere bevidst med rollemodeller og her fortrinsvis, at unge agerer rollemodeller for andre unge. Det kan både være lidt ældre unge, der agerer rollemodeller for lidt yngre unge. Det kan være unge, der har været i projektet i længere tid, der fungerer som rollemodel for ‘nystartede unge’, og endelig kan det være unge, der på baggrund af særlige kvalifikationer ansættes i f.eks. et ungdomshus som ‘projektmager’, og herigenom skal fungere som rollemodeller for andre unge, der gerne vil lave projekter. I et par kommuner bliver bevidstheden om

rollemodeller nævnt specifikt i forbindelse med forebyggelsesaktiviteter (f.eks. projekter i socialt belastede miljøer og integrationsprojekter). I disse tilfælde påpeges vigtigheden af, at rollemodellerne hentes inden for målgruppens eget miljø.

Spørgsmålet er, om de processer der ligger bag det at operere med rollemodeller ikke foregår meget tiere, end vi er opmærksomme på, som en integreret del af mange projekter. Dette peger i retning af, at arbejde med en øget bevidsthed omkring processerne bag rollemodeller. Når unge mere eller mindre bevidst agerer rollemodeller for andre, ligger der implicit i dette, at de er ‘gamle i gårde’ og bevæger sig naturligt i pågældende miljø. Derfor kan en øget bevidsthed om rollemodelprocesser måske finde sin naturlige plads i forlængelse af ungdomskommuneforsøget, de steder hvor projekter, huse, råd, væresteder osv. fortsætter. Det er dog her vigtigt at være opmærksom på, om unge, der agerer rollemodeller for andre unge, skal

³⁵ 'Projekt Ungdomssekretariat - en evaluering af ungdomskommuneforsøget i Hillerød Kommune'. Strande, Mogensen og Simonsen, CeFU 2000.

løfte en social opgave eller om fokus er lagt på deres bidrag til at åbne det ungdomsmiljø, som de er en del af for kommunens øvrige unge.

Hurtige beslutningsprocesser og -veje er et element, man i de fleste kommuner har arbejdet med på forskellige måder og som trækkes frem som bæredygtigt element. Logikken bag synes at være, at der for at bevare de unges engagement og interesse skal være hurtig vej fra idé til handling, og at unge helst vil se konkrete resultater af deres engagement inden for en overskuelig tidsramme. I de fleste ungdomskommuner er man enige om, at de traditionelle beslutningsveje i det kommunale system ikke er gearret til at efterleve dette tilsyneladende grundlæggende vilkår. Rundt om i kommunerne har man forsøgt forskellige muligheder for at gøre beslutningsprocesserne i forhold til ungeinitiativer hurtigere og mere smidige. I nogle tilfælde har en koordinator, evt. en ung-ansat haft en rolle som formidler mellem unge og det kommunale system. Her fremdrages det også, at det er vigtigt, at en sådan person kan begå sig både i forhold til politikere, forvaltning og unge. I et par kommuner bemærker man fordelen i at have en sådan 'formidlerfunktion', men som en uafhængig del af det kommunale system. Når personen er ansat uafhængigt af det kommunale system, kan han/hun lettere agere som legitimt bindeled mellem unge og forvaltning. Andre steder har man arbejdet med ungepuljer, hvor unge kan søge om penge til realiseringen af et projektet. Ansvar for sådanne puljer ligger enten hos én eller flere voksne, f.eks. i ungdomsskolen, eller - og i de fleste tilfælde - hos de unge selv i tilknytning til et ungdomshus, -råd eller -sekretariat. I denne forbindelse såvel som i forbindelse med realiseringen af projekter, fremhæves vigtigheden af, at unges ansvar også er reelt. Det vil sige, at unge skal overdrages reel beslutningskompetence. Rammerne samt ansvars- og kompetencefordeling skal være klar og synlig for alle. Som en koordinator udtrykker det: "*Hvis de unge finder ud af at kompetencen ikke er reel, så smutter de!*" Endelig kan forskellige former for voksen-netværk være et led i hurtigere beslutningsprocesser.

De sidste bæredygtige element, der er blevet fremhævet på arbejdsmoderne, er *en formuleret ungdomspolitik*. To kommuner fremhæver eks-

plicit det forhold, at ungdomskommuneforsøget byggede videre på en formuleret ungdomspolitik, som et bæredygtigt element. Dette kan ganske givet tillægges, at man i og med formuleringen af en ungdomspolitik har været i gang med processer omkring ungdomsområdet i kommunerne, hvorfor ungdomskommuneforsøget såvel som fortsættelsen af forsøget eller dele af det har faldet ind som et naturligt led i udviklingen af området. (Se også kapitel D).

5. Sammenfatning

I dette kapitel har fokus været rettet mod ungdomskommuneforsøgets bæredygtighed og i hvilken udstrækning der er skabt erkendelser samt strukturer og engagement, der lever videre efter forsøgsperioden og som kan danne rammen om fortsatte (eller nye) aktiviteter. Bæredygtighed i denne sammenhæng forstås ikke kun som et spørgsmål om, hvad der stadig lever *efter* forsøgsperioden. Fokus er strakt ud til også at rumme *selve* forsøgsperioden.

I alt 157 eller 47% projekter og aktiviteter fortsætter. Alle kommuner angiver, at mindst én aktivitet / projekt fortsætter.

For de projekter, der ikke fortsætter, skyldes det overvejende økonomiske og politiske prioriteringer. I nogle kommuner antydes det, at forsøgsvirksomhed ikke altid er lige populært i det politiske system, da man netop er nervøs for de økonomiske merudgifter i forbindelse med en eventuel efterfølgende forankring af forsøgsvirksomheden.

En anden grund er, at andre projekter og aktiviteter har haft karakter af at være afrundede og enkeltstående begivenheder som f.eks. forskellige typer af kulturelle arrangementer, foredragsvirksomhed ect., og har derfor haft deres 'naturlige' afslutning i løbet af forsøgsperioden. En stor del af disse aktiviteter fortsætter ikke, men typen af aktiviteter gør.

Der er flest af aktiviteter og projekter inden for typen organisatoriske og fysisk rammeskabende aktiviteter, der fortsætter efter ungdomskommuneforsøget. Således fortsætter 63% af de oprindelige aktiviteter og projekter. De udgør ca. 44% af de fortsatte aktiviteter.

Herefter følger forebyggelsesaktiviteter, hvor godt halvdelen af aktiviteterne fortsætter.

G. Forsøgets bæredygtighed

Af parlamentariske og demokratiske aktiviteter, kommunikations- og medieaktiviteter samt kultur- og livsstilsaktiviteter fortsætter mindre end halvdelen.

Typen parlamentariske og demokratiske aktiviteter fylder også meget i det samlede billede af, hvilke synligt aftryk ungdomskommuneforsøget har frembragt.

Projekternes organisatoriske og økonomiske forankring

I forbindelse med de fortsatte aktiviteter og projekters administrative og økonomiske forankring er der tre tendenser, der gør sig gældende:

- Aktiviteter og projekter fortsætter med samme administrative og økonomiske forankring som under forsøget.
- Aktiviteters og projekters fortsættelse føres administrativt og økonomisk over i ungdomsskoleregion.
- Aktiviteter og projekter fortsætter som selvstændige enheder med egen økonomi og administration.

Ungdomskommuneforsøgets strukturelle side må siges at være forholdsvis traditionel. Det generelle billede er da også, at der ikke i løbet af ungdomskommuneforsøget er skabt *nye* strukturer på forvaltningsniveau til at fortsætte aktiviteterne.

Den holdningsmæssige forankring blandt aktørerne

Flere nøglepersoner påpeger, at ungdomskommuneforsøget har medført en større bevidsthed og synlighed om ungdomsarbejdet generelt og unge og indflydelse mere specifikt. I flere kommuner er man blevet opmærksom på problematikken ifm. ansvars- og kompetencefordeling mellem unge, medarbejdere, forvaltning og politikere. I mange kommuner fremhæves vigtigheden af, at man arbejder bevidst med, hvilken grundholdning man har til unge i det hele taget og til præmisserne for unges indflydelse.

Hvordan kan bæredygtigheden fremmes?

Det er fremgået af drøftelser med aktørerne, at bæredygtighed fremmes af:

- At forsøget byggede videre på aktiviteter, der var i gang
- At der har været en tæt tilknytning af aktiviteterne til det eksisterende apparat - f.eks. ungdomsskolen
- At der er en ramme og kerne af personer, der har været med længe og brænder for aktiviteterne, samt at generations-skifteproblemet er løst (de unge, der startede for 3 år siden, er blevet afløst).

Samarbejde på tværs af sektorer, forvaltninger, institutioner og fag er også afgørende for bæredygtighed. I flere kommuner fremhæves *ildsjæle* som væsentlige i forbindelse med at sikre bæredygtigheden i projekter og forsøgsvirksomhed, og *ejerskab* fremdrages også som et bæredygtigt element. Ejerskab og ildsjæle hænger ofte tæt sammen i praksis. Et bevidst arbejde med *rollemodeller* fremdrages ligeledes.

I flere kommuner påpeger man, at bæredygtigheden viser sig gennem forsøgets evne til *at tage udgangspunkt i de unge selv*. *Hurtige beslutningsprocesser og -veje* er et element, man i de fleste kommuner har arbejdet med på forskellige måder, og som trækkes frem som bæredygtigt element.

H. Litteratur

- Bach, Thomas: *Erfaringer fra ungdomskommuneforsøget, 1. halvår 2000 - notat*. - Kbh.: DUF, 2000. (Manuskript).
- Bennekou, Helle; Brems, Jørgen; Brygmann, Karen og Nordam Hansen, Lisbeth: *Lokale ungdomspuljer - Erfaringer fra et to-årigt forsøg*. - Kbh.: Udviklingscenteret for folkeoplysning og voksenundervisning, 2000.
- Berth Nielsen, Marlene: *De aktives demokrati - en undersøgelse af integrerende og ekskluderende processer i demokratiseringen af unge - speciale*. - Kbh.: Københavns Universitet, 2001.
- Berth Nielsen, Marlene og Meier, Flemming: *Ekstern evaluering af udviklingsprogrammet Youth Power - unge og demokratisk dannelse i ungdomsskolen*. - Kbh.: Udviklingscenteret for folkeoplysning og voksenundervisning, 2000.
- Bjerregaard Jensen, Suzanne: *Medindflydelse i praksis - klubben som demokratisk øvelsesplads - idéhæfte*. - Odense: US-centret, 2000.
- Bred ungdomspolitikken ud - pressemeddelelse / fra Dansk Ungdoms Fællesråd, januar 2001.*
- Dansk Ungdoms Fællesråd: *Fællesskab gi'r mening - Dansk Ungdoms Fællesråd 1940-2000 / Katrine Hermansen og Hans Stavnsager (red.)*. - Kbh.: DUF, 2000
- Forsøg med ungdomskommuner / Regeringens ungdomsudvalg ; red. Lis Grønnegaard Rasmussen*. Kbh.: Undervisningsministeriet, 1997. - (Ungdomspolitik for nutidens unge i fremtidens samfund).
- Gade Nielsen, Jimmie: *Kommunernes ungdomspolitik*. - Hillerød: Udviklings- og Formidlingscenter for Socialt Arbejde med Unge, 1995.
- Kjøge, Peder og Smistrup, Morten: *Evaluering af forsøg med ungdomskommuner - midtvejsrapport*. - Kbh.: Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse og Udviklingscenteret for folkeoplysning og voksenundervisning, 2001.
- Larsen, Henrik og Isbrandt, Palle: *Youth Power - om ungeindflydelse og demokrati i ungdomsskolen - idéhæfte*. - Odense: US-centret, 2000.
- Mouridsen, Bjarne: *Fra ungeinvolvering til demokratisk deltagelse - projektkatalog for udviklingsprogrammet 'Youth Power - unge og demokratisk dannelse i ungdomsskolen'*, 1998-2000. - Odense: US-centret, 2000.
- Mørch, Sven og Laursen, Svend: *At lære at være unge - modernitetens pædagogik*. - Kbh.: Ungdomsringen, 1998.
- Mørck, Line Lerche: *Fremtidens ungdomsskole - en ekstern evaluering af udviklingsprogrammet 'Kvalitet og Organisation', der sætter fokus på ungdomsskolernes almenundervisning*. - Kbh.: Udviklingscenteret for folkeoplysning og voksenundervisning, 1997.
- Målene i regeringens ungdomspolitik / Regeringens ungdomsudvalg ; red. Lis Grønnegaard Rasmussen*. - Kbh.: Undervisningsministeriet, 1997. - (Ungdomspolitik for nutidens unge i fremtidens samfund).
- Nissen, Carl: *Hvidovre Kommunes Ungdomskommuneprojekt, januar 1998-december 2000 - afsluttende evalueringsrapport*. - Hvidovre: Hvidovre Kommune, 2001.
- Når unge udfordrer demokratiet - dokumentation og debat / Gritt Bykilde (red.)*. - Roskilde: Center for ungdomsforskning ; Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag, 2000.
- Pedersen, Lisbeth: *Hvor er de rigtige unge hene? - om unge, politisk deltagelse, demokrati og ungdomspolitik i Københavns Kommune - et specialeprojekt*. - Roskilde: Roskilde Universitetscenter, 2000.

Yderligere litteratur om emnet kan findes på hjemmesiden: www.ungpolitik.dk.

Regeringens nye ungdomspolitiske initiativer / Regeringens ungdomsudvalg ; red. Lis Grønnegaard Rasmussen. - Kbh.: Undervisningsministeriet, 1997. - (Ungdomspolitik for nutidens unge i fremtidens samfund).

Regeringens ungdomspolitik. - Kbh.: Undervisningsministeriet, 1996.

Regeringens ungdomspolitik - status og perspektiver / Det tværministerielle Ungdomsudvalg. - Kbh.: Undervisningsministeriet, Uddannelsesstyrelsen, 2000.

Strande, Marie T. og Mogensen, Kevin H.: *Projekt Ungdomssekretariat - en evaluering af ungdomskommuneforsøget i Hillerød Kommune / Marie T. Strande og Kevin H. Mogensen i samarbejde med Birgitte Simonsen. - Roskilde: Center for Ungdomsforskning, Roskilde Universitetscenter, 2000.*

Uddannelse, læring og demokratisering / idé, tilrettelæggelse og artikelredaktion Albert A. Christensen. - Kbh.: Undervisningsministeriet, 2001. - (Uddannelsesstyrelsens temahæfteserie nr. 16).

Undersøgelse af kommunernes ungdomspolitik / Dansk Ungdoms Fællesråd. - Hentet fra hjemmesiden www.duf.dk den 8.3.2001.

Ungdom - uddannelse og kultur / red. Torben Størner og Jens Ager Hansen. - Kbh.: Danmarks Erhvervspædagogiske Læreruddannelse, 1999.

Unge bud på en ny ungdomspolitik - notat til den ungdomspolitiske konference den 11.-13. oktober 1995. - Kbh.: Udviklingscenteret for folkeoplysning og voksenundervisning, 1995.

Åkerman, Sine og Groth Johansen, Hanne: *Ungdomskommuneforsøget Indre Østerbro - slutevaluering. - Kbh.: Wilke Markedsanalyse, 2001.*

Desuden er anvendt ungdomskommunernes egne rapporter fra forsøget.

Bilag 1. Metodebeskrivelse - grundlaget for den eksterne evaluering

Denne evaluering bygger overvejende på en række interview med de lokale aktører i kommunerne og kommunernes skriftlige afrapporteringer. Desuden har deltagelse i ungdomskommuneseminarer i 2000 indgået som sekundært kildemateriale. Undervisningsministeriet har bistået med afklaring af spørgsmål og indsamling af datamaterialet. To eksterne konsulenter, der har været tilknyttet forsøget, er blevet interviewet.

Evalueringen er en viderebearbejdning af de resultater, der er fremkommet i 'Evaluering af forsøg med ungdomskommuner - Midtvejsrapport'.

Der er udarbejdet aktivitetslister over den enkelte kommunes projekter og aktiviteter. Disse er efterfølgende blevet diskuteret og justeret på arbejds møder. Opgørelsen over kommunernes projekter og aktiviteter er registreret i en database, som er tilgængelig på hjemmesiden www.ungpolitik.dk.

Det indsamlede materiale fra kommunerne består af deres prækvalifikationer, skriftlig korrespondence med Undervisningsministeriet, årlige statusrapporter og afsluttende evalueringer. Materiale udleveret i forbindelse med besøg i kommunerne består fortrinsvis af de unges blade og magasiner. Derudover foreligger skriftligt materiale fra ungdomskommuneseminarerne i form af referater og white-/black paper udført af kommunerne samt nyhedsbrevet 'Kredsløb'.

Evalueringens dataindsamling har fundet sted i perioden fra marts 2000 til august 2001. Dataindsamlingens kronologi ser ud som følger:

Indsamling af skriftligt materiale.

Materialet blev udleveret af Undervisningsministeriet.

Telefoninterview med de kommunale kontaktpersoner/koordinatorer.

Temaerne for interviewene centrerede sig om faktuelle data om: 1) Opstartsfasen fra udarbejdelse af prækvalifikation. 2) Ansøgningsfasen, forsøgets organisation og forankring i det kommunale system. 3) Beskrivelse af projekterne og videreførelse af disse. Denne del af dataindsamlingen har dannet grundlaget for midtvejsrapporten.

Spørgeskemaundersøgelse og fokusgruppeinterview med unge tilknyttet projekter i forsøgets regi.

De lokale kontaktpersoner har udpeget unge fra forskellige projekter og aktiviteter. De unge udfyldte et spørgeskema før og efter fokusgruppeinterviewet. Det første skema handlede om faktaoplysninger, mens det andet handlede om de unges udbytte. Fokusgruppeinterviewet blev indledt med de unges beskrivelse af de projekter og aktiviteter, de havde deltaget i. Interviewet var struktureret i fem overordnede temaer: 1) De unges personlige involvering i projektstyring. 2) Koordinatoren og den professionelle organisation. 3) De unges oplevelse af kommunen. 4) Regeringens ungdomspolitik. 5) Erfaringsudvekslingsaktiviteter. Fokusgruppeinterviewene blev gennemført i januar 2000 umiddelbart efter forsøgets afslutning. I en kommune lykkedes det ikke at gennemføre et interview.

Telefoninterview med forskellige lokale nøglepersoner.

Kontaktpersonen/koordinatoren blev på forhånd bedt om at udpege en række nøglepersoner inden for fem temaer. Disse temaer dannede udgangspunkt for et senere telefoninterview med en af de udpegede nøglepersoner. Kriterier for udpegningen var følgende: At de havde været involveret i ungdomskommuneforsøget i længere tid. At de havde tilknytning til kommunen enten på et politisk, administrativt eller institutionelt niveau. At de havde indgående viden om projekter og aktører med forbindelse til forsøget. At de havde et bredt kendskab til kommunens unge.

Telefoninterviewenes fem temaer var: 1) Udarbejdelse og udmøntning af kommunens ungdomspolitik. 2) Koordinering og organisering af ungdomskommuneforsøget som helhed. 3) Koordinering og organisering af de enkelte projekter og aktiviteter. 4) Erfaringsopsamling og -udnyttelse af ungdomskommuneforsøget. 5) De projekter der fortsætter. Der blev gennemført i alt 52 telefoninterview, hvor nøglepersoner blev interviewet om et eller flere temaer. Denne interviewrunde fandt sted i løbet af april-juni 2000.

Rundbordssamtaler - arbejds møder i kommunerne. Kontaktpersonerne blev bedt om at indkalde de udpegede nøglepersoner til et arbejds møde, som foregik i kommunerne. Mødet blev brugt til at afstemme de af os udarbejdede aktivitetslister for kommunens forsøgsvirksomhed. Dagsordenen for mødet var som følger: 1) De unges deltagelse i de enkelte projekter/aktiviteter. 2) Bæredygtige elementer i forsøgsvirksomheden. 3) Erfaringsudveksling. 4) Ungdomspolitik. Arbejds møderne blev afviklet i løbet af juli og august 2000.

Interview med konsulenter.

Interviewene, som fandt sted i september 2000, har været ustrukturerede og har handlet om, hvilken virkelighed de har mødt i kommunerne.

Dataindsamlingen bygger i høj grad på, hvad kommunerne har afreporteret i form af statusrapporter og slutevalueringer. I tre kommuner har man valgt at lave eksterne evalueringer. Der er i øvrigt stor forskel på, hvor omfattende det skriftlige materiale har været fra kommune til kommune. Deltagerantallet har i fokusgruppeinterviewene og på arbejds møderne varieret, da de har været afhængige af, hvem det er lykkedes koordinatorene at samle.

Bilag 2. Ungdomskommuneforsøget - Projekter/aktiviteter fordelt på målsætninger

Kommune	Ansvar og indflydelse		Uddannelse til alle		Fuld beskæftigelse		Internationale kvalifikationer		Ung adgang til IT		Rådgivning og vejledning		Fodfæste		Vekslende boligområder		Kulturel mangfoldighed		Viden om unge		Alle målsætninger		Antal		
	Projekter	Aktiviteter	Projekter	Aktiviteter	Projekter	Aktiviteter	Projekter	Aktiviteter	Projekter	Aktiviteter	Projekter	Aktiviteter	Projekter	Aktiviteter	Projekter	Aktiviteter	Projekter	Aktiviteter	Projekter	Aktiviteter	Projekter	Aktiviteter	Projekter	Aktiviteter	Projekter
Arden	1	8	1	1	1	4	1	3	1	3	1	4	1	4			1	4	1	4	9	35	9		
Esbjerg	4	10	1	1							1	1							1	3	7	15	4		
Frederikshavn	2	11	1	1			1	1	1	3	1	1	1	1					1	1	8	19	7		
Haderslev	1	7	2	2	1	1			3	3	3	3			1	1	1	2			13	20	7		
Hillerød	1	2							1	1			1	1	2	6			1	1	8	17	5		
Holbæk	1	2							1	1	1	1					1	1			4	5	4		
Horsens	6	22							2	2									1	1	9	25	3		
Hvidovre	3	14	1	1					2	2			3	6	1	2					11	27	5		
Ikast	1	11							1	1									1	1	3	13	3		
København	4	9	4	4			2	2	1	1	1	1			1	4	2	4	1	1	17	30	8		
Morsø	7	22	3	3	4	5	1	2	3	5	1	2	1	3			1	1	2	2	23	45	9		
Nørre Djurs	1	4					1	2	1	1	1	2									4	9	4		
Roskilde	5	5	4	4	1	1			2	2	2	2	2	2	2	2	4	4	1	1	25	25	9		
Silkeborg	6	6					1	1	2	2	1	2	4	4	1	1	1	1			17	18	7		
Suså	1	7									1	1									2	8	2		
Vejle	4	19	1	1											1	3	1	1			8	27	4		
Indre Østerbro	6	26	3	3			1	5	1	4	1	3			2	3	1	5	1	1	18	53	8		
I alt	54	185	21	21	7	11	8	16	22	31	15	23	13	21	11	22	13	23	11	16	186	391	98		
Antal kommuner	17		10		4		7		14		12		7		8		9		11		17				
Andel af kommuner	100,0		58,8		23,5		41,2		82,4		70,6		41,2		47,1		52,9		64,7		100,0				
Antal mål/kommune																								5,8	
Andel af virksomhed	29	47	11	5	4	3	4	4	12	8	8	6	7	5	6	6	7	6	6	4	100	100			

Bilag 3. Vigtige datoer i forsøgsperioden

Bilag 3. Vigtige datoer i forsøgsperioden

August 1997:	Det Tværministerielle Ungdomsudvalg offentliggør regeringens ungdomspolitiske udspil "Ungdomspolitik for nutidens unge i fremtidens samfund" Kommunerne indbydes til at deltage i Ungdomskommuneforsøget
Oktober - november 1997:	Ansøgningerne behandles i Undervisningsministeriets sekretariat
18. november 1997:	Kommunalvalg
8. januar 1998:	Præsentation af de 17 ungdomskommuner på et pressemøde og efterfølgende debat i Undervisningsministeriet
11. marts 1998:	Folketingsvalg
26. maj 1998:	Status-konferencen for Ungdomskommuneforsøget i 'Fægtesalen' i Undervisningsministeriet
1. september 1998:	Undervisningsministeriet omstruktureres. Ungdomspolitikken forankres i Uddannelsesstyrelsen i Område for de erhvervsfaglige uddannelser (EFU)
20. januar 1999:	Ungdomskommuneseminar i Vejle
19. april 1999:	Ungdomskommuneseminar i København Nyhedsbrevet Kredsløb præsenteres
5.-6. september 1999:	Ungdomskommuneseminar i Silkeborg
Oktober 1999:	Jimmie Gade Nielsen fra Udviklings- og FormidlingsCenter for Socialt Arbejde med Unge (UFC) ansættes som konsulent

Bilag 3. Vigtige datoer i forsøgsperioden

26.-27. november 1999:	Ungdomskommuneseminar i Roskilde
17. januar 2000:	Undervisningsministeriet offentliggør ansættelsen af Thomas Bach fra Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) som konsulent
25.-26. februar 2000:	Ungdomskommuneseminar i Esbjerg
1. april 2000:	Thomas Bach arrangerer koordinatorstævne i Odense
29.-30. maj 2000:	Undervisningsministeren offentliggør rapport fra det tværministerielle Ungdomsudvalg "Regeringens ungdomspolitik - status og perspektiver" på en ungdomspolitisk konference i DGI-byen National konference om dansk bidrag til EU-kommissionens hvidbog om ungdomspolitik
25.-26 oktober 2000:	Ungdomskommuneseminar aflyses, da ingen kommuner har meldt sig som arrangør
26. oktober 2000:	Thomas Bach arrangerer koordinatorstævne i Kolding
24.-25. november 2000:	Ungdomskommuneseminar på Indre Østerbro
20.-21. april 2001:	Ungdomskommuneseminar i Roskilde Midtvejsrapport offentliggøres
Oktober 2001:	Slutrapporten offentliggøres
24. oktober 2001:	Afslutningskonference